

ΔΗΚΡΙΤΙΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΣ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΚΑΛΔΙΜΑΧΟΥ, Τὸ Οἰκογενικὸν Πατριαρχεῖον ὡς ἐκπολιτιστικὸς παράγων καὶ ἡ ἐκπολιτιστικὴ αὐτοῦ ἐπίδρασις ἐπὶ τοῖς Σλαῖνοις. — ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ, Γιά ἓνα βιβλίον τῆς ζωῆς. — ΑἸΣΧΥΛΟΥ, Ὁ ρέθεται. Μετάφρ. Ἰ. Ν. ΓΡΥΠΑΡΗ. — ΣΙΜΟΥ ΜΕΝΑΡΔΟΥ, Ὁ Διγενὴς τῆς Κύπρου. Τὸ Τρασοῦν τοῦ Διενῆ. — ΑἸΜΥΔΙΑΣ ΚΟΥΡΤΕΔΗ, Τὸ Πανηγύρι τοῦ τρόμου, Ὡ Χέρια, Τὸ Σπίτι μας. Ποιήματα. — ΔΗΜΟΣΘΕΝΗ ΒΟΥΤΤΡΑ, Ὁ Καμπούρης. Διήγημα. Συνέχεια. — ΜΑΞΙΜΟΥ ΓΚΟΡΚΥ, Ὁ Σύντροφός μου. Διήγημα. Συνέχεια. — HONORÉ DE BALZAC, Ἡ Μυστηρία. Δράμα. Συνέχεια. — ΑΓΓΕΛΟΥ ΣΙΚΕΔΙΑΝΟΥ, Γέλοιο. Δέυθερα. Ποιήμ. — ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ. — ΠΑΝΟΥ ΚΑΛΟΓΕΡΙΚΟΥ, Ἀπολογισμὸς τῶν θερινῶν θεάτρων. — Σ. Σ. Φραγκίσκος Κοντοῦμπης. — Ἡ εἰκόνα τοῦ λειψάνου τοῦ Σολωμοῦ. — Ἀνέκδοτον εἰς τὸν Σολωμόν. — Τὸ πάθημα τοῦ Σοῦτζου. — Ὁ ξένος τύπος γιὰ τὸν Ἀκρίτα. — Μικροὶ μεταρρυθμιστεῖς εἰς τὸν Ἀκρίτα. — ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ		ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ	
Ἔτηθια	δρχ. 12 —	Ἔτηθια	φρ. χρ. 15 —
Ἐξάμνος	> 7 —		

Διευθυντής: Σ. ΣΚΙΠΗΣ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: — ΟΔΟΣ ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ 32

LA REVUE MONDIALE

HEBDOMADAIRE - LITTÉRAIRE - ARTISTIQUE - DOCUMENTAIRE - ET CRITIQUE

45, Rue Laffite, à Paris, IXe

PRIX DES ABONNEMENTS

Paris	Un an 12 fr. Six mois 6 fr.
Départements et Colonies françaises	— 14 fr. — 7 fr.
Étrangers	— 18 fr. — 9 fr.

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΣ ΚΗΡΥΞ

ΕΝ ΒΟΛΩ:

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ

Ἐν Ἑλλάδι ἑτησίᾳ . . . δρ. 10
Ἐν Ἀλλοδαπῇ ἑτησίᾳ . . . φρ. 10

Ἡ πρώτη ἐξαμηνία τοῦ Ἀκρίτα ἔλκει καὶ παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς ἀποστείλουν τὴν συνδρομὴν τῶν ὄσων ἐκ τῶν συνδρομητῶν μας καθυστέρου ἰδέσθαι αὐτὴν.

Οὐδεμία ἀπόδειξις πληρωμῆς ἀναγνωρίζεται ἀνευ διπλοτύπου φέροντος τὴν σφραγίδα τοῦ Ἀκρίτα καὶ τὴν ὑπογραφήν τοῦ Διευθυντοῦ ἢ τοῦ Γραμματέως.

Τὴν γενικὴν ἀντιπροσωπεύαν τοῦ ΑΚΡΙΤΑ ἀνέλαβον:

Ἐν Πειραιεῖ : δ κ.	Π. Οἰκονομιδῆς. Ν. Τ. ὁδὸς Σωτήρος 12.
Ἐν Πάτραις : δ κ.	Ν. Λιβαθινός.
Ἐν Καλάμαις : δ κ.	Α. Καβαλιεράτος.
Ἐν Αἰγίῳ : δ κ.	Α. Σταυροπούλου.
Ἐν Ἀγρινίῳ : σι κ. κ.	Α. Μαρούλης. Δογ. Ὑ/τος Ἐθν. Τραπεζῆς. Σ. Καραπάνος > > >
Ἐν Τριπόλει : δ κ.	Ε. Ριζῆς.
Ἐν Κεφαλληνίᾳ : δ κ.	Κ. Μπορμπουλάκης, ἰατρός.
Ἐν Ρεθύμνῳ Κρήτης σι κ. κ.	Ι. Δεττοράκης. Δογιστῆς Γαλ. Ταχυδρ. Ε. Τσίριμονάκης. Δικηγόρος.
Ἐν Ἡρακλείῳ > δ κ.	Ι. Λιναροδάκης. Κεντρ. Φαρμ. Γ. Γεωργιάδου.
Ἐν Αἰγύπτῳ : δ κ.	Π. Μάγνης. Beni-souef. Haute-Egypte.

Ὁ Ἀκρίτας, ἐν Ἀθήναις πωλεῖται εἰς τὰ βιβλιοπωλεῖα Ἐστίας, Μπέξ, Χατζηλουκά, Σαλιδέρου, Τζήκα καὶ τὰ κίβρια Συντάγματος, Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν καὶ Ὁμοσπίας. Συνδρομηταὶ ἐγγράφονται καὶ εἰς τὸ βιβλιοπωλεῖον τῆς Ἐστίας.

ΤΟ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

ΩΣ ΕΚΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΠΑΡΑΓΩΝ

ΚΑΙ

Η ΕΚΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΑΥΤΟΥ ΕΠΙΔΡΑΣΙΣ

ΕΠΙ ΤΟΥΣ ΣΛΑΥΟΥΣ

Μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ καὶ τὴν ἀπόσθεςιν τῶν ζωπύρων, ἅτινα ὁ Μακεδονικὸς Ἑλληνισμὸς ἀνέδιδεν ἀπὸ τῆς περιβλέπτου πρωτεύουσας τῆς χώρας τῶν Πτολεμαίων, ἄλασα ἡ πνευματικὴ δύναμις τῆς πεπολιτισμένης Ἀνατολῆς συγκεντροῦται εἰς τὴν Ἐκκλησίαν.

Ὁργανωθείσα συμφῶνως πρὸς τὸ πνεῦμα τῶν ἀρχαίων ἑλληνικῶν πολιτειῶν, ἀναπτύξασα ἕνεκα αὐτῆς τῆς φύσεως τῶν πραγμάτων τὸ σύστημα τῶν ἀνεξαρτήτων ἀπ' ἀλλήλας ἐκκλησιαστικῶν διοικήσεων ἐν τῷ πολιτικῷ ὀργανισμῷ κράτους ἐνιαίου, τοῦ Βυζαντιανοῦ, ἠδυνήθη νὰ καταστῇ οὐ μόνον φορεὺς τοῦ ἀρχαίου πολιτισμοῦ ἀπαράμιλλος, ἀλλὰ καὶ ἐν εὐγενεῖ ἀμίλλῃ τῶν ἐπὶ μέρος ἐκκλησιαστικῶν διοικήσεων νὰ καλλιεργήσῃ ἐκπληκτικὴν τὴν πνευματικὴν δημιουργίαν, συνεχίζουσα ὑπὸ νέαν φάσιν τὸ ἐκπολιτιστικὸν ἔργον τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Ἀληθῶς ἡ μεγάλη θεολογικὴ δημιουργία, τοῦ Γ' Δ' καὶ Ε' αἰῶνος, βασιζομένη ἐπὶ τῆς ἐπιστημονικῆς ἐρεῦνης τῆς ἀληθείας, ἀππλλαγμένη τῶν βραδύτερον ἐπιβληθέντων ὀρίων ἐν τῇ προόδῳ τῆς ἐπιστημονικῆς γνώσεως, ἀποτελεῖ τὸν χρυσοῦν αἰῶνα τοῦ χριστιανικοῦ Ἑλληνισμοῦ, δυνάμενον νὰ παραβληθῇ πρὸς τὴν ἀφθίτου κλέους περίοδον τῆς ἀκμῆς τῆς Ἀθηναϊκῆς Δημοκρατίας, παραγαγοῦσαν τὰ ἀπαράμιλλα ἐκεῖνα πρότυπα ἐπὶ παντὸς κλάδου τοῦ ἐπιστητοῦ.

Καὶ ἐνῶ τὸ βυζαντιανὸν κράτος κατέρρεε πολιτειακῶς ὁσμέραι καὶ ἐφέρετο πρὸς τὸ μοιραῖον τέλος τὴν 29 Μαΐου τοῦ 1453, ἡ Ἐκκλησία ἐξηκολούθει φέρουσα τὸν τύπον δυνάμεως ἐκπολιτιστικῆς. Οὐδέποτε ἔπαυσε ν' ἀντιπροσωπεύηται διὰ χαρακτηριστῶν ἀδαμαντίνων, ἐκπληκτικῶν διὰ τε τὸ ἔμπεδον τῶν ἀρχῶν καὶ τὴν εὐτολμίαν ἐν τῷ ὑπὲρ τοῦ κοινωνικοῦ ιδεώδους ἀγῶνι αὐτῶν ἐν τῷ μέσῳ ἀντιξῶν περιστάσεων.

Ἐνῶ δὲ ἡ φιλοσοφοῦσα ἱστορικὴ ἐπιστήμη ἀνευρίσκει καὶ ἀποδέχεται ὡς ἀρχὴν καὶ νόμον ἀναγκαῖον, ὅτι ἡ πνευματικὴ

πρόοδος καὶ ἡ δημιουργία, εἶνε ἀντιστρόφως ἀνάλογος πρὸς τὴν πολιτειακὴν καὶ κοινωνικὴν παρακμὴν, ἐν τῷ βυζαντιακῷ κόσμῳ παριστάμεθα πρὸ τοῦ παραδοξοῦ φαινομένου πολιτείας ψυχωραγούσης καὶ λογοτεχνίας προϋούσης, καὶ ὅτε ἡ πλάξ τοῦ πολιτικοῦ θανάτου καλύπτει τὸν μεσαιωνικὸν ἑλληνισμόν, ἀναδίδει οὗτος ἀπὸ τῶν πολιτικῶν ἐρειπίων αὐτοῦ τὰ φωτεινότερα πνεύματα, δι' ὧν ἐπέπρωτο νὰ δημιουργήσῃ τὸ ἐν τῇ Δύσει μέγα κοσμοῖστορικὸν γεγονός τῆς Ἀναγεννήσεως καὶ τῆς παρασκευῆς τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ. Καὶ τὴν πνευματικὴν ταύτην ζῶν τοῦ δοκιμαζομένου μεσαιωνικοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐκπροσωπεῖ κυρίως καὶ πρωτίστως αὐτὴ ἡ Ἐκκλησία. Καὶ οὐ μόνον ὅτε ἠκμαζον αἱ θεολογικαὶ Σχολαὶ τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ τῆς Ἀντιοχείας, οὐ μόνον ὅτε συνήρχετο ἡ Ἐκκλησία εἰς παγκοσμίους συνόδους πρὸς ἐπίλυσιν τῶν μᾶλλον ἀπροσίτων προβλημάτων τῆς ἀνθρωπίνης σκέψεως, ἀλλὰ καὶ ὅτε ἀπέβαλλε τὴν προστασίαν τῆς πολιτείας διὰ τῆς Ἀλώσεως ἐξηκολούθει καὶ ἐξακολουθεῖ μέχρι τοῦ νῦν, ἀπαρεγκλίτως φέρουσα τὸν χαρακτῆρα ἐκπολιτιστικῆς δυνάμεως καὶ ἐπιτελοῦσα ὡς θεματοφύλαξ τῶν παραδόσεων τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, τὸ μέγα ἔργον τῆς ἐπικρατήσεως τῆς ἐπιστήμης, τῆς ἀληθείας, τῆς εὐνομίας καὶ τῆς δικαιοσύνης ἐν τῷ κόσμῳ.

* *

Ἡ ἐκπολιτιστικὴ δύναμις τῆς Ἐκκλησίας τῆς ἑλληνικῆς Ἀνατολῆς δὲν συναλώετο μετὰ τῆς ἀπωλείας τῆς πολιτικῆς ἐλευθερίας τοῦ ἑλληνικοῦ Ἔθνους. Ἡ ἀπὸ τῆς Ἀλώσεως μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν ἱστορία παρέχει ἡμῖν τοσαῦτα δείγματα τῆς ζωτικότητος καὶ τῆς ἐσωτερικῆς δυνάμεως αὐτῆς, ὥστε νὰ ἐπιβάλλεται ἀπεριόριστος σεβασμὸς πρὸς αὐτήν, τῆς ὁποίας αἱ ἀνθρωπιστικαὶ τάσεις ἐξαιρονται ἐπὶ μᾶλλον καὶ κινουσι τὸν θαυμασμόν, ὅταν ληφθῇ ὑπ' ὄψει, ὅτι εὗρέθη ὑπὸ τὸν ἀπαισιώτερον τῶν πολιτικῶν ζυγῶν, ἐξ ὧν ἀναφέρει ἡ παγκόσμιος ἱστορία.

Δὲν εἶνε τοῦ προκειμένου θέματος ἡ ἀναγραφὴ τῶν μαρτυριῶν, δι' ὧν διπλῆθεν ἡ Ἐκκλησία κατὰ τὴν μακρὰν περιόδον τῶν ἀπηνῶν διωγμῶν τοῦ κατακτητοῦ.

Σημειοῦμεν μόνον, ὅτι ἡ αὐθαιρεσία καὶ ἡ πίεσις τῶν κρατούντων ὑπῆρξε τοσοῦτον ἰσχυρά, ὥστε μέγας πολιτικὸς τῆς Ἀγγλίας, ὁ Γλάδστον ἐθεώρησεν ὡς θαῦμα ἱστορικὸν τὴν διατήρησιν τῶν ἑλληνικῶν Πατριαρχείων ἐπὶ Τουρκοκρατίας.

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἱστορικὴν περίοδον ἡ Παπικὴ Ἐκκλησία, διατηροῦσα εἰσέτι πανίσχυρον τὴν πολιτικὴν αὐτῆς δύναμιν, μεθ' ὅλην τὴν ἐπελθοῦσαν διὰ τῶν μεγάλων μεταρρυθμιστῶν ἠρησκευτικῶν ἐπανάστασιν (1517), ἐξηκολούθει οὐ μόνον ν' ἀντιπροσωπεύῃ τὰς φωτισθεστικὰς ἐκείνας ἀρχάς, δι' ὧν συν-

τελεῖται ἡ κοινωνικὴ, ἠρησκευτικὴ, ἠθικὴ καὶ πνευματικὴ ἀποτελμάτωσις, ἀλλὰ καὶ πάσας τὰς ἀπολείρας πρὸς ἀνόρθωσιν τῶν κακῶς κειμένων, μετὰ τάσεων ριζικῆς μεταρρυθμίσεως τοῦ ὅλου σεσηπύτου ἐκκλησιαστικοῦ ὄργανισμοῦ νὰ ματαιώσῃ, καὶ νὰ καταντήσῃ εἰς τὰς ἀποφάσεις τῆς ἐν Τριδέντῳ συνόδου (1545—1563), ἐν ἧ ἀνυψοῦντο καὶ ἐθωρακίζοντο καὶ διὰ τοῦ δόγματος πᾶσαι αἱ πελαλαιωμέναί πλάναί τῶν ζοφερῶν μέσων χρόνων! Καὶ ἐνῶ ὁ Παπισμὸς, ἐξασκῶν τοσαύτην ἀκαταγώνιστον πολιτικὴν δύναμιν, οὐ μόνον οὐδαμῶς συνετέλεσεν εἰς τὴν πρόοδον τοῦ ἀνθρωπισμοῦ, ἀλλὰ καὶ διεκρίθη ὡς ὁ κατ' ἐξοχὴν κακὸς δαίμων, ὁ πολεμῶν τὰς εὐγενεστέρας τῶν ἰδεῶν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, τὴν πνευματικὴν καὶ πολιτικὴν ἐλευθερίαν, ἐξ ἐναντίας ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλληνικῆς Ἀνατολῆς περὶ τῶν ὅλων ἀγωνιζομένη καὶ διελθοῦσα διὰ μαρτυριῶν ἀνηκούστων, ἠγωνίζετο οὐ μόνον πρὸς ἴδιαν ἑαυτῆς βελτίωσιν, ἀλλὰ δὲν ἀπέλιπε, καὶ ἀπὸ αὐτοῦ τοῦ μαρτυρικοῦ αὐτῆς σταυροῦ, νὰ ἐκπέμπῃ ἀκτῖνας ἐκπολιτιστικὰς πρὸς τε τοὺς ἑτεροδόξους καὶ τοὺς ὁμοδόξους.

Περιβλῆθεισα τὴν ἐπαύριον τῆς Ἀλώσεως τὴν καθημαγμένην τοῦ Παλαιολόγου χλαμύδα κατειργάσατο τὸ μέγα κοσμοῖστορικὸν γεγονός τῆς πολιτικῆς ἀναστάσεως τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ὅτε, ἐπελθόντος τοῦ πληρώματος τοῦ χρόνου, ἐξήστραψε τὴν 25 Μαρτίου τοῦ 1821 ὡς πυρκαϊά, καταφλογίσασα τὰ στήθη τοῦ δουλεύοντος Γένους ἀπὸ τῆς Ἀγίας Λαύρας καὶ ὡς σεισμός, συγκλονήσας τὴν γῆν καὶ τὰς θαλάσσας ἀπὸ τῆς ἀγχόνης τοῦ Πατριάρχου.

Ἡ διὰ τῆς Ἐκκλησίας, ἀναλαβούσης τὴν ἡγεμονίαν τοῦ δουλεύοντος Ἑλληνισμοῦ, παρασκευασθεῖσα μεγάλη Ἐθνεγερσία, μετὰ τεσσάρων αἰῶνων ἐκατόμβας θυσίας ἀποτελεῖ τὸν ἐξοχώτερον ἄθλον αὐτῆς ὑπὲρ τοῦ πολιτισμοῦ, διότι τοῦ ἑλληνικοῦ Ἔθνους ἡ ἀνάστασις οὐ μόνον ἐνεφύσησε τὸ θεῖον πνεῦμα τῆς ἐλευθερίας καὶ εἰς τοὺς τέως ὑπνώττοντας περιοίκους καὶ τεῖνει εἰς τὴν ἐπίτευξιν τῆς πολιτικῆς καὶ πνευματικῆς χειραφετήσεως συμπάσης τῆς Ἀνατολῆς, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Δύσιν, συνεσφίγγεμένην ὑπὸ τῶν ἀποφάσεων τῆς ἀνιέρου συνθήκης τοῦ 1815, ἐπέδρασεν εὐεργετικώτατα διὰ τῆς αἰγλῆς καὶ τῆς ἀραμίλλου ἠθικῆς γοητείας, ἅτινα ἐξήστραψαν ἐκ τοῦ ἱερωτέρου καὶ ἠρωϊκωτέρου τῶν ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγώνων, ἐξ ὧν μνημονεύει ἡ ἱστορία.

* *

Παραλλήλως δὲ πρὸς τὴν γιγαντιαίαν ταύτην ἐσωτερικὴν ἐργασίαν ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία εἶναι θαῦμα, ὅτι ἐπῆρκει καὶ εἰς τὴν καλλιέργειαν σχέσεων ὑπὲρ τῆς ἀλληλεγγύης πρὸς τὰς ἑτεροδόξους Ἐκκλησίας.

Αἱ ἀπὸ τοῦ 1564 διὰ τοῦ Μεγάλχθονος ἀρξάμεναι σχέσεις τῶν Προτεσταντῶν μετὰ τοῦ Οἰκουμηνικοῦ Πατριαρχείου, ἐπιταθεῖσαι διὰ τῶν ἀπὸ τοῦ 1574 συζητήσεων τῶν θεολόγων τῆς σχολῆς τῆς Τυβίγγης μετὰ τοῦ Πατριάρχου Κων/πόλεως Ἱερεμίου τοῦ Β'. καὶ πᾶσα ἡ ἄλλη ἐργασία, ἡ συντελεσθεῖσα ὑπὸ Μελετίου τοῦ Πηγᾶ καὶ τοῦ πολυπαθοῦς Ἐθνομάρτυρος Πατριάρχου Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως, πρόκεινται μαρτύρια τρανὰ τῶν ἐκπολιτιστικῶν τάσεων τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, ἐξαιρουμένης ἠθικῶς κατὰ τοσοῦτο μᾶλλον καθόσον ἅπασα αὕτη ἡ κίνησις συντελεῖται, ὡς ἐρρέθη, ἐν ἡμέραις διωγμῶν καὶ μαρτυρίων.

Ἄλλ' ἡ ἐκπολιτιστικὴ δύναμις τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας δὲν σταθμίζεται μόνον ἐκ τῆς ἀξιοθαυμάστου ἐκείνης ἐργασίας πρὸς ἀπελευθέρωσιν τοῦ δεδουλωμένου Ἔθνους καὶ τῆς καλλιέργειας τῆς ἀλληλεγγύης πρὸς τοὺς ἑτεροδόξους· ἐξαιρεται ἐπὶ πλεόν καὶ διὰ τῆς εὐεργετικῆς ἐπιδράσεως αὐτῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Σλαβικῆς ὁμοφυλίας, ἥτις δὲν περνωρίσθη μόνον εἰς τὸν δι' αὐτῆς ἐπιτελεσθέντα ἐκχριστιανισμόν τῶν Ρώσων καὶ πάντων τῶν Ἀνατολικῶν Σλαύων.

Εἶνε ἀξία θαυμασμοῦ καὶ εἰς τοὺς μετέπειτα ζοφεροὺς χρόνους.

Ὅτε ἐν Ρωσσίᾳ ἐπῆλθεν ἡ φοβερά τῶν Μογγόλων ἐπιδρομή, ὑποβαλοῦσα τὴν χώραν ὑπὸ ζυγὸν βαρβαρότατον (1221-1481) μετὰ τῆς πολιτικῆς ἐλευθερίας ἐξέλιπον καὶ τὰ πρῶτα σπέρματα τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς πνευματικῆς κινήσεως, ἥτις εἶχεν, ὡς γνωστόν, μεταδιθῆ κυρίως διὰ μεταγίσεως τῶν ἀριστοουργημάτων τῆς ἑλληνικῆς ἐκκλησιαστικῆς φιλολογίας τοῦ Δ' καὶ Ε' αἰῶνος.

Σκότος βαθὺ ἐκάλυπτε τὴν ἀχανῆ χώραν κατὰ τὴν μακρὰν περιόδον τῆς μογγολικῆς κατακτῆσεως.

Πρὶν δὲ ἐπιτύχη τῆς ἀπελευθερώσεως αὐτῆς ἡ μογγολοκρατουμένη ὀρθόδοξος χώρα διὰ Ἰβάν τοῦ Μεγάλου (1462-1554) ἐπέπρωτο καὶ ἡ ὀρθόδοξος Ἑλληνικὴ Ἀνατολὴ ν' ἀποβάλλῃ τὴν πολιτικὴν αὐτῆς ἐλευθερίαν διὰ τῆς θλιβερᾶς τραγωδίας τοῦ 1453. Καὶ οὕτω ἐπὶ τρεῖς περίπου δεκαετηρίδας (1453-1481) παριστάμεθα πρὸ μοναδικοῦ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν Ἐκκλησιῶν γεγονότος, τῆς ὑποδουλώσεως σχεδὸν ἀπάσης τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας εἰς τοὺς ἀπὸ τῆς Ἀσίας ἐπελθόντας κατακτητάς.

Εὐτυχῶς ὅμως διὰ τὴν τύχην τῆς Ὀρθοδοξίας ἡ περίοδος αὕτη δὲν διήρκεσεν ἐπὶ μακρόν.

Τὸ μεγαλόρρημα τοῦ Ἰουστινιανοῦ μετεβάλλετο εἰς τέμενος τῆς λατρείας τοῦ Ἀλλάχ, ἀλλὰ μετὰ 28 ἔτη ἀπὸ τῆς ἀναστηλώσεως τῆς ἡμισελίνου ἐπὶ τῆς Ἁγίας Σοφίας κατελύοντο ἀπὸ τοῦ Κρεμλίνου καὶ τὰ τελευταῖα σύμβολα τῆς μακρᾶς μογγολικῆς κυριαρχίας. Ἰβάν ὁ Μέγας ἀπελευθεροῖ ὅλοσχερῶς

τὴν Ρωσσίαν ἐνῶ καὶ Μωάμεθ ὁ Β', εἰσελαύνει νικηφόρος εἰς τὸ Βυζάντιον.

Καὶ ἐνῶ κατὰ φυσικὴν ἀκολουθίαν τῶν πολιτικῶν γεγονότων, θὰ ἀνέμενε τις εὐλόγως ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρωσσίας, ἵνα ἀναλάβῃ τὴν κηδεμονίαν τῆς ὑποδουλωθείσης καὶ μυρίους διωγμοὺς ὑφισταμένης Ἐκκλησίας τῆς Ἀνατολῆς καὶ πρωτοστατοῦσα εἰς τὴν πνευματικὴν ἐπίδοσιν νὰ ἐκπέμπῃ φωτιστικὰς ἀκτίνας εἰς τὴν τουρκοκρατουμένην Ἑλλάδα, συνέβη ὅπως τὸ ἐναντίον. Καὶ τὸ γεγονός τοῦτο μαρτυροῖ μυριοστόμως, ὅτι ἡ ἐκπολιτιστικὴ δύναμις οὐδέποτε ἀπέλυε τὴν Ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν καὶ κατ' αὐτοὺς τοὺς ζοφερωτέρους τῆς ἀπηνούσης δουλείας χρόνους.

Ἡ ἐν Ρωσσίᾳ παλλιγγενεσία τῆς πνευματικῆς ἐπίδοσεως, ἀνακοπέισις διὰ τῶν Μογγόλων, τελεσιουργεῖται καὶ αὐθις ὑπὸ τῆς δεδουλωμένης Ἑλλάδος.

Βασίλειος ὁ Ἰβάνοβιτς προσκαλεῖ εἰς Ρωσσίαν τὸν Ἕλληνα Μάξιμον τὸν Ἀγιορείτην, ὅστις διδάξας εὐδοκιμώτατα ἐν Κιέβῳ συνετέλεσε τὰ μάλιστα εἰς τὴν προαγωγὴν τῆς θεολογικῆς παιδείας, πλουτίσας τὴν πενιχρὰν ρωσικὴν φιλολογίαν δι' ἀξιολόγων συγγραφῶν καὶ πολλῶν μεταφράσεων τῆς κλασικῆς τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας περιόδου.

Βραδύτερον ὁ Αὐτοκράτωρ Θεόδωρος προσεκάλεσε τῷ 1665 τοὺς ἐκ Κεφαλληνίας εὐπαιδευτοὺς Ἕλληνας ἱερεῖς, τοὺς ἀδελφοὺς Λειχοῦδας, Ἰωαννίκιον καὶ Σωφρόνιον, οἵτινες ἐγένοντο ἰδρυταὶ τῆς ἐν Μόσχᾳ Ἀκαδημίας. Ἐν αὐτῇ ἐδίδαξαν μέχρι τοῦ θανάτου αὐτῶν ὁ μὲν Ἰωαννίκιος μέχρι τοῦ 1717 ὁ δὲ Σωφρόνιος μέχρι τοῦ 1730 τὴν ἑλληνικὴν καὶ λατινικὴν φιλολογίαν, τὴν φιλοσοφίαν καὶ τὴν θεολογίαν, γενόμενοι οὕτως εἰσηγηταὶ τῶν κλασικῶν σπουδῶν καὶ φορεῖς τοῦ ἀνθρωπισμοῦ, ὅστις κατακτῶν τότε τὸ ἔδαφος τῆς δυσμικῆς Εὐρώπης παρεσκεύαζε τὸν θρίαμβον τοῦ νεωτέρου πνεύματος.

Τῷ 1792 ἡ μεγαλεπήβολος Σεμίραμις τῆς Ρωσσίας Αἰκατερίνη ἡ Β', φθονοῦσα τὴν δόξαν τοῦ περικλεοῦς τότε Ἑλλήνου κληρικοῦ Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρεως μετεκαλέσατο αὐτὸν ἐκ Λειψίας καὶ καθίστα πρῶτον ἀρχιεπίσκοπον τῆς ἀρτισυστάτου ἀρχιεπισκοπῆς Σλαυωνίας καὶ Χερσῶνος. Ὁ Βουλγάρις, μεσουρανῶν τότε καὶ θαυμαζόμενος ὡς εἰς ἐκ τῶν σοφωτέρων ἀνδρῶν τοῦ αἰῶνός του, ἐπέδρασε σπουδαίως εἰς τὴν ἐξύψωσιν τοῦ γοῆτρου τῆς ρωσικῆς ἐκκλησίας, ὁ δὲ διαδεξάμενος τὸν θρόνον αὐτοῦ Νικηφόρος ὁ Θεοτόκης, ὁ ἀκολούθως μεταθεῖς εἰς Ἀστραχάν, δὲν ὑπελείφθη τοῦ προκατόχου του κατὰ τὴν ἐκπολιτιστικὴν ἐπὶ τοῦ ὁμοδόξου Ἔθνους ἐπίδρασιν αὐτοῦ. Ἡ ἐκπολιτιστικὴ ἐπίδρασις τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τῆς Ρωσικῆς, παρασχοῦσης ταύτη τοὺς πρώτους Μητροπολίτας, Ἐπισκόπους καὶ διδασκάλους, ἀνακρηυττοῦσης τὸν Μό-

σχας εἰς Πατριάρχην ἐπὶ Ἱερεμίου τοῦ Β' καὶ καθ' ὄλην τὴν Τουρκοκρατίαν φωτίζουσας αὐτήν, μαρτυρεῖται ὑπὸ πάντων τῶν ἀμερολήπτων Ρώσων ἱστορικῶν· (ἴδε Κ. Krumbacher ἱστορ. βυζ. λογοτεχν. ἐν τῇ Εἰσαγ. τοῦ Α' τόμ.).

Οὕτω δ' ἐπὶ χίλια ἐτη φωρᾶται τὸ ἑλληνικὸν πνεῦμα μεταγγίζον εἰς τὴν ὁμόδοξον ἐπικράτειαν τὴν ἀνεξάνιλητον ζωτικότητα αὐτοῦ καὶ συντελοῦν σπουδαίως εἰς τὸ ἔργον τῆς ἐσωτερικῆς ἀνακαινίσεως τοῦ σλαυϊκοῦ κόσμου...

* *

Ἄλλὰ τὸ ἐκπολιτιστικὸν ἔργον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀνατολῆς δὲν ἐπιλάμπει μόνον διὰ τῆς ἐν αὐτῇ τῇ κραταιᾷ Ρωσσίᾳ συντελεσθείσης ἐργασίας.

Ἐν αὐτῇ τῇ Ἑλληνικῇ Χερσονήσῳ (Χερσονήσῳ τοῦ Αἴμου) τὸ ἐκπολιτιστικὸν ἔργον τοῦ Πατριαρχείου εἶνε ἄξιον δικαιότερας ἱστορικῆς ἐκτιμῆσεως.

Ὁμοφώνως σχεδὸν πάντες οἱ νεώτεροι Σλαῦοι συγγραφεῖς, πλὴν ὀλίγων ἐξαιρέσεων, ἀσχολούμενοι περὶ τὰ ζητήματα τῆς Ἑλληνικῆς Ἀνατολῆς δὲν παύουσι νὰ ἐπιτίθενται ἀνευλαβῶς κατὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, καὶ νὰ ὑβρίζωσι σκαιῶς, ὅτι κατὰ τὴν μακροαῖωνα ἀπὸ τὰς Ἀλώσεως καὶ ἐντεῦθεν δουλείαν κατέθλιψεν ἰσχυρῶς τοὺς ὑπ' αὐτὸ χριστιανικοὺς λαοὺς καὶ συστηματικῶς παρεκώλυσε τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἐθνικῶν αὐτῶν δυνάμεων καὶ μονονουχί προβεβουλευμένως ἠγωνίσθη νὰ ἀποπνίξῃ τῶν λαῶν τούτων τὴν συνειδήσιν, ἐξασκοῦν σύστημα βιαίας ἐθνικῆς ἐξωμοσίας διὰ τῶν σωβινιστικῶν αὐτοῦ ἐξελληνιστικῶν τάσεων.

Ἐτέρωθεν δὲ καὶ πλείστοι τῶν ἡμετέρων, μὴ ἐγκύπτοντες βαθύτερον εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν ἱστορικῶν συνθηκῶν, ὑφ' ἧς διετέλεσεν ἡ Μεγάλη Ἐκκλησία, μῆτε θέλοντες νὰ ἐκτιμῶσι τὰς εὐγενεῖς ἐκπολιτιστικὰς ἀρχὰς αὐτῆς, ἀκολουθούσης τὰς ἀνθρωπιστικὰς παραδόσεις τοῦ εὐκλεοῦς ἑλληνικοῦ παρελθόντος, ἐπιτίθενται κατὰ τοῦ Πατριαρχείου, ὡς μὴ μισηθέντος ἐν τῷ ἔργῳ τῆς ἀφομοίωσεως καὶ συγχωνεύσεως τῶν ἑτερογενῶν στοιχείων τὴν Δυτικὴν Ἐκκλησίαν καὶ μὴ ἐπιδιώξαντος τὸν ἐξελληνισμὸν τῶν ἐν τοῖς σπλάγχθοις αὐτοῦ Σλαύων, διὰ τῆς διαδόσεως τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης. Οὕτω δὲ — λέγουσι — τὸ Ἀνατολικὸν ζήτημα θὰ ὑφίστατο ἤδη μόνον ἀπὸ ἀπόψεως τουρκικῆς, οἱ δὲ ἀπροόπτως κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἐπικρεμασθέντες φοβεροὶ κατὰ τοῦ Ἑλληνισμοῦ κίνδυνοι ἤθελον προληφθῆναι, ἐὰν ὁ ἑλληνικὸς κληρὸς δὲν ἐστρεφεῖτο πολιτικῆς ὄψεως δερκεῖας!

Καὶ οἱ πρῶτοι καὶ οἱ δεύτεροι μονομερῶς ἐξετάζοντες τὰ γεγονότα δὲν δύνανται ἢ νὰ καταντῶσιν εἰς συμπεράσματα ἀφιστάμενα τῆς ἱστορικῆς ἀληθείας.

Ἄλλὰ ποῦ εὐρίσκουσιν οἱ Σλαῦοι καὶ φιλόσλαυοι τὸ καταθλιπτικὸν τοῦ Πατριαρχείου σύστημα, τὸ προβεβουλευμένως ἐξασκούμενον πρὸς ἀφανισμόν τῆς ἐθνικῆς τῶν Σλαύων συνειδήσεως;

Ἡ ἀπολυταρχία, ἴδιον τῆς παλικῆς παντοκρατορίας οὐδέποτε ἐχαρακτήρισε τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλληνικῆς Ἀνατολῆς. Ἡ ἑλληνικὴ Ἐκκλησία, ἀναδείξασα σύστημα πολλαχῶς ἐξαιρετικόν, τὸ τῶν αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν καὶ κατὰ τὸ πνεῦμα τοῦτο θεσπίσασα, ἦτι πολιτεία ἐλευθέρα κατ' ἀνάγκην δέον νὰ ἔχῃ καὶ ἑκκλησίαν ἐλευθέραν, ἐπέτρεψε τὴν σύστασιν αὐτοκεφάλου ἑκκλησίας τῶν Σέρβων ἐν Πεκίῳ καὶ τῶν Βουλγάρων ἐν Ἀχρίδι καὶ Τυρνάβῳ.

Καὶ ἐνῶ καταλυθείσης ἤδη πολὺ πρότερον τῆς Ἀλώσεως τῆς πολιτικῆς τῶν Σέρβων καὶ τῶν Βουλγάρων ἐλευθερίας ἠδύνατο τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον νομίμως νὰ ὑπαγάγῃ καὶ αὐτὴς ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν αὐτοῦ τὰς ἀνωτέρω Ἐκκλησίας, ἀπέσχε τοῦ διαθήματος καὶ ἐσεβάσθη τὸ αὐτοκέφαλον τῶν Ἐκκλησιῶν τούτων καὶ τὴν ἐν τῇ ἐθνικῇ αὐτῶν γλώσσῃ τέλεσιν τῆς λατρείας. Ὅτε δὲ βραδύτερον τὸ μὲν 1766 οἱ Σέρβοι μετὰ ἐν δὲ ἔτος οἱ Βούλγαροι, πατριαρχεύοντος Σαμουήλ τοῦ Β' τοῦ μεταρρυθμιστικοῦ ἐκείνου Ἑλλήνος κληρικοῦ, ἐπεζήτησαν ἐξ ὑπολογισμοῦ ἰδίας εὐπραγίας νὰ ὑπαχθῶσιν ἐκουσίως ὑπὸ τὴν κυριότητα τοῦ Οἰκ. Πατριαρχείου, ἵν' ἀπολαύωσι τῶν προνομίων αὐτοῦ καὶ καταστήσωσιν ἥττον ὀδυνηρὰν τὴν ἀχαλίνωτον αὐθαιρεσίαν τῶν πολιτικῶν τυράννων, πάλιν ἡ Μεγάλη Ἐκκλησία, θερμαίνουσα ὡς μήτηρ εἰς τοὺς κόλπους αὐτῆς τοὺς δεινῶς χειμαζομένους ἑτεροφύλους, οὐδέποτε ἐπεδίωξε νὰ ἐφαρμῶσῃ τὴν πολιτικὴν τῆς ἐθνικῆς ἐξωμοσίας τῶν ἀσθενεστέρων.

Καὶ τοῦτο οὐχὶ διότι οἱ ζοφεροὶ ἐκεῖνοι χρόνοι καθίσταν αὐτὸ ἀνίκανον πρὸς τοιαύτην ἐξελληνιστικὴν ἀποστολήν, ἀλλὰ διότι χαρακτῆρ κυριώδης τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας ἀπ' ἀρχαιοτάτων ὑπῆρξεν ὁ σεβασμὸς τοῦ ἐθνικοῦ βίου τῶν ὑπ' αὐτὴν βιούντων λαῶν. Μήπως διαδίδουσα μεταξὺ τῶν Σλαύων τὸν χριστιανισμόν δὲν ἐγένετο δημιουργὸς τῆς γραπτῆς σλαβωνικῆς γλώσσης διὰ τῶν ἐκ Θεσσαλονίκης Ἑλλήνων Ἱεραποστόλων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου;

Δυνάμει τοῦ διοικητικοῦ συστήματος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλληνικῆς Ἀνατολῆς ἐχειραφετήθησαν διοικητικῶς, ἀποτελέσασαι ἑκκλησίας μετὰ τοῦ ἰδιάζοντος ἐκάστη ἐθνικοῦ χαρακτῆρος, αἱ ἑκκλησῖαι τῶν ἐν Αὐστρίᾳ Ὀρθοδόξων ὑπὸ τὸν ἀρχιεπίσκοπον τοῦ Κάρλοβιτς, τῶν ἐν Τρανσυλβανίᾳ Βλάχων (1868) ὑπὸ τὸν ἀρχιεπίσκοπον Ἑρμαννστάδ, τῶν Σέρβων, τῶν Μαυροβουνίων καὶ τῶν Ρωμούνων, ὅτε αὐταὶ ἀπέκτησαν τὴν πολιτικὴν αὐτῶν ἐλευθερίαν. Ἐὰν δὲ τὸ Πατριαρχεῖον ἀντέστη

εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν τῶν Βουλγάρων χειραφεσίαν, τοῦτο δὲν δεικνύει, ὅτι ἐπεζήτει νὰ καταπιέζη τὰς πρὸς ἀνάπτυξιν τοῦ ἔθνικοῦ βίου τάσεις αὐτῶν, ἀλλὰ διότι οἱ ἀπόστολοι τῆς βουλγαρικῆς ιδέας, ἐξαναστάντες δι' ὑποβολῆς, ἀπορροεύσης ὑπὸ τῆς καταθρονίου πολιτικῆς ὑπερτέρας Δυνάμεως, παρέστησαν ἐν τῷ διοικητικῷ ὀργανισμῷ τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ὡς ἐκκλησιαστικοὶ ἐπαναστάται, εἰσάγοντες τὴν ἀρχὴν τοῦ ἔθνοφυλετισμοῦ, δημιουργοῦντες κράτος ἐν κράτει, ἐκκλησιαστικὴν ἀναρχίαν, ἐξ ἧς ἐμελλε νὰ δημιουργηθῇ ἀναστάσις ἀληθῶς ἐν τῷ Παναρχαίῳ διοικητικῷ συστήματι τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας. Οἱ Βούλγαροι, ἀνατρέποντες πάντα τὰ θέσμια καὶ θεσπίσματα ἸΘ' αἰῶνων, ἐπεζήτουν ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ ἐπισκοπῇ νὰ ἐδρεύωσι δύο ἐπίσκοποι τῆς αὐτῆς Ἐκκλησίας, ἐν δὲ τῇ Κων)πόλει δύο κεφαλαί, Ἑλλήν συγχρόνως Πατριάρχης καὶ Βούλγαρος Ἐξάρχος! Ἐὰν τὰς προώρους αὐτῶν ἀξιώσεις, ἀποληξάσας εἰς τὸ Σχίσμα τοῦ 1872 ἤγειρον βραδύτερον μετὰ τὴν πολιτικὴν αὐτῶν ἀποκατάστασιν (1878), τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον θὰ ἐχειραφέτει διοικητικῶς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς νέας πολιτικῆς ἐπικρατείας, καθ' ὃν ἀκριβῶς τρόπον ἐγένετο καὶ εἰς τὰς λοιπὰς ὁμόρους χώρας, ὧν ἀνωτέρω ἐμνήσθημεν.

Ἀπὸ τῆς ἰδίας ἀρχῆς ἀναχωροῦν τὸ Οἰκ. Πατριαρχεῖον ἀνθίσταται ἰσχυρῶς, ἀμυνόμενον ὑπὲρ τῶν παραδόσεων ἸΘ' αἰῶνων καὶ κατὰ τῶν παραβόλων ἀξιώσεων τῶν χριστιανῶν ἐν Μακεδονίᾳ Ρωμουνιστῶν, ἐπιδιωκόντων νὰ δημιουργήσωσι τεχνητῶς ρωμουνικὰς Κοινότητας, ἀναλώμασι τῶν ἀκραιφνῆ τὴν ἔθνικὴν αὐτῶν συνείδησιν ἐχόντων Ἑλληνοβλάχων, ὅπως διὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς, ὡς ἀφελῶς νομίζουσι, χειραφεσίας ἐπιτελέσωσι, καθ' ὃν τρόπον καὶ οἱ Βούλγαροι, τὸ πρῶτον βῆμα πρὸς τὴν πολιτικὴν αὐτῶν ἐλευθερίαν, κατὰ τὰς νοσηρὰς πολιτικὰς ἀντιλήψεις τῶν πέραν τοῦ Ἰστρου μεγαλομανῶν, οὓς θαυμασιῶς χλωροφορεῖ ἡ καισαροκρατικὴ πολιτικὴ πρὸς ἀποτροπὴν ἀπὸ τῶν ἐν Τρανσυλβανίᾳ ζωτικωτάτων τῆς Ρωμουνίας συμπεφερόντων.

Ἐὰν καταθλιπτικὴ καὶ σωδινιστικὴ πρέπει νὰ χαρακτηρισθῇ ἡ τοιαύτη ἀρχὴ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἀγωνιζομένου ὑπὲρ τοῦ ἀρχηγόνου ἐκκλησιαστικοῦ τοῦ Χριστιανισμοῦ καθεστῶτος. Ἐὰν ὁ σεβασμὸς πρὸς τὴν ἔθνικὴν τῶν λαῶν γλῶσσαν, πρὸς τὴν λατρείαν καὶ τὸν καθόλου ἔθνικὸν τῶν Ἐκκλησιῶν αὐτῶν χαρακτῆρα, ἐρμηνεύηται ὡς ἐπιβουλὴ τῆς Μητρος, προνοούσης ὑπὲρ τῶν θυγατέρων Ἐκκλησιῶν, ἐὰν ὁ σεβασμὸς τοῦ Πατριαρχείου πρὸς τὸ αὐτοκέφαλον τῶν Ἐκκλησιῶν Πεκίου καὶ Ἀχριδῶν, ὅπερ δὲν ἐπετρέπετο νὰ ὑφίσταται μετὰ τὴν κατάλυσιν τῆς πολιτικῆς τῶν Σέρβων καὶ τῶν Βουλγάρων ἐλευθερίας, ἐξηγοῦνται ὡς τυραννία πρὸς βιαίαν ἔθνικὴν ἐξωμοσίαν, τότε πρέπει νὰ ἐρυθριάσωσιν ἰδίως οἱ ἐκ τῶν

Ῥώσων ὑβρίζοντες καὶ συκοφαντοῦντες τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον.

Νομίζομεν, ὅτι δὲν εἶνε ἄγνωστοι αἱ μέθοδοι, δι' ὧν ἡ Ἁγία Ρωσσία ζητεῖ τὴν ἔθνικὴν ἐξωμοσίαν τῶν ὑπ' αὐτὴν λαῶν. Ἴνα δὲ παραλείπωμεν τὰ ἐν Πολωνίᾳ, Βεσσαραβίᾳ καὶ Φιλανδίᾳ τελεσθέντα καὶ τελούμενα, ὑπομνησκόμεν τοὺς διωγμούς, τοὺς ὁποίους καὶ νῦν ἐτι ὑφίστανται αἱ Ἐκκλησίαι τῆς Γεωργίας, τῆς Μιγκρελίας, τῆς Ἰθηνρίας καὶ τοῦ Καυκάσου, ἐν αἷς ζητεῖται τοῦτ' αὐτὸ ἡ ἔθνικὴ τῶν λαῶν τούτων ἐξόντωσις. Ταῦτα πάντα ἀποτελοῦσι καταφανεστάτην ἀντίθεσιν τοῦ χαρακτῆρος τῶν ἐπὶ μέρους ἔθνικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ καταρροίπτουσιν ἄρδην πάσας τὰς κατὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἀνευλαβεῖς ὅσον καὶ ἀδίκους ἐπιθέσεις τῶν ἐκ συστήματος πολεμίων τοῦ ἑλληνικοῦ Ἔθνους.

Δ. II. Καλλίμαχος

ΓΙΑ ΕΝΑ ΒΙΒΛΙΟ "ΤΗΣ ΖΩΗΣ,,"*

Μία τραγωδία βγαλμένη ἀπὸ τὸν «Ἰππόλυτος» τοῦ Εὐριπίδη. Ἄπανω σ' αὐτὴ ἓνας πρόλογος ἀφιερωμένος «τῷ Ἀργύρῳ Ἐφταλιώτη». Στὴ μέση πεζογραφημέτα μὲ τ' ὄνομα «Ἀντιφεγγίης». Στὴν ἀρχὴν καμιά σαρανταριά ποιήματα, τὸ καθένα στίχοι δεκατίσσεροι, σὰ σονέττα, δεκαπεντασύλλαβοι, ὅλο ἴδιοι. Ρητὰ, ποῦ μὰς σταματᾶνε, καθὼς μπαινόμε μετὰ καθὲ ἀπὸ τὰ τέσσερα χωρίσματα τοῦ βιβλίου, παρμένα ἀπὸ τὸ Βάκωνα, ἀπὸ τὸν Ψυχάρη, ἀπὸ τὸ Ruskin, ἀπὸ τὸ Σολωμό.

Στίχοι καὶ πεζά. Τὰ πεζὰ γιομάτα ἀπὸ σκέψη, ποῦ φανερώνεται θεωρητικὰ καὶ πιὸ φιλοσοφικὰ στὸν πρόλογο, πιὸ χεροπιστά καὶ ζωγραφιστά στὴς «Ἀντιφεγγίης». Οἱ στίχοι σταλαζοῦνε τὴ συγκίνηση τῆς καρδιάς· μὰ τῆς καρδιάς ποῦ εἶναι νοῦ γιομάτη. Καθαροί, φωτεινοί, λαμπρόχρωμοι, πλασμένοι σὰν ἀπὸ τεχνίτη ποῦ ὅσο κι' ἂν ἔχη κλείσει σὲ κορνίζα σφιχτόδετα, καὶ μετρημένη ἀπὸ προτῆτερα, τὴν εἰκόνα του, καταλαβαίνεις πῶς ἡ εἰκόνα του εἶναι γιὰ νὰ ξεχειλίση πέρα ἀπὸ τὴν κορνίζα, καὶ πῶς ὁ τεχνίτης μπορεῖ νὰ συντρίψῃ στὰ χέρια του καὶ τὸ στίχο, καὶ νὰ τὰ πῆ, αὐτὰ ποῦ λείει, μὲ τὸ λόγο τὸν πεζό, πλατύτερ' ἀνετώτερα, μὲ ἀρμονίες καθὲ λογιῆς, καὶ τὸ κάτω τῆς γραφῆς ὄχι λιγότερο ἀπὸ τὸ στίχο καλλιτεχνικὰ.

Ἡ γενικὴ ἐντύπωση ἀπὸ τὸ πρωτόβγαλτο βιβλίον: Τέχνη ποιητῆ

πού φιλοσοφεί, και πού είναι πιο πολύ ζωγράφος παρά φιλόσοφος, και πού ή ζωγραφιά του τρεμολάμπει από λυρισμό, και πού ό λυρισμός του πλέει, σάν κύκνος, στα διάφανα νερά μιās έπικης λίμνης. Βιβλίο, με όλη του την άρμονία, πολύ λίγο μουσικό, αν πάρουμε τή λέξη μουσική κατά τόν νόημα πού τής δίνει συχνά πυκνά, από καιρό τώρα, μιλώντας για λογοτεχνικά έργα, κάποια κριτική. Ταιριάζει με τόν ποιητή του, ό,τι ό ίδιος λέει, γενικά, στον πρόλόγό του: «Ό Ρωμιός — μ' όλον τούτο φοβούμαι — είναι παρά πολύ τού κεφαλιού για να γίνει καλός μουσικός».

«Τής ζωής». Τέτοιο όνομα τάχα δέν είναι περιττό κάπως για να ξεχωρίση τραγούδια, και κάθε τι πού τόν τραγουδι έχει μέσα του; Κάθε ποιητής είναι «της ζωής». Μαλιστα. Μα κάθε ζωή ποιητική δέν είναι τού ίδιου τού ποιού. Έπειτα κάθε όνομα φανερώνει τήν ιδέα και στην καθευτά σημασία της και καταχρηστικά, κατά πώς τύχη. Τό όνομα, χλωμά πάντ' άλλοίμονο! και μισά, μάς ξαναδίνει τόν νόημα. Τό όνομα πολλές φορές είναι σάν κόθορον πού μπαίνει σε κάθε πόδι. Όμως και κάθε νόημα, καθώς μπορεί να είπωθή με λογής τρόπους, τότε πιο πιστά, τότε πιο πλατιά, έτσι έχει και τή λέξη τή δική του πού τόν πρασταίνει πιο σωστά από τις άλλες λέξεις. Ζωή είναι τού καθενός ή ζωή και τού φυλακισμένου, και τού φυτού, και τού ταξειδιώτη, και τού κοιμισμένου. Τής ζωής είναι και τά όνειρά μας και κάθε χίμικρο, και ή κολώνα τού Συμεών τού στυλίτη μπορεί ν' αξίζη τόν κόσμο τού Μεγάλου Άλέξαντρου. Κι' ό ποιητής είτε μάς τραγουδεί τά ταξείδια τού Όδυσσέα, είτε τή λάμψη τής Βεατρίκης, είτε τόν Κερκισκάκη, είτε τις Σειρήνες, είτε τά προβλήματα τής μεταφυσικής, είτε τά βάσανα τής καρδιάς του, μιá ζωή μάς παρασταίνει. Κόσμος είναι και τόν άσάλευτο και τόν ταπεινό έγώ μας πού ζή πολλές φορές πιο τρικυμιστό και πιο τρανό από πέλαγα κι' από τών πιο πολυτάραχων και κοσμοδόξαστων τις τύχες. Και όμως. Κάθε φορά πού λέμε ζωή, χωρίς εικόνες και χωρίς μεταφορές και χωρίς συνεκδοχές, έννοούμε κάτι τι όχι όνειρεμένο, μά πραγματικό, πού στέκεται απόξω από μάς και απλώνεται τριγύρω μας και κλείεται και δείχνεται μέσα στον άπέραντο τόν κόσμο τόν έξωτερικό πού ξεχωρίζει από τόν υποκείμενό μας· κάτι τι πού όλο σαλεύει και όλο αλλάζει. Γι' αυτό είναι περισσότερο από άλλα και ξεχωριστά από άλλα ποιητικά έργα ποιήματα «της ζωής» οι στίχοι τούτοι. Δέν είναι χυμένοι από τά βαθιά τού έσωτερικού κόσμου· δέν είναι μονοτράγουδα μυστικά και απόμακρα πού τάνους ώρα νύχτα, σά να σου έρχοντ' από τήν ίδια τή νύχτα. «Αντιφεγγιές» είναι πού αντιφεγγίζει μέσα τους ή λαμπεράδα και ή διαφαναδά του αντικειμενικού κόσμου, τού κόσμου πού είναι κάτι άλλο από τόν δικό μας τόν υποκείμενο, μά πού είναι τόσο σφιχτά περιπλεχτός με τόν υποκείμενό μας, ώστε γίνεται κείνος μιá δεύτερη ψυχή μας.

Ό ποιητής «της ζωής» δέν φαίνεται πώς βουτάει στους βυθούς τού είναι του για να μάς κουβαλήση εκείθε τήν ιδέα· δέν άπομονώνεται

από τήν πλάση γύρω του· δέν γίνεται παιγνίδι καμιάς φρεναπάτης· δέν βλέπει δράματα· τόν μίλημά του δέν είναι μυστικό παραμίλημα. Έξυπνος, διαπλατόματος, γυρισμένος πρós τόν φυσικό τόν κόσμο από πάνω του και όμπρός και γύρω του· χαιρέται και θλίβεται με τή χαρά και με τή θλίψη τής πλασης. Λέει τόν μεσαιωνικό τραγουδι:

Κι ως έν τόν νύχι με τόν κριάς, έτσι κ' έγώ μετά σου!

Τό ίδιο θα μπορούσε να ξαναπεί ή ψυχή τού ποιητή «της ζωής» πρós τήν ψυχή τού κόσμου. Μά μήτε πού είνε κανένας ζωγράφος άταραχος και κρύος τού έξωτερικού κόσμου· εικονογράφος είνε τής έντύπωσης μόνο πού τού γεννάει ό κόσμος αυτός. Μά δέν είναι αυτός ό κόσμος μέσα στο έγώ του, εκείνου· τόν έγώ του, εκείνου, είναι χυμένο μέσα στον κόσμο αυτό. Τόν κατέχει ή ώραία συγκίνηση· ή, για να πούμε καλύτερα, τήν κατέχει τή συγκίνηση αυτή. Συγκρατιέται, παλληκαρίσια. Δέν λιώνει σε δακρυοπλημμύριστα μυρολόγια, μήτε φανερώνεται με λαγγέματα άρωστου και με βρογγητά τριγόνια. Τόν χαλιναίρει τής Άθηνάς τόν οδηγεί πάντα τόν Πήγασό του. Και μάς τόν λένε και οι δεκατέσσερι στίχοι πού κλειούνε, μετρημένα πάντα τή σκέψη του, ακόμα και τόν ότι δέν μεταχειρίζεται στο στίχο του τή ρίμα (έν από τά σημαντικότερα σημάδια τού υποκειμενικού και τού αισθηματικού στην τέχνη). Και αυτός ό δεκαπετασύλλαβος πού σχεδόν άποκλειστικά και μονότροπα μεταχειρίζεται, φεύγοντας τά πρδαλά μέτρα και τά λογής γυρίσματα και τσακίσματα τού στίχου, τόν ίδιο μάς λέει. Σημάδια τού άκατάδεχτου και τού άποφασιστικού.

Τόν ποίημα «Στή μάννα μου», από τά πιο χαρακτηριστικά τής τέχνης τού ποιητή, μπορεί και τώραιότερο τής συλλογής. Τόν άντάμωμα τού φυσικού με τόν ήθικό τόν κόσμο πόσο εύγενικά, ήσυχια, λιγόλογα — σχεδόν χωρίς λόγια — και μεστά λαμπροδείχεται μέσα του! Ύμνος πρós τή μητέρα, πιο χρυσόστομος κι' από πολλά ρητορικά έγκώμια τής μητρικής αγάπης.

Κεντούσε ή μάννα μου σκυφτή στο παραθύρι δίπλα.

Όξω βροχή ξεστάλαζε στα χνουδωτά χωράφια
Και τις γυαλοφυλλες βραγιές. Τής άνοιξης τά μάτια
Δακρυογελοῦσαν άρραχα κι άργόγλυκα κυλούσε
Πάνω στής γής τά χλωροσιά τόν κοριτσένιο κλάμα.
Σιμά στο περιδóλι μας άσημοστήθω λεύκα
Τή φουντωσιά της άπλωνε και τής βροχής οι στάλες
Σκαλί σκαλί στα φύλλα της γλιστρώντας κατεβαίαν
Και ψέλνανε κοπαδιαστά. Θαμπό, χαμηλωμένο
Άνέβλεπε τόν λόγερμα και με τήν άχτινιά του
Σπίθες νερόλαμπρες, φωτιές, στίς κλάρες μέσ' ανάφταν.
Σάν άγια καλοσύνη τριγύρω άναρροούσε —
Κ' ή μάννα μου τ' άργόχερο ξακούμπησε και στάθη
Τής σιγαλόδροσης ζωής τόν λάλημα ν' άκούση.

Ποίηση, με όλα της τα ιδεολογικά, πρώτα κ' απ' όλα φυσιολογική. Και το λάτρεμα τούτο δέν προσφέρεται πρὸς τὴ Φύση τοῦ φιλόσοφου, τὴ μεγάλη θεότη τὴν ἀμοίραστη καὶ ἀκροματίαστη, εἴτε πονετική μητέρα, εἴτε ἀλύπητη μητριά, μὰ πρὸς τὰ λογῆς λογῆς μικρά καὶ χλωρά καὶ πολυνόητα πρόσωπα τῆς θεότης αὐτῆς, ποῦ τὸ καθένα της εἶναι πάλι κι ἀπὸ ἑναὶ θεός. Ἡ ποιητικὴ πολυθειά. Κι ὁ ποιητῆς ὁ κοσμογυρισμένος καὶ πάντα ἀπὸ τόπο σὲ τόπο ταξιδευτῆς πλοῦσι τὸ πλάθει τὸ τραγοῦδι του ἀπὸ τὸ δέντρο τὸ ἀκίνητο, ὅσο κι ἂν εἶναι πολυσχλεύτη ἢ ἀκίνησία του. Οἱ τριανταφυλλίες, τὰ κυπαρίσσια, τὰ κλήματα, οἱ σκίνοι, τὰ ρεῖκια, οἱ πλάταντοι, οἱ φτελιές, οἱ λεῦκες, τὰ πεύκα, τὰ ἔλατα, οἱ φοινικιές, συχνὰ πυκνὰ μὰς σταματᾶνε, δειγμένα ἡθονικά ἀπὸ τὸν ποιητῆ σὲ κάποια γαλανὰ βάθη. «Μ' ἀρέσει, δρῦ, νὰ σὲ θωρῶ μὲς' τούρανοῦ τσ' ἀγκαλῆς». Ὁ στίχος τοῦ Σολωμοῦ γραμμένος εἶναι στοῦ βιβλίου τὸ μέτωπο. Ὁ φυσικός κόσμος ἀγκαλιασμένος ἀπὸ τὸν οὐρανὸ τῆς ψυχῆς του. Καὶ τὰ γνόγραμματα βουνά, καὶ ἡ θεία γύμνια ἢ ἀθηνιώτισσα, καὶ ἡ ξεγύμνωτη φύση, καὶ οἱ κάμποι καὶ τάλωνια καὶ τὰ συγνέφια, καὶ οἱ ὄρες καὶ οἱ χῶρες, τῆς πλάσης τὰ μαγέματα ἀστραποδείχουνται καὶ γοργοσβύνουε μέσα στοὺς λιγιστοὺς στίχους καὶ στίς πρωτόβγαλτες γραμμὲς ἐτούτες, κομματιαστὰ κι ἀρμονικά, μὰ πάντα στρογγυλά καὶ ἔξεσκεπα, ὄχι ἂν ὄνειρα τῆς χαραυγῆς, μὰ ἂν κονίσματα μέρα μεσημέρι βαλμένα ἀπὸ τεχνίτη χέρι.

Ἡ φυσιολογία τοῦ ποιητῆ θυμίζει ἀλλοῦ τὴν παλαιὰ ἀπλότη τῶν τραγουδιστῶν, ἀπὸ τὸ μεθύσι τῆς ὑγείας μεθυμένων· τὸ μεθύσι ποῦ τὸ φέρνουν οἱ ἀπλὲς καὶ στρογγυλοκομμένες θωριές τῆς ἡλιόφωτης φύσης καὶ τῆς ζωῆς τοῦ κάμπου, κι ἀπάνω ἀπὸ κείνες, οἱ γραμμὲς τοῦ γυναικείου κορμιοῦ, ποῦ τίποτε δὲ συγκρίνεται μὲ τὴ χάρη του, μῆτε καὶ τοῦ Παρθενῶνα οἱ καμπύλες.

Θυμᾶσαι; ὁ γεροπεῦκος μας τραγουδιστᾶδες εἶχε
Τὸ καλοκαίρι ἀμέτροτους καὶ στὸ κοκκινωπό του
Τὸ φλοῦδι πάνω βούζαν ὄλημερις ζιτζίκια.
Χρυσοχυμένα μύριζαν τὰ δάκρυα τῆς ρετσίνας.
Ἡ κοῦνια πηγαινόρχουνταν ἀνάμεσα στίς κλάρες
Μ' ἕνα ρυθμὸ πετούμενο. Κι ἀπ' τὴν κορφή τοῦ δέντρου
Κάποιος κρυμμένος ἔρριχνε βροχὴ τὰ κουκούρια.
"Ἄλλοι γυρίζαμε μαζί στὸ μάγγανο ζεμνοί
Καὶ τὰ σκυλιά ἀνεσύραμε νὰ πιούμε πηγαδίσιο,
Δροισιτικὸ νερό. Μ' Ἀνθή, γιατί μέσα στὸ γυάλο
Τοῦ πηγαδιοῦ τ' ὀλόφωτο κοιτάζεις πρόσωπό σου;
Καὶ τρέχα. Δὲς, πέρα ἔπεσε μὲς' τίς μυρτιές τὸ τόπι,
Τρέχα, μὴ σὲ προφτάσουνε. Τρέχα, γιὰ νὰ θαμᾶσω
Τοῦ κοριτσένιου σου κορμιοῦ τὴν ταναγρένια χάρη.

Ὁ ποιητῆς κι ἀπὸ τὰ μεγάλοπρεπα Ἰμαλάγια ποῦ ξηνητεύτηκε
θυμᾶται πάντα τὰ «ἔξεσκεπα βουνά» τῆς Ἀθήνας καὶ τὴ ζωὴ τήνε

θωρεῖ, μὰς λείει, μὲ τῆς Ἀθήνας τὰ μάτια, καὶ δὲν ξεχνᾷ «πῶς παντα ἢ ἀπτική καλωσύνη σταθῆκε ἰδηγήτρα του ἀλήθεια». Κι ἀκολουθώντας τὸν ἀναλλαγὸ σκοπὸ του, τραγοῦδι πρὸς τὴ φυσικὴ ὡμορφιά καὶ πρὸς καθὲ ὡμορφάδα, πάντα συντροφεμένο ἀπὸ τὴν κίθαρα τῆς φύσης, χαιρετᾶει τὴ «Γλυκειά» του, καὶ δύσκολο νὰ ξεχωρίσης μέσα στὸ κομματι αὐτό, ἂν ξαναγινωμένο ἀπὸ τίς ὠραιότερες σελίδες τῆς ἑλληνικῆς Ἀνθολογίας, ἂν ἡ Μοῦσα αὐτὴ ποῦ ἔτσι τὴ γλυκοχαιρετᾶει, εἶναι καμιά ἀπὸ τίς συνομιληκῆς του «κοντοφουστανατέες» λυγρὲς «τοῦ ἀπλόχωρου καὶ δροσεροῦ σαλονιοῦ» ποῦ τὸ φωτᾶει «καλοκκίριου ξανθάδα» καὶ «χρυσοπράσινη ἀντηλιά», ἢ πέρα στίς ὀχτιές τοῦ πλατωνικοῦ Ἰλισσοῦ καμιά Διοτίμα ἢ καμιά Ἀσπασία :

Δός μου τὸ χέρι σου, Γλυκειά. Στὸ περιβόλι πάμε
Τὰ ρόδα νὰ θαμᾶσουμε. Τὰ ξάνοιξε ἢ λιακάδα
Σὰν ξεστεριά πολύχρωμη κι' ἀπ' τὰ γερά τους στήθια
Βγαίνει ζεστὴ μοσκοβολία. Καὶ κοίτα πῶς σοῦ γνέφουν
Σὰ χεῖλια ποῦ ἀγεροφιλοῦν. Τὰ πράσινα τους χέρια
Ποθῶ νὰ σ' ἀγκαλιάσουνε. Δὲς, ἔχουνε κλωσμένο
Μέσ' τὰ κλαριάτους τὸν καλὸ τὸ Σειληνὸ ποῦ χάσκει
Στὸν ἴσκιο τῶν κυπαρισσιῶν. Τοῦ ἔχει τὸ στόμα κλείσει
Ἰτριαντάφυλλο κοκκινωπό. Καὶ μᾶσε στὴν ποδιά σου
Ἄπ' τὰ καλῆτερα, ὦ Γλυκειά, τὰ πιὸ λιοχαδεμένα.
Τὴ δράνα θέλω τὴν ψηλὴ ν' ἀνθίσῃ δροσεμένη.
Κροντήρια θὰ χουμε χρυσᾶ. Κι ἀπὸ τὴν Ἰλιάδα
Ἡ τοὺς σκοποὺς τοῦ Ἀρχίλοχου θὰ μοῦ σιγοδιαβάσης
Καὶ θὲ νὰ δῶ στὰ μάτια σου νὰ τρέμη ὅλη ἢ ψυχὴ σου.

Μιὰ φράση χάραιε πραπάνω ἢ πένα μου· «τὸ μεθύσι τῆς ὑγείας». Στῆς Τέχνης τὴ ζυγαριὰ ὅμοια βαρύνουν ἢ ὑγεία κ' ἢ ἀρρώστια· γιὰ κ' οἱ δυὸ ὅμοια σημαντικῆς λογαριάζονται γιὰ τὸ χτίσιμο τῶν παλατιῶν της. Καὶ ὅλα ταῦτα δύσκολα θὰ μποροῦσε κανεὶς νὰ ὑποστηρίξῃ πῶς δὲν πρέπει νὰ βάζουμε ψηλότερα ἀπὸ τ' ἄλλα, καθὲ ποῦ σταίνουμε τῆς ὡμορφιάς τὴ χρυσόκαλα, ἐκεῖνα τὰ σκαλοπάτια ποῦ νοιῶθουμ' ἀπάνω τους πιὸ στέρεα τὰ πόδια μας, καὶ ποῦ μὰς θυμίζουν πῶς ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ θέλῃ, καὶ μὰς τονόνουν τὸν πόθο τῆς ζωῆς καὶ μὰς δυναμώνουν τὴν ἀγάπη πρὸς τὴν ἐνέργεια. Ὁ ποιητῆς «τῆς ζωῆς» σὰ νὰ εἶναι καὶ τῆς γερῆς ζωῆς τὸ παιδί, σὰ νὰ εἶναι καὶ τῆς δύναμης τῆς ἀνθρώπου ὁ διαλαλητῆς· κι' ὅταν πάη πέρα ἀπὸ τὴ συγκίνηση ποῦ φέρνει ὁ ἠθικός κόσμος πρὸς ὀρίζοντες νοητοῦς, νὰ τὶ στίχους τοῦ κανοναρχαί ἢ Μοῦσα, καὶ πῶς ξέρει μέσα ἀπὸ τὰ ὠραῖα χαλάσματα ν' ἀνασταίνῃ τὴν ἀκέρια καὶ τὴ σύμμετρη καὶ τὴν εὐεργέτρα ζωὴ τοῦ σοφοῦ ποῦ δὲν εἶναι «σκλάβος τῆς μοναξιάς».

Στὸν ἄσπρο ἀνέδα τὸ ναὸ ποῦ χάλασμα, ρημάδι,
Οὔτε μετώπῃ, οὔτε ἄγελμα θεόσταλτο τοῦ μένει.
Τώρα στὸ λόγγο τὸ ἱερὸ χλωμὸς σανὸς τριγύρω

Φυτρώνει κι αδερφώνεται με σκίνους και πρινάρια.
 Στα μαρμαρένια τὰ σκαλιά ξαπλώσου και ξεχάσου,
 Και τὴ ζωὴ κεί σκέψου την. Μέσ' στὴ ματιά της κοίτα
 Και κρίνε κι' ἀργοδιάλεξε. Στὶς στρατές ξαναπέρνα
 Ποῦ παράστέκει ἡ θύμνηση, πανάγαθη Σειρήνα.
 Φωνὴ θὰ πῆ. Τῆς ἡδονῆς εἶν' κοίψιο τὸ κυνήγι
 Και Σάτυρου κληρονομία· Μαρμάρες εἶναι Γνώση
 Κ' ἡ Τέχνη σ' ὅποιον κλείνεται στὴ μοναξιά τους σκλάβος,
 Μά 'ναι γεμάτος ἄνθρωπος κι ἀληθινὸς λογιέται
 Κεῖνος ποῦ μ' ἴσια στοχασιά τὸ νόμο του ἀρμολέει
 Και ποῦ — ψυχὴ παλλάδινη — τὶς Μοῖρες ὠριοφαίνει.

Τὰ χιλάσματα τοῦ ἄσπρου νεοῦ ποῦ ἀνοίξανε τὸ στόμα τοῦ ποιητῆ
 δὲ μᾶς ταφίνει ἀόριστα· μᾶς τὰ δρίζει με τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ τρα-
 γουδιοῦ του: Ραμνοῦντα. Ἐννοεῖται πῶς τέτοιοι, στίχοι, κι ἀπὸ
 τὴν οὐσία τους κι' ἀπὸ τὴ μορφή τους δὲ μπορεῖ νὰ ἀγαπηθοῦν ἀπὸ
 κείνους ποῦ χαίρονται τὸ στίχομόνον ὅταν προσφέρεται βρασμένος με πολὺ
 νερό και με πολλὴ ζάχαρη, σὰν κηφὲς ἀλαφροκάματος. Μὰ με τὴν
 ἀντιπάθεια τούτων, ποῦ δὲ λογχιάζονται βέβαια, δὲν ἔχει τίποτε νὰ
 κάμη μιὰν ἄλλη ἀντιπάθεια ποῦ μπορεῖ νὰ κινηθῆ ἀπὸ τέτοιους στί-
 χους στὴ σκέψη μερικῶν λεπτοκάμων και λεπτοστόχαστων (ἄξιοσε-
 βάστων πάντα) ποῦ τὴν ποίηση δὲν τὴν ἀπολαοῦν, παρὰ πολὺ πολὺ
 κοσκινισμένη και πολὺ ξεδιαλεγμένη, αἰθερόπλαστη και μουσικόλαλη
 μόνο, και ποῦ ξεχνοῦν πῶς και ἡ ποίηση ἔχει αἶμα, και πῶς εἶναι
 τοῦ Λόγου τέχνη.

(Στὸ ἄλλο φύλλο τὸ τέλος)

Κωστῆς Παλαμᾶς

ΑΙΣΧΥΛΟΥ "ΟΡΕΣΤΕΙΑ,"

ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ Ι. Ν. ΓΡΥΠΑΡΗ

Α΄. ΑΠΟ ΤΟΝ "ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑ," στίχ. 1 — 39

Ο ΦΡΟΥΡΟΣ

Ἄπ' τοὺς θεοὺς ζητῶ νὰ με γλυτώσουν τέλος
 ἀπ' τὰ βάσαν' αὐτὰ ὀλάκερο ἕνα χρόνο
 ποῦ σὰ σκυλλὶ στὸν ἄγκωνά μου πλαγιασμένος
 φυλάω σκοπὸς πάνω στῶν Ἄτρειδῶν τὴ στέγη·
 κ' ἔμαθα τῶν νυχτερινῶν τὴ σύναξι ἄστρον
 κι αὐτοὺς ποῦ φέρνουν στοὺς θνητοὺς χειμῶνα ἢ θέρος
 τοὺς λαμπεροὺς ἀρχόντους ποῦ ψηλὰ φαντάζουν.
 Κι ἀκόμα καρτερῶ τὸ σύνθημα τῆς φλόγας,
 τὴ λάμψη τῆς φωτιᾶς, νὰ φέρῃ ἀπὸ τὴν Τροία
 τὴν εἶδσι πῶς πάρθηκε· γιατί ἔτσι δρίζει
 ἡ ἀνδρὸψυχη καρδιὰ ποῦ ἐλπίζει τῆς γυναίκα.
 Κι ὅταν τὸ ἀδόλευτο και δροσομουσκεμένο
 με διώχνει στρωμα μου, ποῦ ὄνειρα δὲ γνωρίζει —
 και πῶς; ἀφοῦ μοῦ στέκει δίπλα πάντα ὁ φόβος
 γιὰ νὰ μὴν κλείσῃ ὁ ὕπνος τὰ ματόφυλλά μου —
 κι ὅταν βαλθῶ νὰ ψάλω ἢ νὰ μουρμουρίσω
 γιὰ ναῦρω στὸ τραγοῦδι γιαιτρικὸ τῆς νύστας,
 πικρὸ μοῦ γίνεται στὸ στόμα μοιρολόι
 γι' αὐτοῦ τοῦ παλατιοῦ τὰ πάθια ποῦ σὰν πρῶτα
 με τὸν καλύτερο δὲν κυβερνιέται τρόπο.
 Μὰ τῶρ' ἄς πάρουν τὰ βάσανά μου τέλος
 ποῦ ἔλαμψε ἡ καλοφάνερη φωτιὰ τῆς νύχτας!
 Χαῖρε νυχτερινὴ λαμπάδα ποῦ σὰ μέρας
 τὸ φῶς σου δείχνεις και πολλοὺς χοροὺς μέσ' στὸ Ἄργος
 μνηᾶς πῶς θὰ στηθοῦν γιὰ χάρι αὐτῆς τῆς τύχης.
 Αἴ! αἴ!
 Θὰ κράξω δυνατὰ στοῦ Ἄτρειδῆ τὴ γυναῖκα
 εὐθύς νὰ σηκωθῆ ἀπ' τὴν κλίνη και στὰ σπῖτια

φωνές χαρᾶς γι' αὐτὴ τῆ λάμψι νὰ σηκώσῃ
 ἂν ἀπ' ἀλήθεια πάρθηκε τοῦ Ἰλίου ἢ πόλι
 καθὼς αὐτὴ τώρα ἢ φωτιὰ θέλει νὰ δείξῃ.
 Καὶ γὼ καλὴν ἀρχὴν στοὺς χοροὺς κάνω πρῶτος
 γιὰτὶ θὰ πῶ δική μου τῶν κυρίων τὴν τύχη
 τώρα ποῦ τρία ἔξ τῆς φλόγας ρίχτει ὁ κύβος.
 κι ἄμποτε νάρθῃ ὁ ἀφέντης μου καὶ νὰ τοῦ σφίξω
 τὸ σεβαστό του χέρι μέσα στὸ δικό μου.
 Γιὰ τ' ἄλλα δὲ μιλῶ· βῶδι πατάει ἐπάνω
 στὴ γλῶσσα μου· μὰ ἂν ἔπαιρνε φωνὴ τὸ σπῖτι
 ξάστερα θενὰ τάλεγε· μὲ νοιώθουν ὅσοι
 τὰ ξέρουν κιόποιος δὲν τὰ ξέρει ἄς μὴ μὲ νοιώσῃ.

Β'. ΑΠΟ ΤΙΣ "ΧΟΗΦΟΡΕΣ,, στίχ. 235 — 268.

Η ΗΛΕΚΤΡΑ

Ἦ εἰσὺ, τοῦ πατρικοῦ σπιτιοῦ γλυκύτατη ἔγνοια,
 πολὺκλαυτη τῆς σωτηρίας μας ἐλπίδα,
 θαρρεύοντας στὴ δύναμί σου θενὰ πάρης
 πίσω τὸ θρόνο τοῦ πατέρα μας· ὦ μάτια,
 γλυκύτατά μου μάτια, πῶχετε γιὰ μένα
 τέσσερ' ἀγάπης μερδικά, γιὰτὶ ἔχω χρῆος
 πατέρα μου νὰ σ' ὀνομάζω, καὶ μιᾶς μάννας
 — ποῦ ὀλόδικα μισῶ—σὲ σένα πέφτει ἡ ἀγάπη,
 καὶ τῆς θυσιασμένης ἀσπλαχν' ἀδερφῆς μου,
 κι' ἀδερφὸς εἶσαι μου πιστὸς καὶ σεβασιὸς μου.
 Μόνον ἢ Δύναμι κ' ἢ Δίκη μὲ τὸν τρίτο
 τὸ Δία τὸν πανυπέριτο ἄς σοῦ συντρέξουν.

Ο ΟΡΕΣΤΗΣ

Ναὶ Δία, στρέψε τὰ μάτια σου σ' αὐτὰ τὰ χάλια
 καὶ ἰδὲς τὴν ὀρφανὴν γενεὰ ἀπτοῦ πατέρα
 ποῦ μέσα στὰ στριφτὰ ξεψύχνησεν ἀρπάγια
 καταραμένης ὄχεντρας· καὶ τὰ ὀρφανὰ του
 πείνα τρανὴ μᾶς ἔσφιξε· γιὰτὶ δὲ μπόρειου
 ἄγρη στὴν πατρικὴ φωλιά νὰ φέρνω ἀκόμα.
 κι' ἔτσι, νὰ μας, κ' ἐγὼ κι αὐτὴ ἐδῶ ἢ Ἡλέκτρα
 καθὼς μᾶς βλέπεις, ὀρφανοὺς ἀπὸ πατέρα,

κι ἀποδιωγμένους μέσ' ἀπὸ τὸ γονικό μας!
 καὶ σὰν ἐμᾶς, τὰνήλικα πουλιά, μᾶς πῆρες
 πατέρα ποῦ σοῦ θύσιαζε καὶ σὲ τιμοῦσε,
 ἀπὸ ποῖο χέρι ὅμοιες τιμές καὶ δῶρα θάχης;
 οὔτ' ἂν τὴ γέννα φτεῖρης τάντοῦ θεὸ νάχης
 νὰ στέλλῃς μαντικὰ σημάδια στοὺς ἀνθρώπους,
 κι οὐδ' ἀπ' τὴ ρίζα ἂν μαραθῇ τὸ ἀρχαῖο τὸ δέντρο
 γιὰ τοὺς βωμούς σου θὰ φελαῖ στὰ πανηγύρια.
 Βόνηθα! κι ἀπ' τὸ τίποτα μπόρεῖς νὰ ὑψώσης
 σπῖτι ψηλό, ποῦ γιὰ καλὰ τῶχουν πεσμένο.

Ο ΧΟΡΟΣ

Ἦ τέκνα, ὦ τῆς πατρικῆς ἐστίας σωτῆρες,
 σωπάτε, μὴπως καὶ κανεῖς σᾶς νοιώσῃ, ὦ τέκνα,
 καὶ πάει μὲ γλῶσσα ἔτσι ἄκριτη καὶ πῆ τὰ πάντα
 στοὺς ἀρχοντες μας· ποῦ εἶθε νὰ τοὺς δῶ μιὰ μέρα
 νεκροὺς μὲς στοὺς πισσένιους τοὺς ἀτμούς τῆς φλόγας.

Γ'. ΑΠΟ ΤΙΣ "ΕΥΜΕΝΙΔΕΣ,, στίχ. 95 — 139

ΤΟ ΦΑΝΤΑΣΜΑ ΤΗΣ ΚΛΥΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑΣ

Κοιμᾶσθε, ὦμέ! καὶ σὰν κοιμᾶσθε ποιά σας χρεῖα;
 Μὰ ἐγὼ ἀπὸ σᾶς σὲ τέτοιο τρόπο ἀτιμασμένη,
 — μὲ διπλὸ πῆχυ—γιὰ τὸ φόνο ποῦ ἔχω κάμη
 δὲ λέει νὰ πάψῃ τῶν νεκρῶν ἢ καταφρόνια,
 κι ἀτιμη τριγυρνῶ· γιὰτὶ ἔχω, ξέρετέ το,
 τὴν ποῖο ἀπὸ μέρος τους μεγάλη κατηγορία·
 μὰ πῶπαθα τέτοιο κακὸ ἀπ' τοὺς πιὸ ζεστοὺς μου,
 κανεῖς θεὸς δὲν εἶπε νὰ ὀργιστῇ γιὰ μένα,
 ποῦ μάννα! σφάχτικ' ἀπ' τὰ χέρια τοῦ παιδιοῦ μου!
 Καὶ ἰδέτε αὐτές μου τίς πληγές μὲ τὴν καρδιά σας,
 γιὰτὶ φωτίζεται ἡ ψυχὴ σὰν κλειοῦν τὰ μάτια,
 ἐνῶ στὸ ξύπνο δὲ θωρεῖ καλὰ τὸ πνεῦμα.
 Κι ὅμως πόσα δὲν ἔχετε γευτῆ ἀπὸ μένα,
 ἀκράσωτες χοὲς καὶ προσφορὲς καθάρεις
 καὶ δεῖπνα ποῦ θυσίαζα σεμνὰ τίς νύχτες,
 σὲ ὦρα ποῦ γιὰ κανὲν' ἄλλο θεὸ δὲν εἶναι!
 μὰ ὄλ' αὐτὰ τώρα βλέπω κλωτσοπατημένα

καὶ κεῖνος πάει καὶ ξέφυγε σὸν τὸ ζαρκάδι
 κ' ἔτσι ἀλαφρὰ καταμεσίς ἀπ' τὰ πλεγματῖα
 μὲ πολὺ περιγέλοιό σου πηδάει καὶ πάει!
 Μ' ἀκούσετέ μου κ' εἶν' αὐτὰ γιὰ τὴν ψυχὴ μου
 ὅσα εἶπα· καὶ ξυπνήστε, σκιὲς τοῦ κάτω κόσμου,
 ποῦ ὄνειρο τῶρα κράζω σας, ἡ Κλυταιμνήστρα!

ΧΟΡΟΣ

(Μούγκρισμα).

ΚΛΥΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ

Μουγκρίζετε, μὰ ἐκεῖνος τῶρα πῆρε δρόμο,
 γιὰτὶ ἔχει φίλους ποῦ δὲ μοιάζουν τοὺς δικούς μου.

ΧΟΡΟΣ

(Μούγκρισμα).

ΚΛΥΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ

Βαριά κοιμᾶσαι καὶ δὲν τὸ ψυχοπονιέσαι
 αὐτὸ πῶπαθα! πῶφυγε ὁ φονιάς μου, ὁ γυιός μου!

ΧΟΡΟΣ

(Οὐρλιασμα).

ΚΛΥΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ

Οὐρλιαζε, κοίμου! μὰ δὲ λὲς καὶ νὰ ξυπνήσης;
 ποῖα δουλειὰν ἔχεις παρὰ τὸ κακὸ νὰ κάνης;

ΧΟΡΟΣ

(Οὐρλιασμα).

ΚΛΥΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ

Συμφώνησαν δυὸ δυνατοί, ὁ ὕπνος κι ὁ κόπος,
 καὶ ἀδράνισαν τῆς δράκισσας τὴν ἄγριαν ἄφρη.

ΧΟΡΟΣ

(διπλὸ δυνατὸ μούγκρισμα).

Πιάστο, πιάστο, πιάστο, ἔχε τὸ νοῦ σου!

ΚΛΥΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ

Στ' ὄνειρο κυνηγᾷς τ' ἀγρίμι κι ἀλυχταίνεις
 σὰ σκύλλος ποῦ ὄλο τῆς δουλειᾶς του ἔχει τὴν ἔγνοια.
 τί κάνεις; σήκω κι ἄς μὴ σε νικάῃ ὁ κόπος·
 τὸν ὕπνο ἀπόδιωξε νὰ δῆς τί ἔχομε πάθη!
 ἄς σου πληγώσουν τὴν καρδιὰ οἱ ὄνειδισμοί μου,
 ποῦ εἶναι γιὰ τοὺς φιλότιμους σὰ φτερνιστήρια·
 τρέχα καὶ φύσα πάνω του θανάτου ἀγέρα
 γιὰ νὰ τὸν λυώσῃ ὁ ἀχνὸς τῶν σωθικῶ σου ἡ φλόγα.
 Ἐμπρός! μὲ δεύτερα κυνήγια μάρανέ τον!

I. N. Γρουπάρης

Ο ΔΙΓΕΝΗΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

Ἀξιότιμοι Κύριοι

Ἐλαβα τὰ τέσσαρα φυλλάδια τοῦ «Ἀκρίτα» καὶ Σᾶς εὐχαριστῶ
 πολὺ. Τὸ ὄνομα τοῦ περιοδικοῦ, τὸ «Ἀνδρονικόπουλλος» τοῦ κ. Νίκου
 Βέη (σ. 28) καὶ ἡ μελέτη τοῦ σοφοῦ διδασκάλου κ. Ν. Γ. Πολίτη
 (σ. 98) μ' ἐνθύμισαν τὸν Κυπριώτην Διγενὴν καὶ μίαν καρπασίτικην
 παραλλαγὴν τοῦ τραγουδιοῦ του.

Ὁ Διγενὴς εἶναι τῶν ὄντι γνωστότατος εἰς ὅλα τῆς Κύπρου τὰ
 χωριά, καὶ εἰς αὐτὰς τὰς πόλεις. Ὀλόκληρον τουργοχωρὶ τῆς Μεσα-
 ριάς παρὰ τὴν Κυθραίαν ὀνομάζεται Πέτρα τοῦ Διγενῆ ἀπὸ μίαν με-
 μεγάλην πέτραν, ποῦ εὐρίσκεται παρὰ τὸν γλυκὺν λάκκον τοῦ χωριοῦ·
 κατὰ τὴν παράδοσιν, ἐτοιμαζέτο νὰ τὴν ρίψῃ ἀπὸ τὸ βουνὸν τοῦ Κου-
 τσουβέντη ἐναντίον τῆς Ἀμμοχώστου, ὅταν τοῦ ἀρπαξῆν ἡ μάνα του
 τὸ χέρι, φοβουμένη, μήπως σκοτώσῃ τὸν ἄλλον τῆς υἱόν, ποῦ ἦτο
 κλεισμένος εἰς τὴν πόλιν· ἡ πέτρα τοῦ ἔπεσεν ἐκεῖ, καὶ φαίνονται
 ἐπάνω τῆς ἀκόμη τὰ δάκτυλά του. Πέτρα τοῦ Διγενῆ ὑπάρχει καὶ
 εἰς τὸ Ῥιζόπαφον· εἶναι ἡ πέτρα ποῦ ἐπέταξε διὰ νὰ χαλάσῃ τὸ πα-
 λάτι τῆς Ῥήγαινας, ἡ ὁποία δὲν τὸν ἀγαποῦσε· οἱ ἔρωτες αὐτοῦ τοῦ
 Διγενῆ καὶ τὰ πείσματὰ τῆς Ῥήγαινας εἶναι παφίτικος καθαυτὸ μῦ-

θος (Δελτίον τῆς ἱστορ. ἐταιρ. τ. ς', σ. 125) ἀξιοσημείωτον ὅμως εἶναι ὅτι εἰς αὐτὴν τὴν Μεσσηριανὴν καὶ τὸ Κερπύσι τόσον πολὺ σχετίζουσι τὴν Ῥήγιον καὶ τὸν Διγενῆ, ὥστε ἀκούεσθαι καὶ Ῥιενής· Ῥιενὴν τὸν ἤξευρε καὶ ὁ ποιητὰς τῆς Κώμης τοῦ Γιλιοῦ· ἀλλὰ Διγενῆς εἶναι ὁ κοινὸς κυπριακὸς τύπος, μὲ τὸν ὁποῖον τοῦ ἀποδίδει ὁ λαὸς τόσα τέτρατα καὶ σημεῖα· εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ Πενταδακτύλου φαίνεται ἀκόμη ἡ πενταλιά του. Ἀπὸ τὸ Τρόδος μ' ἕνα πῆδημα εὐρέθη μεταξὺ τῆς Λεύκας καὶ τοῦ Καλαπαναγιώτη, ἐκεῖ, ὅπου ἀπέμεινε ἕως τῶρα τὸ πάτημά του. Τὸ λιγγρινὸν του ἔπεσε εἰς τοῦ Μόρφου, δικίμια του ἦσαν οἱ μαρμάρινοι ἀρχαῖοι στῦλοι, οἱ «κίονες» ἢ τὰ «κίονια», ἀπὸ τὰ ὁποῖα, κομμένῃ καὶ παρκαμφομένῃ, κιάονιν κατήνησε νὰ σημαίνῃ ἀπλῶς τὸ μάρμαρον.

Μὲ τόσα ἐνθυμήματα τοῦ μεσαιωνικοῦ μας ἥρωος εἶναι φυσικὸν ὅτι τὰ τραγοῦδιχα τοῦ ἀκριτικοῦ κύκλου παρεδόθησαν πλούσια εἰς τὴν Κύπρον. Καὶ ὀρθότατα διέκρινεν ὁ κ. Πολίτης ὅτι τὸ τραγοῦδι τῶν υἱῶν τοῦ Ἀνδρονίκου εἶναι κυπριακῆς καταγωγῆς. Κυπριακαὶ δὲν εἶναι μόνον μερικαὶ λέξεις (λ. χ. 35 κύρις, 37 μόνων), ἀλλὰ καὶ καταλήξεις (λ. χ. 5 ψιχοῦδια, 24 σιδερένος) καὶ συντάξεις (λ. χ. Ἀνδρόνικος ποῦ τὸν θωρεῖ (= ἄμα) 59 ἐλούθη (ἔχι ἐλούσθη) τῶν κλαμάτων) καὶ τὸ ὕφος ἀκόμη, ποῦ ἀγαπᾷ τὴν ἐπανάληψιν τῆς λέξεως ἢ τῆς ἐννοίας (λ. χ. 1 κουρσεύουν—κουρσεύουν, 3 στή φυλακῆν—στὰ σίδερα, 5 τὸ τάγιζε—τὸ τάγιζε, κτλ.) καὶ βοηθεῖ τὴν ρυθμικὴν ἀπαγγελίαν. Τὸ ἴδιον ὕφος ἔχει καὶ τὸ ἀκόλουθον τραγοῦδι τῆς κελῆς τοῦ Χάρου καὶ τοῦ Διγενῆ, ὅπου ἔρχομαι ἀμέσως.

«Ὁ Διγενῆς καὶ ὁ Χάρος» ἐδημοσιεύθη πρῶτον ἀπὸ τὸν κ. Γ. Λουκάν εἰς τὴν «Χρυσυλλίδα» τοῦ 1865 (τόμ. Γ' σ. 597, φυλλ. 67 τῆς 15 Ὀκτ.) καὶ ἐξανατυπώθη εἰς τὰς «Φιλοσοφικὰς Ἐπισκέψεις» τοῦ ἴδιου (1874 σ. 34) ἀπὸ τὴν «Χρυσυλλίδα» παρέλαβε τὸ ποίημα καὶ ὁ μακαρίτης Σκελλάριος εἰς τὰς «Κυπριακάς» του (τόμ. Γ' σ. 46 τῆς α' ἐκδ. (1868) καὶ τόμ. Β' σ. 26 τῆς β'): δυστυχῶς ὅμως διὰ νὰ διορθώσῃ ὅπως ἐνόμιζε καλόν, μερικὰς λέξεις, ἔγραψε τύπους ὅχι κυπριακοῦς (λ. χ. 5 κλαῖσιν (ἀντὶ κλαίου), 7 ἄν ἔν (ἀντὶ ἀδ δέν), 35 πετοῦσαν (ἀντὶ πιτοῦσαν) καὶ ἔν ἐπεψά σε (ἀντὶ καὶ δέσ σ' ἐπεψ), 46 παρ' ἔστειλα σε (ἀντὶ παρά 'στειλα σε), 66 σεῖς ἀπὸ κεῖ (ἀντὶ ἐσεῖς ποκεῖ), καὶ μάλιστα 5 96, παρ' ἐν ξυλιά τοῦ Δ. (ἀντὶ παρά ξυλιά 'ν τοῦ Δ.) κτλ.). Ἡ παρκατάτω παραλλαγή τοῦ τραγοῦδιου δημοσιεύεται πιστότατα, ὅπως ἀπήγγελλεν ὁ ἀξιὸς ποιητὰς Γικνῆς Ἀβράμη εἰς τὴν Κώμαν τοῦ Γιλιοῦ καὶ ἔγραφε πρὸς χάριν μου ὁ ἀριστος διδάσκαλος κ. Κ. Λουκζίδης. Τὰ παχύτερα στοιχεῖα σημαίνουσι τὴν ἰδιωματικὴν τῶν φθόγγων προφοράν, ὅπως διέλαβα διεξοδικῶς εἰς τὴν Ἀθηνᾶν (τόμ. ς' 145-173 βλ. καὶ Δελτίον ἱστορ. ἐταιρ. τ. Ε', σ. 327).

Τὸ μεγαλύτερον προτέρημα τῆς προκειμένης παραλλαγῆς τοῦ Κερπυσιῶ εἶναι ὅτι διαφέρει ὅχι ὀλίγον ἀπὸ τὴν ἤδη γνωστὴν τοῦ Λουκά καὶ τοῦ Σκελλάρου. Παρεκτός τοῦ τέλους (100-107) τὸ ὁποῖον

ἔλειπε, περιέχει καὶ δύο νέα ἐπεισόδια, τὸ μεγαλον φεῖδι (43) καὶ τὴν καλίτσαν τοῦ Διγενῆ. Καὶ τὰ δύο θὰ εἶναι χρήσιμα εἰς τὴν κατάταξιν τοῦ κυπριακοῦ ἔπους, τὸ ὁποῖον εἶ' ἐξάπαντος ἀπὸ τὰ παλαιότερα καὶ πληρέστερα τῶν σωζομένων ἀκριτικῶν. Περὶ τῆς πρώτης τῶν πηγῆς ὁ Σάθος ἐξέφρασε τὴν ὑπόθεσιν, ὅτι τὰ διέδωσαν εἰς τὴν Κύπρον, οἱ λαὸς τῶν ἀρματων, (βλ. Μυχαῖρ σ. 57), τοὺς ὁποίους ἔπεμψε πρὸς φύλαξιν τῆς νήσου ὁ Τιβέριος ὁ β' καὶ ὅτι αὐτοὶ ἦσαν «ἐκ τῶν περὶ τὸν Ταῦρον ἀπελατῶν ἢ μαρδαχίτων» (Μεσ. βιβλ. Β' σ. νς'). Ἀλλ' ἂν πρέπει ν' ἀναβῶμεν μέχρι τοῦ ζ' αἰῶνος, τότε ἤμπορεῖ νὰ γείνη καὶ ἄλλη, πιθανώτερα ἴσως, εἰκασία. Ὁ Τιβέριος ὁ β' διέταξε τὴν ἐπιστροφὴν τῶν Κυπρίων ἀπὸ τὸν Πόντον, ὅπου τοὺς ἐγκατέστησεν ὁ προκάτοχός του, Ἰουστινιανὸς ὁ β'. Ἡ ἐπιστροφή ἐκείνη ἤρχισε κατὰ τὸ τέλος τοῦ ἐβδόμου αἰῶνος (697) καὶ ἐξηκολούθησε καὶ τὸν ὄγδον. Δὲν εἶναι λοιπὸν ἄραγε πιθανόν ὅτι ἐκείθεν ἔφερναν οἱ ἐρχόμενοι καὶ τὰ πρόσφατα τραγοῦδια, ὅσα ἐμεγαλυναν τὰ κατορθώματα τῶν αυτοκρατορικῶν στρατιωτῶν καὶ παρίστανον ἠττημένους τοὺς Σαρακηνοὺς, οἱ ὁποῖοι ἐρήμωσαν τὴν Κύπρον; Ἡ παραλλαγή τοῦ Κερπυσιῶ παρέχει, νομίζω, ἕνα ἀξιόλογον τεκμήριον. Ὁ στ. 55 «κιάκόμα δυὸ κυκλίσματα τὸν Ἐλενον νὰ φάη» δὲν εἶναι βέβαια καλὰ τοποθετημένος, ἀφοῦ διηγῆται ὁ Διγενῆς καὶ Ἐλενος ἐνοεῖται αὐτὸς ὁ ἴδιος· ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἴσα ἴσα ὁ ἀκατανόητος ἐκείνος Ἐλενος ἐμεινε ὅπως ἦτο. Εἰς τὴν Κύπρον πολλοὶ ἀρχαῖοι τάφοι λέγονται ἑλληνικὰ ἢ ἑλληνόσπηλιον καὶ μιὰ παροιμία λέγει «σὰν τὸν Ἑλλήναν» ὥστε οὔτε τὸ ε, οὔτε τὸ ος, οὔτε τὸ ἐν ἀντὶ δύο λ δικαιολογεῖται. Τὸ Ἐλενος ἀντὶ Ἑλλήνας ἐξηγεῖται μόνον ἀπὸ τὸ ἰδιωματὸν τοῦ Πόντου καὶ τοῦτο χύνει, νομίζω, νέον φῶς εἰς ὅλον τὸ κυπριακὸν ἔπος.

Ἐν Λεμεσῷ 5 Μαΐου 1904

Πρόθυμος

Σίμος Μενάρδος

ΤΟ ΤΡΑΟΥΙΝ ΤΟΥ ΔΙΕΝΗ

Ὁ Χάρος μαῦρα ἴφορσεν, μαῦρα καβαλλικέβκει
μαῦρα σκλαβούνικα φορεῖ, νὰ πᾶ στὸ παναῦριν
στὴν νάκραν τοῦ παναῦρκοῦ πῦρεν τοὺς ἀροκόπους,
στὴν μέσιν τοῦ παναῦρκοῦ πῦρεν τοὺς τρῶν καὶ πίνουν.
5 — Καλῶς ἤρτεν ὁ Χάροντας νὰ φᾶ νὰ πκῆ μιτά μας,
νὰ φάη ἄγριν τοῦ λαοῦ, νὰ φᾶ ὄφτον περτίκιν,
νὰ πκῆ γλυκόποτον κρασίν, ποῦ πίνουφ φουμισμένοι,

- ποῦ πίννουσιν οἱ ἄρῳστοι καὶ βρέθονται γιαιμμένοι.
 — Ἐν ἤρτα ἴγιώ, ὁ Χάροντας, νὰ φᾶ νὰ πκίω μιτά σας.
 10 νὰ φάω ἄγριν τοῦ λαοῦ, νὰ φᾶ ὀφτόν περτίκιν,
 μὲ γλυκόποτον κρασίν, ποῦ πίννουφ φουμισμένοι
 μόνον ἤρτα ὁ Χάροντας τὸν κάλλιισ σας νὰ πάρω.
 — Καὶ πκοιὸς ἐνὶ ὁ κάλλιισ μας ἀποῦρτες γιὰ νὰ πάρης;
 — Κεῖνος ὁ χοντροδάκτυλος, κεῖνος ὁ ναρκοδόνας,
 15 κεῖνον τὸ παλληκάρισ σας, πῶνι στὸ παναθύριν.
 Ποῦ τοῦ γρηκᾶ ὁ Διενῆς ἀρκώθην κ' ἐθυμώθην.
 — Γιὰ μὲν τὸ λείεις, Χάροντα, γιὰ μὲν τὸ συντυχάνεις.
 Χερκές, χερκές ἐπκιάσασιν καὶ στὴν παλιώστραν πᾶσιν
 καὶ κεῖ ἴνι ποῦ ἴπαλιώννασιν τρεῖς νύκτες, τρεῖς ἡμέρες.
 20 Κεῖ πῶπκιαννεν ὁ Χάροντας τὰ γαίματα ἴπιτοῦσαν
 κεῖ πῶπκιαννεν ὁ Διενῆς τὰ κόκκαλα ἐλουῦσαν.
 Κεῖ πῶνοσεν ὁ Χάροντας, πῶς ἐννα τον νικῆση,
 ἐπολοήθην κ' εἶπεν του τοῦ Διενῆ καὶ λείει
 — Καὶ χάμνα, χάμνα, Διενῆ, γιὰ νὰ μεταπκιστοῦμεν
 25 Κ' ἐχάμνησεν ὁ Διενῆς γιὰ νὰ μεταπκιστοῦσιν.
 χροσὸς ἀτός ἐγίνηκεν, στοὺς οὐρανοὺς κ' ἐξέην
 κιάννοιξεν τὲς ἀλάτες του καὶ τὸθ θεὸδ δοξάζει.
 — Δοξάζω σε, καλὲ Θεέ, ποῦ σαι στὰ ψηλωμένα
 Καμμιὰ βουλή ἐγ γίνεται μὲ δίχως σου ἐσένα:
 30 ἀντρειωρκές ποῦ τῶδωσες καὶ πῶς νὰ Σοῦ τὸφ φέρω;
 — Καὶ πκιάσε, πκιάσε, Χάροντα, καὶ ιούτην τῆθ θεότην
 τοῦ Διενῆ τὴν ἔπαρε κ' ἔρκεται ταπισὸς σου.
 Καὶ πκιάννει, πκιάνν' ὁ Χάροντας καὶ κείνην τῆθ θεότην,
 τοῦ Διενῆ τὴν ἔδειξεν καὶ πλέφτει στὸ κρεβάτιν.
 35 Ἄπλεξωθκιόν του στέκονται τρακόσιοι δκυὸ νομάτοι
 θέλουν νὰ μποῦσιν νὰ τοδ δοῦν καὶ κόμα κροφθοῦνται.
 κ' ἕναν κοντόν, κοντούτσικον, καὶ χαμνλοβρακάτον
 στέκεται, νεπουγκώννεται, καὶ μπαίνει κιάρωτᾶ τον.
 — Ἄπλεξωθκιὸς σου στέκονται τρακόσιοι δκυὸ νομάτοι.
 40 θέλουν νὰ μποῦσιν νὰ σε δοῦν, καὶ κόμα κροφθοῦνται.
 — Πέ τους νὰ μποῦσιν νὰ με δοῦν, πέ τους νὰ μέφ φθοῦνται.
 Στήννει τους τάβλαν ἀρκυρῆν, ποτήριν καὶ κερνᾶ τους.
 — Τρῶτε καὶ πίννεν', ἀρκοντες, κ' ἐγίω νὰ σᾶς ξποῦμαι
 — Καὶ πέ μας, πέ μας, Διενῆ, πᾶ στὲς παλληκαρκές σου
 45 πᾶνω στὲς παιδικωσύνες σου, καὶ τὲς ἀντρειωρκές σου
 — Πᾶνω στὲς παιδικωσύνες μου καὶ τὲς παλληκαρκές μου
 ἴπουν τ'ἀγκάθην πιθαμῆ καὶ τὸ τριόλιν δόλιν (;)
 Κάτω στὲς νάκρες τῶν νακρῶν, στὸν ἀρκοκαλαμιῶναν
 κεῖ μέσα ἐν που γύριζα καὶ νύχταν καὶ ἡμέραν.

- 50 Εἶχα καὶ τὴν καλίτσαμ μου πίσω μου, πᾶ στὸμ μαῦρον,
 κ' ἐφέγγαν μου τὰ κάλλη της τὴν νύχταν νὰ γυρίζω.
 καὶ πᾶ στὰ γλυκοξίφωτα, ποῦ πᾶ νὰ ξημερώση
 ἴσκιαστήκασιν τὰμμάδκια μου κ' ἕναν μεάλοφ φεῖν
 ἐξήντα κύκλους ἐκαμνεν, βδομννταδκυὸ καμάρες
 55 κιάκόμα δκυὸ κυκλίσματα τὸν Ἐλενον νὰ φᾶν.
 Μὲ τοῦ θεοῦ τῆδ δύναμιν, μὲ τοῦ θεοῦ τῆχ χάριν
 μπαίννω καὶ σαῖττέβκω τον στῆμ μεσακῆν καμᾶραν.
 Ποῦ τὸ φαρμάκιν τοῦ φειδκιοῦ ἐδίψασεν ὁ μαῦρος,
 καὶ στὸν Ἀφρίτην ποταμὸν πάω νὰ τὸν ποτίσω,
 60 πᾶ κ' πῦρα τὸς Σαρακηνὸν κ' ἔδλεπεν τὸν Ἀφρίτην.
 Σὰν τὸ βοννὸν ἐκάθετουν, σὰν τῶρος ἐκοιμάτουν,
 καὶ πᾶνω στῆρ ῥαχοῦλλαν του σκυλλος λαὸν ἐβούραν
 πᾶνω στὴν κεφαλοῦλλαν του περτίκια ἴκακκαρίζαν
 καὶ μέσα στὰ ῥουθούνια του ἀπλάρκα ξισταβλίζαν.
 65 Καὶ ποῦ τὸν εἶδεδ Διενῆς γοιὸν νὰ τὸν κροφθοῦθην.
 καὶ στέκει, δκιαλοῖζεται πῶς νὰ τοχ χαιρετίση.
 — Ἄτε ἄς τοχ χαιρετίσωμεν γοιὸν πρέπει. γοιὸν τερκάζει
 — Καὶ γειά σου, γειά, Σαρακηνέ, γλεπάτουρε τοῦ τόπου.
 νάκκον νερόν σ' ἐρκάστηκα τὸν μαῦρον νὰ ποτίσω.
 70 Τοῦτος νερόν ἐζήτησεν, κεῖνος σπαθὶν ἐταύραν.
 ὁ Διενῆς ὁ γλήπορος ἄρπαξεν τὸ ῥαβτίν του
 καὶ μιὰ ξυλιὰν τοῦ ἴξυλωσεν καὶ μιὰ ξυλιὰν τοῦ βκάλλεν
 τσακκίζει τ' ὀκτῶ κόκκαλους, κ' ἐξηνταδκυὸ παῖες
 κιάλλους δκυὸ μονοκόκκαλους, — κείνη ἴν' ἡ ἀρωσκιά του.
 75 Ἐέν τὸ νάχος τῆς ῥαβκιάς ἐξηνταπέντε μίλια
 Ἄρκοντες ἐν πῶτρώσασιν μὲς τοῦ ρηὸς τὰ σπιδκία
 καὶ τῆ ξυλιὰν ἀκούσασιν κιοῦλλοι μπρουμουττιστῆκαν.
 — Κάπου στράφτει, κάπου βροντᾶ, κάπου χαλάζιρ ῥίβκει
 γιὰ θέλπσεν ὁ Πλάστης μου τὸν κόσμον του νὰ χάση!
 80 Ννάσιν καὶ τὸν Παλιοπαπποῦν ποῦ κιαχαμαὶ καὶ ῥάσσει.
 — Τρῶτε καὶ πίννεν' ἀρκοντες, τίποτες μὲφ φθοῖστε
 κ' ἐνὶ ξυλιὰ τοῦ Διενῆ κιάλί τον ποῦ τὴν ἔφαν
 καὶ ποῦ τὴν ἔφαν κ' ἐξησεν, καλλιόν του παλληκάριν.
 Ννάσου καὶ τὸς Σαρακηνὸν κ' ἔρκετον κογγυστῶντα.
 85 καὶ ποῦ τὲς ποκογγύστρες του ἐσκειοῦνταν τὰ παλάδκια
 Κ' ἕναν κοντόν, κοντούτσικον καὶ χαμνλοβρακάτον
 στέκεται, νεπουγκώννεται καὶ μπαίνει κιάρωτᾶ τον.
 — Καὶ πέμας, πέ, Σαρακηνέ, ἴντα ἴν' ἡ ἀρωσκιά σου;
 — Σαράντα χρόνους ἔδλεπα τὸγ γέρημον Ἀφρίτην.
 90 μήτε πουλλὶν ἐδκιάλλασσεν. μήτ' ἀνθρωπος ἐπέρναν.
 κ' ἕνας νερό μῶζήτησεν, κ' ἐγίω σπαθὶν ἐταύρουν.
 κείνος ἀπούτον γλήπορος ἄρπαξεν τὸ ῥαβτίν του

- καὶ μιὰ ξυλιὰν μου ἔδωσεν καὶ μιὰ ξυλιὰν μου θκάλλεν,
 τσακκίζει μου δικυὸ κόκκαλα καὶ δεκοχτῶ παῖες
- 95 κιάλλους δικυὸ μονοκόκκαλους — τούτη 'ν' ἡ ἄρωσκιὰ μου
 σκκοῦτε τὴν κουτάλα μου, νὰ δῆτε τῆρ ραβκιάν μου.
 Σπκῶσαν τὴν κουτάλαν του, νὰ δοῦσιν τῆρ ραβκιάν του
 σπκῶσαν τὴν κουτάλαν του κ' ἐφάνην τὸ φλαγγίν του
 καὶ ποῦ τὸν πόνον τὸν πολλὸν ἐξέην ἡ ψυχὴ του.
- 100 Καὶ πολοῶτ' ὁ Διενῆς τῆς κάλης του καὶ λέει.
 — "Ἐλα ὦδε, καλίτσα μου, νὰ ποχαιρετιστοῦμεν.
 Τὸν Γιάννην ἐσοῦ μὲν πάρης κ' ἔπαρ' τὸν Κωσταντίνον
 — Ὁ Γιάννης ἄντρας μου ἦτον, πάλε τὸν Γιάννην παίρνω.
 — "Ἐλα ὦδε, καλίτσα μου, νὰ ποχαιρετιστοῦμεν,
- 105 θέλεις τὸν Γιάννην ἔπαρε, θέλεις τὸν Κωσταντίνον,
 Ἐπῆεν κ' ἡ καλίτσα του νὰ ποχαιρετιστοῦσιν,
 σταγκάλια του τὴν ἐσφιξεν κ' ἐξέην ἡ ψυχὴ τους.
 Δοξάζω σε, καλὲ θεέ, ποῦσαι στὰ ψηλωμένα,
 ὁποῦ γινώσκεις τὰ κρυφὰ καὶ τὰ φανερωμένα,
- 110 πολίσω πὰν τὰ ζωντανά, κιόμπρὸς τὰ ποθαμμένα.
 Ζωὴν καὶ χρόνους νάχουσιν ὅσοι κιὰν τάγρηκοῦσιν
 κιὰν ἐν ἡ χνώμη τους καλή, πρέπει νὰ μας κερνοῦσιν.

(Γιανῆς Ἀβράμη, Κώμα τοῦ Γιαλοῦ)

ΣΗΜ. Στ. 105. Ὁ ποιητάρης εἶπε: τέσσα τέσσα, — δηλ. στέσσα, τουρκ.
 Στ. 106. γιά νά.— Στ. 107. Ὁ ποιητάρης, τον καὶ της. Στ. 110. Πῶς δμπρὸς πάσι
 τὰ ζ.— Στ. 112. Ὁ ποιητάρης χάριν τῶν ἀκρατῶν ἐπρόσθεσε καὶ ἄλλας εὐ-
 χάς «Χίλιους χρόνους νὰ χαίρουνται χίλιους χρόνους νὰ ζιοῦσι | χίλιες
 λίρες βενέτικες. Θεέ μου, νὰ κρατοῦσιν|. Στὸν Ἄην Τάφον τοῦ Χριστοῦ (στὸν
 Ἄην Γιώρκιν τὸν Κοντὸν νὰ πὰ νὰ προσκυνοῦσιν.

ΤΟ ΠΑΝΗΓΥΡΙ ΤΟΥ ΤΡΟΜΟΥ

Ὅθε περάση καὶ διαβῆ
 Κι' ὄπου σταθῆ τὸ κλαδευτῆρι,
 Θερίζει τῆ Χαρὰ βουβῆ
 Καὶ στήνι μαῦρο πανηγῦρι.

Κι' ἀντὶς τριαντάφυλλα χλωρά,
 Σπέρνω πρὸς τὸν πλατὺ σου δρόμο
 Τὴ θερισμένη μου Χαρὰ
 Καὶ τὸν ἀτέλειωτό μου τρόμο!

20 τοῦ Τρυγητῆ 1903

Ω! ΧΕΡΙΑ!

Χέρια λιγνὰ ποῦ φέγγετε
 Σὰν τὸ χλωμὸν σιντέφι,
 Ποῦ ὑψώνεσθε δεπτικά
 Πρὸς τὰ θλιμμένα νέφη,

Ποιὸς πόνος σὰς ἐνέκρωσε
 Καὶ στέκεσθε — ὠϊμένα! —
 Σὰν σύμβολα παραμυθιοῦ
 Βουδά, μαρμαρωμένα;

Ποιὰν ἄρπα σεῖς ἐκρούατε,
 Ποιὰ λύραν ἐκδικήτρα
 Κι' ἔγεινε ὁ στίχος σας πνοῆ
 Ζωῆς καὶ καταλύτρα;

Μέσ' ἀπ' τῶν δέντρων τὴ βοή
 Ἦ ρίμα σας διαβαίνει,
 Σὰν τὴ Ζωοῦλα ποῦ ἔφυγε
 Στὴ Συμφορὰ δεμένῃ.

Καὶ μὲς στὸν κάμπον στένεται
 Τῆς Θλίψεως ὁ χορὸς τῶν φύλλων,
 Ποῦ ἀρρῦθμιστὰ ρυθμίζεται
 Στὸ ἀλύχτισμα τῶν σκύλων.

Καί, ὦ! Χέρια! Ἐσεῖς θὰ φέγγετε
 Σὰν τὸ χλωμὸν σιντέφι
 Κι' αἰώνια θὲ νὰ ὑψώνεσθε
 Πρὸς τὰ θλιμμένα νέφη.

7 τοῦ Γυαλιστῆ 1904

ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΜΑΣ

Τὸ σπίτι μας τὸ φωτερό, κλεισμένο τῶχω τώρα·
 Κι ἐγὼ σ' αὐτὸ βασίλισσα, σὰ νέα Πηνελόπη,
 Πέρνω τὴ Θλίψη σύντροφο νὰ μοῦ ἱστορῆ, νὰ λέη,
 Πῶς ἔχουν σύννεφα βαρεῖα τῆς ξεντειᾶς οἱ τόποι.

Τὸ γνέμα κλώθω σὰν Κλωθώ, ποῦ μᾶς κρατεῖ δεμένους·
 Καὶ γνέθω το σιὰ δάχτυλα καὶ στρήφω το στὸ ἀδράχτι,
 Ρυθμίζοντάς το στὸ βραχνὸ τοῦ ρολογιοῦ μας χτύπο,
 Ποῦ λὲς κ' ἡ Θλίψη τῶστῃσεν τοῦ χωρισμοῦ μας κράχτη.

Σπρώχνω τὶς πόρτες, ποῦ θαρρεῖς ἀλλόκοτα θρηνοῦνε·
 Διαβαίνω ἀργὰ τὸ σκοτεινὸ, τὸ θολωτὸ χαγιάτι
 Καὶ πίσω ἀπ' τὴν ὀξώθυρα προσμένω κι' ἀφουγκριοῦμαι
 Τὸ Παλληκάρη ποῦ θαρθῆ καβάλλα στὸ ἄσπρον ἄτι.

Ψηλάθε, γύρα κι' ἀντικρὺ τὸ φωτεινὸ τὸ ἀστέρι,
 Ποῦ σ' ἔφεγγε γιὰ ν' ἀνεβῆς τὸ δρόμο τοῦ σπιτιοῦ μου,
 Μονάχα τὰ μεσάνυχτα προβαίνει σι' ἀκροβούνια
 Ν' ἀκούσῃ τὸ τραγούδισμα τοῦ θλιβεροῦ σκοποῦ μου.

Κι' ὄλο θαρρῶ ποῦ οἱ πόρτες μας ἀλλόκοτα θρηνοῦνε·
 Κι' ἀργὰ διαβαίνω τὸ βουβό, τὸ θολωτὸ χαγιάτι
 Κι' ὄλο πρὸς τὴν ὀξώθυρα προσμένω κι' ἀφουγκριοῦμαι
 Τὸ Παλληκάρη ποῦ θαρθῆ καβάλλα στὸ ἄσπρον ἄτι.

Δεκαπενταίγουστο 1904

Αἰμυλία Κούρτελη

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ Ν. ΒΟΥΤΥΡΑ

Ο ΚΑΜΠΟΥΡΗΣ

(Διήγημα - συνέχεια).

Εἶχαν ἐκλογὰς τὴν ἡμέρα κείνη. Τὸ ἀπόγευμα ποῦ βγῆκε ὁ Πέτρος
 ἢ κίνησις καὶ ὁ θόρυβος εἶχαν φθάσει στὸ ἀνώτερο σημεῖο τῆς δυναμῆς
 των. Κοντὰ σένα τριῆμα εἶδε ἕναν ὄγκο μιὰ μάζα νὰ ἔρχεται πρὸς τὸ μέ-
 ρος του μὲ μιὰ σημαία ἐμπρὸς σὰ θηρίο γιγαντιαῖο μὲ μακρὸ ἀδύνατο λαι-
 μὸ καὶ πλατὺ κεφάλι. Ἦσαν τοῦ Γέρου. Τραβίχθηκε μὴ τὸν πατήσουν.
 Καὶ λίγο ἔλειψε, μάλιστα τὸν ἄγκιξαν. Τὸ σῶμα κείνο, ὁ ὄγκος κείνος ἐ-
 κινεῖτο, ἔπεφε πατοῦσε σὰ ζῶο τυφλὸ καὶ ἄλογο. Μαγκοῦρες ὑψωμένες
 στὸν ἀέρα καὶ χιλιάδες κορδόνια, ποῦ γύριζαν, στριφογύριζαν σὰν οὐρές,
 ἢ σὰ φεῖδια ζητῶντας τροφή!

Ἔλεγε αὐτὴ ἡ μάζα βρυχήθηκε.

— Ζήτω τὸ κορδόνι!

Μιὰ κυρία βούλωσε τὸ ἕνα τῆς αὐτί.

— Γιά! ἔκανε ἕνας μάγκας δίπλα στὸν Πέτρο. Αὐτὴ βούλωσε τὸ ἕνα
 τῆς αὐτί καὶ ἄφησε τὸ ἄλλο νὰ κουφαθῆ!

Ἦ κίνησις ἔγεινε περισσότερη, ὅσο ἔφευγε ἡ ἡμέρα, ἀλλὰ ὁ θόρυβος
 ἦταν μὲ τὴ βία. Γεινόνταν μιὰ βουή μεγάλη κάποτε σένα μέρος· στὸ ἄλλο
 ποῦ ἦταν σιωπὴ ξεπαζόταν, ποῦ ἄκουγε.

Ἔνας σωρὸς ἀπὸ γέρους μὲ κόκκινη μύτη, μὲ πονηρὰ μάτια καὶ μὲ
 σκυμμένο τὸ σῶμα σὰ νὰ σήκωνε ἀόρατα βάρη, ἔφευγε ἀπ' τὸν τόπο τῆς
 ἐκλογῆς. Ὁ Πέτρος τοὺς εἶχε δεῖ νὰ στέκωνται κάτω ἀπὸ δένδρα περι-
 μένοντες σὰ κυνηγοὶ νὰ περασῇ τὸ θήραμα.

Ὁ Πέτρος ἄκουσε νὰ λένε.

— Δὲν πᾶνε ὄλοι στὸ διάβολο! Μᾶς λησμονοῦν τοὺς λησμονοῦμε! . .

Σένα μαγαζί, τὸ ἔποτο ἦτο γεμάτο κόσμο καὶ ἀπ' τὰ δύο κόμματα, βρῆκε τὸν Λαχούρη. Τοῦ εἶπε γιὰ τοὺς γέρους. Ὁ Λαχούρης ἦταν μὲ τὸ Γέρο. Κίνησε τὸ κεφάλι του καὶ εἶπε μὲ θυμὸ σπάνιο σαυτὸν, ποῦ ὁ Πέτρος εἶπε μὲ τὸ νοῦ του, ὅτι τοῦ τὸν ἔδωσε τὸ ἐκλογικὸ μεθύσι.

— Παληόγεροι, μπεκρηδες δὲν τοὺς ἀφίνεις! Παντοῦ εἶναι τέτοια καθάρματα!

Ὁ Πέτρος ἂν καὶ εἶχε τὴν ἴδια γνώμη θέλησε νὰ ὑπερασπισθῆ τοὺς γέρους καὶ σαυτὸ τὸν ἔκανε καὶ ἓνα κοκκίνισμα, ποῦ εἶδε στῆς παρειᾶς τοῦ Λαχούρη καὶ τὸ ἐνδιαφέρο ποῦ ἔδειχνε γιὰ τὰς ἐκλογὰς, γιὰ τὸ κόμμα του. Τὸ ἔκαναν ὅμως αὐτὸ καὶ κάτι σκέψεις ποῦ τοῦ ἤρθαν, ὅταν εἶδε τοὺς γέρους νὰ φεύγουν χωρὶς νὰ ψηφίσουν, γιατί λησμόνησαν νὰ τοὺς δώσουν χρήματα!

— Καὶ γιατί εἶνε μόνο αὐτοὶ καθάρματα; Γιατί ζητοῦν χρήματα; ἄλλοι ζητοῦν θέσι! Ὅτι εἶν' αὐτοὶ εἶνε καὶ οἱ ἄλλοι! Ὅλοι τὸ συμφέρο καὶ ὄλοι ἴδιοι εἶνε! Ὁ μικρὸς ζητεῖ τὰ μικρὰ καὶ γιαιτὸ τὸν περιφρονοῦν, ὁ μεγάλος τὰ μεγάλα! Ὁ μικρὸς λίγα λεπτὰ ἢ μιὰ θέσι μικρή, νὰ στρώνη τοὺς δρόμους! Ὁ μεγάλος ἢ θέσι μεγάλη χωρὶς νὰ πατᾶ σαυτῆ, ἢ ἓνα βουνό, ἓνα μεταλεῖτο, ἂν εἶνε πῶς μεγάλος! Ποῖος εἶνε κείνος, ποῦ παλεύει χάριν τῆς ιδέας τοῦ καλοῦ. Κανείς! Πολλοὶ πάλι: ὑπάρχουν ποῦ παλεύουν χάριν φιλίας, ἢ συμπαθείας, ἀλλὰ χωρεῖ στὸ συμφέρο τῆς πατριδος συμπάθεια καὶ φιλία; . .

Ἡ νύχτα κατέβαινε φέροντας μαζύ της τὴ σιωπὴ καὶ μαυτὴ ἔδενε τὸν θόρυβο.

Φῶτα λάμπανε. Σκοτεινοὶ ὄγκοι γύριζαν, πλανῶντο. Ἡ ἀνησυχία φτερούγιζε σιωπηλῆ, νευρική πάνω ἀπ' ὄλους. Καὶ ὁ Πέτρος αἰσθάνθηκε τὴ καρδιά του νὰ ἀνησυχῆ. Θέλησε νὰ τὴν δαμάσῃ, νὰ διώξῃ αὐτὴν τὴν ἀνησυχία καὶ το κατώρθωσε. Καὶ ὅμως σὰν ἡ ἀνησυχία, ποῦ ἔσφιγγε τῆς καρδιᾶς τῶν ἄλλων νὰ ἐγκίεζε καὶ τὴ δική του αἰσθάνθηκε αὐτὴν νὰ θέλῃ νὰ ἀνησυχίῃ.

Τὰ παράθυρα τοῦ χιτριῦ ποῦ γεινόταν ἡ ἐκλογὴ ἦταν τὸ μέρος ποῦ ἔσερνε ὄλων τὰ μάτια.

Ὁ Πέτρος εἶδε μιὰ σκιά νὰ ἀπλώνεται στὸν τοῖχο, ἔπειτα ἄλλη. Ἡ μία γύρισε, ἀπλώθηκε ἀκόμα, ἔπειτα χάθηκε μαζεύτικε.

Ἐξαφνα ἀπὸ μακρὰ ἤρθε μιὰ ζητωκραυγή. Τὸ ἀκίνητο πλῆθος σὰ σῶμα μέγα κινήθηκε σὰν ἡ κραυγὴ ἐκείνη νὰ τὸ κέντρισε.

— Ἄρχισαν!

Πολλοὶ χώρισαν καὶ προχώρησαν στὴ ζητωκραυγή. Φάνηκαν νὰ τρέχουν ἔως ὅτου χάθηκαν μέσα στὸ σκοτάδι: σὰ νὰ κόλλησαν, ἢ νὰ ἀνέβησαν σαυτὸ. Ὁ Πέτρος μὲ τὸν Λαχούρη ἔφυγαν καὶ αὐτοί. Ὅσω προχωροῦσαν τοὺς ἐρχόταν ὁ θόρυβος σὰ νὰ ξύπνησε νὰ πετάχθηκε ἔξω ἀπ' τὴν κάλπη

ποῦ τὸν εἶχαν κλείσει. Δυὸ, τρεῖς μάγκες μεγάλοι πέρασαν τρέχοντες μὲ κρότο καὶ μὲ μανία, ποῖος νὰ περάσῃ τὸν ἄλλον, ἀρχαίων πολεμιστῶν, ποῦ ἔτρεχαν νὰ ἀναγγεῖλουν νίκη.

— Ποῖος. . . ρώτησε ὁ Λαχούρης.

— Κορδένaros! ἀπήντησαν αὐτοὶ ξακολουθοῦντες τὸν δρόμον τους.

— Νάτο! ἔκανε ὁ Λαχούρης καὶ ἔσπευσε τὸ βῆμα. Ὁ Πέτρος εἶδε τὴ χαρὰ τοῦ Λαχούρη καὶ τοῦ ἤρθε ἐπιθυμία νὰ μὴ ἔβγαине ἄλλος ἀπ' τὸ κόμμα του. Τὸ παρατήρησε.

— Κανὸς εἶμαι! εἶπε.

Μία μεγάλη φωτιὰ φάνηκε μέσα ἀπ' τὸ πλῆθος. Κάτι σῶματα μαῦρα σὰ σκιᾶς ἄρχισαν νὰ πηδοῦν τριγύρω. Ἡ φωτιὰ ἔδειξε τὰ πρόσωπά τους στὸ γύρισμά των χωρηάτικα ὄργανα ἄρχισαν νὰ βουίζουν.

Τὸ πρῶν ὁ κόσμος, δὲν εἶχε ὄρεξι γιὰ ἐργασία. Εἶχε κάτι, μιὰ χαρὰ ἢ ἀνησυχία, ποῦ τὸν ἐμπόδιζε. Σὰν ἀπὸ τρικυμία μεγάλη παραδαρμένοι φαινόντουσαν στὰ κέντρα πολίτες κουρασμένοι: ἄπνοι. Καὶ αὐτὰ τὰ καταστήματα, ὄλη ἡ πόλις φαινόνταν νὰ εἶχε περάσῃ νύχτα τρικυμίας, ἢ γεμάτη ὄργια, μεθύσι. Σὲ κάθε γωνία ἢ πόρτα μιὰ ἐφημερίδα καὶ δυὸ τρεῖς ἀπὸ πάνω. Κανείς δὲν φώναζε. Φαινόνταν ὅτι μὲ ὄλη τὴ μεγάλη νίκη τῶν Κορδονικῶν στὴν Ἀττικὴ ἄλλοῦ δὲν κέρδισαν πολὺ. Ἐξαφνα ὅμως μιὰ μεγάλη διαδήλωσις φάνηκε στοὺς δρόμους, ἦταν νύχτα. Τὴν νύχτα τολμοῦνε πολλὰ, δὲν φαίνονται. Καὶ στὴ νύχτα στηρίζουε τὴν τόλμη των.

Ὁ Πέτρος κείνη τὴ βραδυὰ ἦταν μὲ τὸν Λαχούρη καὶ τὸν Παρώλη. Ἄκουσαν μουσική καὶ εἶδαν κόσμο νὰ τρέχῃ. Φωτισμένοι ἀπὸ βεγκαλικά περνοῦσαν οἱ κορδονικοὶ καὶ ὅπου περνοῦσαν, περνοῦσαν σὰν ἄνεμος δυνατὸς φέροντας τὴ καταστροφή. Χιλιάδες μάγκες ἦταν ἐμπρὸς γυμνόποδες πηδῶντας σὰ κατσικία. Αὐτοὶ ἦταν ὁ ἀφρὸς τοῦ μεγάλου κύματος, ποῦ ἐρχόταν κατόπιν.

— Ὁ Βασιλιάς δὲν τὸν θέλει!

Αὐτὸ ἔτρεχε μέσα στὸ πλῆθος κείνο καὶ γεινόταν κεντρί! αὐτὸ ἦτο τὸ κόκκινο πανί, ποῦ ξυπνᾶ, ἀγριεύει τὸν ταῦρο!

Ἐξαφνα ἀπὸ ἓνα δρομίσκο ἓνα σῶμα ἵππικῶ ὤρμησε. Χωρὶς νὰ πῆ λέξι, χωρὶς νὰ φαίνεται, ὅτι τοὺς εἶδε τοὺς διέλυσε στὴν ὀρμητικὴ πορεία του. Ὁ Πέτρος ποῦ μὲ τοὺς φίλους του ἦταν ἐκεῖ, εἶδε πολλοὺς μάγκες νὰ μαζεῦσουν πέτρας. Τοῦ Πέτρου τοῦ φάνηκε νὰ γινώρισε τὸν Σαλίγκαρο μέσα στὸ πλῆθος ἐκεῖνο. Τὸ ἵππικὸ πάλι ἐρχόταν. Ἡ διαδήλωσις ἔγεινε κομμάτια. Στὴ μέση τοῦ δρόμου μόνο βρισκόντουσαν μερικοὶ μάγκες καὶ κάμποσοι μεγάλοι κοντὰ στὰ πεζοδρόμια. Πέρα ἄλλοι ἔφευγαν σὰν μαῦρο ρεῦμα στρίβοντας ἓνα δρομίσκο. Τὸ ἵππικὸ πλησίασε. Εἶχαν τὰ σπαθιά στὰ χέρια καὶ καθάριζαν τὸ δρόμο καὶ ὅσω πεζοδρόμιο ἔφθανεν ἢ σπάθη των. Τὸ πλῆθος ἔφευγε. Καὶ ἐκεῖνοι. ποῦ ἦσαν ἀκίνητοι κολλημένοι στὸν τοῖχο καὶ αὐτοὶ ἐκινήθησαν καὶ ἄρχισαν νὰ φεύγουν, πρῶτα λίγοι καὶ ἔ-

πειτα πολλοί, δλοι με μιᾶς. Μιά πέτρα ἄσπρη φάνηκε ψηλά ἔπειτα δεύ-
τερη, τρίτη. . .

Ὁ δρόμος ἐρήμωσε. Ἐνα καπέλο μαῦρο ἔμενε στή μέση τοῦ δρόμου
πεταμένο καί πεσμένο ἀνάσκελα σά τὰ σκυλλιά, ποῦ ζητοῦν χάρι. Οἱ δια-
δηλωταὶ ἔφυγαν. Κάμποσοι μάγκες φάνηκαν νά προβάλλουν ἀπὸ μιὰ γω-
νιὰ πίσω ἀπ' τοὺς ἰππεῖς. Τὸ φανάρι τῆς γωνιάς, τοὺς εἰδειχνε καλά. Οἱ
πέτρες ἔπεφταν στὰ πεζοδρόμια, χτυποῦσαν τῆς πόρτες. . . Ὁ Πέτρος εἶχε
ἀκολουθήσει τὸ πλῆθος τὸ περισσότερο. Αὐτὸ ἔτρεχε γρήγορα. Ἐξαφνα μιὰ
μεγάλη οἰκοδομὴ φάνηκε ἐμπρὸς του. Πολλοὶ ἔπεσαν πάνω στοὺς σωρούς
τῶν χωμάτων, ποῦ ἦταν ἐκεῖ. Ὁ Πέτρος κινδύνευσε νά πῆση, ἀλλὰ κρα-
τήθηκε. Κράτησε καί τὸν Λαχούρη, εἶδε πολλοὺς νά τραβοῦν ξύλα ἀπ' τὴν
οἰκοδομήν.

— Ὅπλα παιδιά ἔπλα!

Ὅλοι ὤρμησαν. Σὲ λίγο ἡ οἰκοδομὴ ἢ κλεισμένη, ἢ ντυμένη μὲ τὰ
σανίδια φάνηκε γυμνὴ καὶ εἰδείξε λάκκους ποῦ ἄσπριζε ὁ ἀσθέστης πέτρες.
Ὁ Πέτρος θυμήθηκε τὴν ἱστορία τῆς γυναίκος μὲ τὰ ξένα ρούχα, ἀλλ'
αὐτὰ ἦσαν ξένα. Ἡ σανίδες ἐκεῖνες ἢ ἡσυχες, ποῦ κύκλωναν τὴν οἰκοδομὴ
σὰ κέρβεροι κοιμισμένοι ξύπνησαν τώρα, ἔγειναν μὲ ζωὴ κ' ἄρχισαν νά
κινουῦνται πάνω ἀπ' τὰ κεφάλια, καὶ πολλὲς μάλιστα μὲ τόση μανία σὰ
κατάρτια μικρῶν πλοίων ποῦ τὰ δέρνει τρελλὴ θάλασσα.

— Κάτω οἱ δολοφόνοι!

— Ἐμπρὸς παιδιά. Σανίδα σ' δλους. Τὸ πλῆθος ὤρμησε τυφλό, σὰ λά-
τρης φανατικὸς πολεμικοῦ θεοῦ.

Ξαναγύριζε στοὺς δρόμους, ποῦ τὸ εἰδιωξαν.

— Κάτω οἱ δολοφόνοι.

Οἱ πόρτες φώναζαν, στέναζαν καὶ αὐτές, πολλὰ γυαλιὰ ἀπὸ φανάρια
ἄφισαν τὴ θέσι τους καὶ κυλισθήκαν συντριμμένα χάμου.

— Κάτω οἱ δολοφόνοι!

Δὲν ἦτο τὸ πλῆθος κεῖνο πολλὰ σώματα ἦταν ἓνα καὶ μόνο. Μιὰ ἰδέα
τὸ εἶχε ἐνώσει καὶ αὐτὴ ἦταν ἢ κεφαλὴ του, αὐτὴ τὸ διεύθυνε. Προχω-
ροῦσε σαρώνοντας τὰ πάντα. Πολλοὶ ντενεκέδες σκουπιδιῶν ἄρχισαν νά
προχωροῦν ἐμπρὸς κτυπώντας τὴν ἔφοδο.

— Ζήτω ὁ Λαός.

Οἱ μάγκες, ποῦ ἔτρεχαν ἐμπρὸς ἐκοντοστάθησαν. Πέρα μιὰ σειρά ἀπὸ
ἰππεῖς καὶ πεζοὺς σὰ φραγμὸς περίμενε τὴν πλημμύρα, ποῦ κατέβαινε. Οἱ
μάγκες κοντοστάθησαν ἀλλὰ τὸ μεγάλο κύμα τοὺς σκέπασε, τοὺς πῆρε
μαζί, τοὺς πέταξε καὶ προχώρησε φωνάζοντας.

— Κάτω οἱ δολοφόνοι!

Αὐτὸ ἦταν ἢ βουή του. Τὰ σπαθιά κινήθηκαν, ἔλαμψαν καὶ πολλὰ ἄ-
λογα ὠρθώθηκαν...

Ἄρχισε τὸ μάλωμα ἢ σύγκρουσις. Ἐνας ἰππεὺς ἔπεσε κάτω χτυπημέ-
νος ἀπὸ σανίδα. Τὰ σπαθιά ἦταν μακρὰ, ἀλλὰ καὶ ἢ σανίδες πιὸ μα-

κρῦες. Τὸ πλῆθος τοὺς παρέσυρε δλους. Ἄλλὰ καὶ αὐτὰ τραβηχθῆκαν.
Καλὴ εἶνε καὶ ἢ φρονιμάδα! Οἱ φραγμοὶ ἂν δὲν ἔφυγαν θὰ συντριβών-
τουσαν! Οἱ ἰππεῖς ἔφυγαν, ἀποσύροντο. Τὸ πλῆθος ὤρμησε στήν πλατεῖα
τοῦ συντάγματος. Ἦρθε ἢ ὥρα ποῦ οἱ διαδηλωταὶ κουρασμένοι ἀποσύροντο.
Οἱ σανίδες πεταγόντουσαν μακρὰ. Ὅσο ἦσαν δλοι μαζί δὲν εἶχαν φόβο,
ἦταν ὁ κυρίαρχος λαός. Ὅταν ἐχώρισαν, ἔμεινε ὁ καθένας μόνος ὁ κυρί-
αρχος λαός ἢ δυνάμη του διαλύθηκε, τότε ἢ σανίδα ποῦ κρατοῦσαν τοὺς
φόβιζε τοὺς στενοχωροῦσε. Κρατοῦσαν τὴν ἀπόδειξι τῆς στάσης των φανερά!
Καὶ γι' αὐτὸ ἔσπευδαν νά τὴν πετάξουν.

Ὁ Πέτρος ἄφισε τὸν Λαχούρη καὶ τὸν Παρώλη, ἀφοῦ ἀπὸ ὄχι πολὺ
μακρὰ εἶδαν τί εἶχε γείνη. Τὸν Κουδούνα τὸν εἶχαν χάσει στήν ἐπέλασι.

Προχώρησε μόνος στὸ σπῆτι του. Ἦταν ἐρημιὰ καὶ ἡσυχία, ψηλὰ ἢ
σελήνη σὰ σφαῖρα λαμπερὰ παιδικὴ φαινόταν νά τρέχη μέσα στὰ σύννεφα.
Ἄλλοτε χανόταν καὶ ἄλλοτε φαινόταν νά βγαίνει καὶ νά τρέχη σὲ μέρη
ἀνοιχτά, καθαρὰ! Σύννεφα μαῦρα πλησίαζαν. Κάτι ἀπ' τὰ σύννεφα αὐτὰ
σὰ φτεροῦγες των, ἢ σὰ προβοσκίδες των ἐφάνησαν καθὼς ἢ σελήνη
ἔτρεχε ἀντικρὺ των καὶ φαινόταν σὰ νάθελε νά τ' ἀποφύγη, νά ἔρχωνται
σαυτὴ, νά ἀπλώνουν, νά τὴν ἀρπάζουν. Ἡ σελήνη χάθηκε καὶ κάτι σὰ
καπνὸς βγήκε ἀπ' τὸ μέρος, ποῦ ἔγεινε ἄφαντη καὶ ἔτρεξε ἐμπρὸς στὸ
μέρος ποῦ δὲν ἦταν σύννεφα. Ἐπεσε σκότος. Τὰ βήματά του μόνο ἄκουγε.
Τὰ παράθυρα τῶν σπητιῶν κλεισμένα σκοτεινά. Σὲ λίγο φαινόταν φῶς μι-
κρὸ ἀπ' τῆς χαραματιδὲς σὰ νά μισοάνοιγαν τὰ βαριὰ ἀπ' τὸ ὕπνο μάτια
τους. Κάτι φανάρια ἔρριχναν σκοτάδι ἀντὶ φῶς. Μακρὰ χαράχθηκε στή
σιωπὴ ἓνας κρότος πετάλων γρήγορος. Ἐσβενε σιγά. Σὲ ἓνός σπητιοῦ τὸ
φωτισμένο παράθυρο εἶδε μιὰ σκιά νά ἀπλώνεται στὸν τοῖχο. Κινήθηκε μὲ
κάτι κινήματα μεγάλα, πλατειὰ καὶ χάθηκε. Ἐνας κρότος ἔφθασε στὰ
αὐτιά του, ἓνα σὰ σύρσιμο καὶ χτύπημα ξύλων. Ὁ κρότος πλησίαζε...

Ἡ Φιφὴ θὰ κοιμᾶται. Στὸ νοῦ του ἦρθε ἓνα δωμάτιο, ποῦ δὲν τὸ εἶχε
δῆ, καὶ ἢ Φιφὴ κοιμισμένη! Αὔριο εἶχε μάθημα. Ὁ Θεοδωρὴς παρουσιάσθη.

Ὁ κρότος πλησίαζε ἀκόμα. Ὁ Πέτρος διέκρινε νά ἔρχεται κάποιος
ἓνας φορτωμένος ξύλα μακρὰ, καὶ συρνόντουσαν κάτω καὶ ἄλλα ἐπρόβαλλαν
σὰν κέρατα ἐμπρὸς.

Ἐφυγε ἀπὸ τὸν δρομὸ νά πάη εἰς τὸ πεζοδρόμιο. Τὸ ἴδιο ἔκανε καὶ ὁ
φορτωμένος ξύλα. Καὶ μάλιστα ἐκεῖ κοντὰ ἔκανε γρήγορα καὶ τὰ πέταξε
σὴν πόρτα κοντὰ καὶ σηκώθηκε. Ὁ Πέτρος γνώρισε τὸν Σαλίγκαρο. Ἡ
σελήνη φώτισε κείνη τὴ στιγμὴ, ἔντυσε μὲ ἄσπρο νυχτικὸ ἔως στή μέση
τὰ σπῆτια. Ὁ Πέτρος εἶδε τὰ δόντια τοῦ Σαλίγκαρου ν' ἀσπρίζουν.

— Μωρὲ ποῦ τὰ βρήκες αὐτά;

— Τὰ μάζεψα ἀπ' τὸν πόλεμο ποῦ κάναμε! Καλὰ εἶνε γιὰ τὴν μπουγάδα.

(Ἐπεται τὸ τέλος)

Δημοσθ. Ν. Βουτυράς

Ο ΣΥΝΤΡΟΦΟΣ ΜΟΥ

(Διήγημα - συνέχεια).

Ἐκίνησε τὸ χέρι.— Καὶ ἡ βάρκα θὰ πάη 'ς τὴ θέσι τῆς.
'Αλήθεια;

— Εὐχαριστῶ, γέρο! εἶπα ἀφαιρῶν τὸ καπέλλο μου.

— Γιατί εὐχαριστῶ;

— Εὐχαριστῶ, ἀδελφέ, εὐχαριστῶ! ἐπανελάμβανα μὲ συγκίνησιν.

— Μὰ γιὰ ποῖο πρᾶγμα; καλὸ καὶ τοῦτο! Λέω: «Πηγαίνετε καὶ ὁ Θεὸς βοηθὸς σας,» καὶ αὐτὸς ἀπαντᾷ: «εὐχαριστῶ.» Ἐφαντάστικες πῶς θὰ σ' ἔστελνα 'ς τὸ διώλο, ἔ;

— Ὅμολογῶ πῶς τὸ φοβήθηκα.

— ὦ!... (Καὶ ὁ γέρον ἀνεσήκωσε τὰ φρύδια). Γιατί νὰ στείλω ἔν' ἀνθρώπινο πλάσμα 'ς τὸν κακὸ δρόμο; Καλλίτερα νὰ τὸν στείλω 'ς τὸ δρόμο, ποῦ εἶμαι κι' ἐγώ. Ἴσως καμμιά μέρα νὰ συνανατηθοῦμε· τότε θὰ ξαναγνωριστοῦμε. Ἴσως θὰ εἶνε ἀνάγκη νὰ βοηθήσῃ ὁ ἕνας τὸν ἄλλο...

Ἐβγάλε τὸ σκουλιαστὸ δερμάτινο σκούφωμά του καὶ μᾶς ἐχαιρέτησε. Ἐρωτήσαμε τὸ δρόμο τῆς Ἀνάπης καὶ ἐξεκινήσαμεν. Ὁ Σάρκο ἐγελούσε γιὰ κάτι...

— Γιατί γελᾷς; τὸν ἐρώτησα.

Ἦμουν καταμαγευμένος ἀπὸ τὸν γέροντα καὶ ἀπὸ τὴν ἀντίληψίν του περὶ τῆς ζωῆς, καταμαγευμένος ἀπὸ τὸ δροσερὸ ἀεράκι, ποῦ προηγίτο τῆς αὐγῆς καὶ μᾶς ἐψυσοῦσε κατάστηθα, καταμαγευμένος μὲ τὸν καθαρὸν οὐρανόν, ποῦ μόλις ἤρχισε νὰ φωτίζεται, μὲ τὸν ἥλιον ποῦ θ' ἀνέτελλε καὶ τὴν ἡμέραν ποῦ θὰ ἐγεννᾶτο.

Ὁ Σάρκο ἔσκυψε πρὸς τὸ μέρος μου μὲ ὕφος πονηρὸ καὶ ἐξεκαρδίσθη. Καὶ ἐγὼ ἀκόμη ἐχαμογέλασα ἀκούων τὸ εὐθυμο καὶ γερὸ γέλοιο του. Αἱ δύο τρεῖς ὄραι κοντὰ εἰς τὴν φωτιά τῶν βοσκῶν καὶ τὸ καλὸ ψωμὶ μὲ τὸ λαρδί δὲν μᾶς ἀφῆκαν ἀπὸ τὸ κοπιαστικὸ μᾶς διάβημα, παρὰ μίαν ἐλαφρὰν κούρασιν εἰς τὰ κόκκαλα. Ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ αἴσθησις θὰ ἐξηφανίζετο μὲ τὸ δρόμο.

— Γιατί γελᾷς; Εἶσ' εὐχαριστημένος ποῦ τὴ γλύτωσες; Ζῆς καὶ μάλιστα δὲν πεινᾷς.

Ὁ Σάρκο ἐκίνησεν ἀρνητικὰ τὸ κεφάλι, μοῦ ἔδωσε μιὰ σκουνητὰ εἰς τὸ πλευρό, ἔκαμε ἕνα μορφασμὸν, ἐξεκαρδίσθη καὶ τέλος ὠμίλησε μὲ τὴν πρόστυχη διάλεκτόν του.

— Δὲν καταλαβαίνεις γιατί γελῶ; Ὅχι; Θὰ 'ς τὸ 'πῶ! Ἐρεῖς τί θᾶκανα, ἀν μᾶς πηγαίνανε 'ς τὸν τελωνοφύλακα; Ὅχι, δὲν ξέρεις; Ἐ, λοιπὸν θάλεγα: «ἤθελε νὰ μὲ πνίξῃ!» Καὶ θᾶκλαιγα. Τότε θὰ μ' ἐλυποῦντο καὶ σένα θὰ σὲ βάζανε 'στὴ φυλακὴ, κατάλαβες;

Ἐπροσπαθοῦσα νὰ δώσω εἰς ὅλα αὐτὰ ὄψιν ἀστείότητος· ἀλλὰ, ἀλλοίμονον! ὕστερ' ἀπ' ὀλίγον μ' ἐπεισε περὶ τοῦ σοβαροῦ τοῦ σχεδίου του. Μοῦ τὸ ἐπιστοποίησε τόσον καλὰ καὶ τόσον καθαρὰ, ὥστε ἀντὶ νὰ ἐξεγερωθῶ κατὰ τοῦ ἀφελοῦς αὐτοῦ κυνισμοῦ, αἰσθανόμουν διὰ τὸν σύντροφόν μου καὶ διὰ τὸν ἑαυτὸν μου ἀκόμη τὸν βαθύτερον οἶκτον. Ποῖον ἄλλο συναίσθημα θὰ εἴμποροῦσε κανεὶς νὰ ἔχη μ' ἕνα πλάσμα, τὸ ὁποῖον θὰ σᾶς ἐξετύλιγε μὲ τὸ διαυγέστερον χαμόγελον καὶ τὸν εὐλκρινέστερον τόνον, τὸν σκοπὸν του νὰ σᾶς σκοτώσῃ; Τί θὰ ἔκαμνε κανεὶς, ὅταν αὐτὸς θὰ ἐθεωροῦσε τὴν πρᾶξιν αὐτὴν ὡς τὸ ὠραιότερον καὶ εὐφυνέστερον παιχνίδι;

Ἦρχισα νὰ τοῦ ἐξηγῶ μὲ θερμότητα ὅλην τὴν τερατωδίαν τῆς ιδέας του. Ἀλλὰ μοῦ ἀπήντησεν ἀφελέστατα, ὅτι δὲν ἐμπαινα εἰς τὴν θέσιν του: δὲν εἶχε ἕνα πασσαπόρτι ψεύτικο, ποῦ ἦτον ἐπικίνδυνον; Τότε μοῦ ἐπέρασε μία πικρὴ σκέψις.

— Στάσου! εἶπα, ἐπίστεψες ἀληθινά, ὅτι ἤθελα νὰ σὲ πνίξω;

— Ὅχι!... Ὅταν μ' ἐρριξες 'ς τὸ νερό, τὸ ἐφαντάστικα· ὅταν ὅμως ἐπεσες καὶ σὺ 'ς τὴ θάλασσα δὲν τὸ ἐφανατίζομουν πειά.

— Δόξα σοι ὁ Θεός! ἐφώναξα εὐχαριστῶ τοῦλάχιστον γι' αὐτό.

— Ὅχι, μὴ λές: εὐχαριστῶ! Ἐγὼ πρέπει νὰ σοῦ 'πῶ: εὐχαριστῶ. Ἐκεῖ κάτω, κοντὰ 'ς τὴ φωτιά, ἐκρύωνες, ἐγὼ ἐκρύωνα. Τὸ παλτὸ ἦταν δικό σου· ἀλλὰ δὲν τὸ πῆρες. Τὸ ἐστέγνωφες καὶ μοῦ τῶδωσες καὶ δὲν κράτησες τίποτα γιὰ τὸν ἑαυτό σου. Νά, γιατί σοῦ λέω: εὐχαριστῶ! Εἶσαι πολὺ καλός, τὸ καταλαβαίνω. Ὅταν θὰ φτάσουμε 'ς τὴν Τυφλίδα, θὰ σὲ ξεπληρώσω. Θὰ σὲ πάω 'ς τὸν πατέρα μου. Καὶ θὰ 'πῶ 'ς τὸν πατέρα μου: «Νά, ἕνας ἄνθρωπος. Δὸς του νὰ φάῃ, δὸς του νὰ πιῇ, κι' ἐμένα βάλε με 'ς τὸ ἀχοῦρι τῶν γαῖδουριῶν». Αὐτὰ θὰν τοῦ 'πῶ! Θὰ μείνης μαζί μας, θὰ εἶσαι περβολάρης, θὰ πίνης κρασί, θὰ τρῶς, ὅσο θέλεις. χά! χά! χά! Θὰ τὴν περνᾷς καλά! Ἀπλούστατα! θὰ τρῶς καὶ θὰ πίνης μὲσ' ἀπὸ τὸ πιατικὸ ποῦ θὰ τρῶω κι' ἐγώ.

Μοῦ περιέγραψε διὰ μακρῶν καὶ μὲ λεπτομέρειαν, τὰς γλυ-

κύτητας τῆς ζωῆς, ποῦ θὰ μοῦ παρεσκεύαζεν εἰς τὴν Τυφλίδα. Καὶ ἐγώ, εἰς τὸν ἦχον τῶν λογῶν του, ἐσκεπτόμην τὴν ἄλειρον θλίψιν τῶν ὄντων, τὰ ὁποῖα ὠπλισμένα μὲ νέον ἠθικὴν, μὲ νέους ποθοὺς ἀναχωροῦν μόνῃ τῶν πρὸς τὰ ἔμπρῳς, χάνοντα μέσα εἰς τὴν ζωὴν καὶ συναντοῦν εἰς τὸν ὁρόμον τῶν συντρόφους, οἱ ὁποῖοι εἶνε ξένοι καὶ δὲν εἴμποροῦν νὰ τὰ ἐννοήσουν... Εἶνε ἀπαισία ἡ ζωὴ τῶν μοναχικῶν αὐτῶν ὄντων. Ὁ ἄνεμος τοὺς σπρώχνει ἐναντίον τῆς θελήσεώς των. Ἄλλὰ εἶνε ἡ καλὴ σπορά, ἂν καὶ δὲν λίπτουν παρὰ σπανίως ἐπάνω εἰς γόνιμον γῆν.

Ἡ αὐγὴ ἐξυπνοῦσεν. Ἐπὶ μακρὰ ἡ θάλασσα ἐλαμποκοποῦσεν ὡσὰν ροδισμένον χρυσάφι.

— Νυστάζω! εἶπεν ὁ Σάρκο.

Ἐσταθήκαμε. Ἐπλάγιασε μέσα εἰς ἓνα λάκκον καμωμένον εἰς τὴν ξηρὰν ἄμμον ἀπὸ τὸν ἄνεμον, ὄχι μακρὰ ἀπὸ τὴν παραλίαν, ἐκουκούλωσε τὸ κεφάλι καὶ τὸ σῶμά του μὲ τὸ ἐπιπλωτόρι καὶ ἐκοιμήθη ἀποτόμως. Ἐγὼ ἐκάθισα δίπλα του καὶ ἐκύτταζα τὴ θάλασσα.

Ἐξοῦσε μὲ τὴν ἀνοιχτὴ τῆς ζωῆς, γεμάτην ἀπὸ ἰσχυρὰν ἐνεργητικότητα. Τὰ κύματα ἐκυλοῦσαν εἰς τὴν παραλίαν καὶ ἐξεσποῦσαν εἰς τὴν ἄμμον, ἡ ὁποῖα ἐμοιροῦριζε ἀσθενῶς ἀπορροφῶσα τὸ νερό. Κινουῦντα τὰς ἀφρισμένας τῶν κορυφῶν τὰ πρῶτα κύματα, ἐκτυλοῦσαν θορυβῶδῶς τὰ στήθη των, ὀπισθοχωροῦν ἡττημένα καὶ συνήντων ἄλλα κύματα, τὰ ὁποῖα ἤρχοντο νὰ τὰ ὑποστηρίξουν. Μ' ἓνα ἀγκάλιασμα ἀφροῦ ἐπληροῦντο εἰς τὴν ἀκτὴν καὶ τὴν ἐκτυλοῦσαν, ἐπιθυμοῦντα νὰ εὐρύνουν τὰ ὄρια τῆς ζωῆς των. Ἀπὸ τὸν ὀρίζοντα πέραν, ἕως εἰς τὴν ἀκτὴν, ἐπάνω εἰς ὄλην τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, ἐγεννῶντο τὰ εὐκίνητα καὶ ἰσχυρὰ κύματα, τὰ ὁποῖα ἐπροχωροῦσαν, ἐπροχωροῦσαν πάντοτε, συννηνωμένα σφικτὰ διὰ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς θελήσεως. Ὁ ἥλιος ἐφώτιζε πάντοτε πλεον λαμπρὰ τὰς κορυφὰς των, αἱ δὲ κορυφαὶ τῶν μακρῶν κυμάτων ἐκοκκίνιζαν ὡσὰν αἷμα. Οὔτε μία σταγὼν δὲν ἐχάνετο μέσα εἰς τὴν γιγαντιώδη αὐτὴν κίνησιν τῆς μάζης τοῦ νεροῦ, τὸ ὁποῖον ἐφαίνετο, ὅτι παρρηκλούθει μὲ μανίαν κάτι καὶ ὅτι μετ' ὀλίγον διὰ τῶν μακρῶν ρυθμικῶν του κτυπημάτων θὰ κατέβθαι τὴν λείαν του. Ἡ ὄρη τῶν πρώτων κυμάτων, τὰ ὁποῖα ἐπιδουῶσαν μὲ περιφρόνησιν εἰς τὴν σιωπηλὴν ἀκτὴν μ' ἐμάγευε, καὶ ἦτον ὡραῖον νὰ βλέπῃ κανεὶς πῶς τὰ παρρηκλούθει ἡ θάλασσα, ἡ πανίσχυρος θάλασσα, χρωματισμένη ἡδὴ ἀπὸ τὸν ἥλιον μὲ ὅλα τὰ χρώματα τοῦ οὐρανοῦ τόξου καὶ γεμάτην ἀπὸ τὸ συναίσθημα τῆς ἰσχύος τῆς καὶ τῆς ὁμορφίας τῆς.

Ὀλίω μας, ἀπὸ μίαν γλῶσσαν γῆς, ἡ ὁποῖα ἔκοβε τὰ κύματα, ἀνέβη ἓνας παμμεγέθης ἀτμός, ὁ ὁποῖος, ἀφοῦ ἐταλαν-

τεύθη ὑπερήφανα ἐπάνω εἰς τὸ θορυβῶδες στῆθος τῆς θαλάσσης, ἐρρίφθη εἰς τὰ κύματα. Τὰ κύματα ὄρμησαν ὄργισμένα ἐναντίον του. Ἰσχυρὸς καὶ ὡραῖος, λαμποκοπῶν ὑπὸ τὸν ἥλιον μὲ ὄλην τὴν μεταλλικὴν λάμψιν, εἰς μίαν ἄλλην περίστασιν θὰ μ' ἔκαμνε νὰ σκεφθῶ τὴν δημιουργὸν ἀλαζονείαν τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι γνωρίζουν νὰ νικοῦν τὸ στοιχεῖον... Ἄλλὰ δίπλα μου ἐκοιμᾶτο ἓνας ἄνθρωπος — στοιχεῖον!

* *

Ἐβαδίζαμεν εἰς τὴν ἐπαρχίαν τοῦ Τέρσκ. Ὁ Σάρκο ἦτον ἀκτένιστος καὶ κουρελιασμένος, ποῦ ἐπροξενούσε φόβον· καὶ κακὸς ὡσὰν διάβολος. Ἐν τούτοις δὲν ὑπέφερεν ἀπὸ πῆναν, διότι ὑπῆρχεν ἐργασία ὅση ἠθέλαμεν. Ἄλλὰ ἐδείχθη ἀνίκανος σὲ κάθε προσπάθειαν. Κάποτε ἐπεχείρησε νὰ γυρίσῃ μίαν μηχανὴν διὰ τὸ λίχνισμα τοῦ σιταριοῦ. Εἰς τὸ τέλος ὅμως τῆς μισῆς ἡμέρας ὀπισθοχώρησε, διότι αἱμάτωσε τὰ χέρια του. Μίαν ἄλλην φορὰν ἐξερριζώναμεν κορμούς δένδρων· ἐξέγδαρε τότε τὸν λαιμὸν του μὲ τὴν ἀξίνα του.

Ἐπροχωροῦσαμεν πολὺ ἄργα. Δύο ἡμέρας ἐργασία, καὶ ὑστερα μιὰ ἡμέρα ὁρόμο. Ὁ Σάρκο ἐτρωγεν ὑπερβολικὰ καὶ ἐξ αἰτίας τῆς λαιμαργίας του δὲν κατῴρθωκε νὰ οἰκονομήσῃ τὰ χρήματα, ποῦ ἐχρειάζοντο διὰ νὰ τοῦ ἀγοράσῃ τ' ἀπαραίτητα διὰ μίαν φορεσίαν. Ὀλην του ἡ στολὴ ἦτον τρύπες διάφορες, χονδροειδέστατα κλεισμένες μὲ κομμάτια διαφόρων χρωμάτων. Τὸν παρακαλοῦσα νὰ μὴ συχνάζῃ εἰς τὰ καπνεῖα τοῦ χωριοῦ καὶ νὰ μὴν πίνῃ κρασί, ποῦ τ' ἀγαποῦσε τόσο, ἀλλ' αὐτὸς οὔτε ἐπρόσεχεν εἰς τὰς παρατηρήσεις μου.

Μίαν ἡμέραν, εἰς ἓνα χωριό, μοῦ ἐπῆρε ἀπὸ τὸν σάκκον μου πέντε ροῦβλια, τὰ ὁποῖα μὲ πολὺν κόπον καὶ κρυφὰ εἶχα συνάξει, καὶ αὐτὰ διὰ λογαριασμὸν του καὶ ἐπέστρεψε τὸ βράδυ εἰς τὸ περιβόλι ποῦ ἐργαζόμενον, μεθυσμένος καὶ συντροφευμένος ἀπὸ μίαν χοντρογυναῖκα κοζάκων, ἡ ὁποῖα μ' ἐχαιρέτησε μὲ αὐτὰ τὰ λόγια.

— Καλημέρα, καταραμένε αἰρετικέ!

Καὶ ὅταν, ἐκκληκτος διὰ τὸ ἐπίθετον αὐτὸ, τὴν ἐρώτησα, γιατί ἦμουν αἰρετικὸς, μοῦ ἀπάντησε μὲ θράσος.

— Γιατί, διάβολε, ἀπαγορεύεις ἔτὸ παιδί αὐτὸ ν' ἀγαπᾷ τῆς γυναῖκες! Μπορεῖς σὺ νὰ τοῦ τὸ ἐμποδίσῃς, ἀφοῦ ὁ νόμος τὸ ἐπιτρέπει; Ἀνάθεμα!

Ὁ Σάρκο ἐστέκετο δίπλα τῆς καὶ ἐπεκύρωνε τὰ λόγια τῆς μὲ κινήσεις τῆς κεφαλῆς. Ἦτον πολὺ μεθυσμένος καὶ σὲ κάθε του κίνησιν, ἐταλαντεύετο ὡσὰν νὰ ἦσαν τὰ μέλη του ξεβιδωμένα. Τὸ κάτω του χεῖλος ἐκρέμετο. Τὰ θαμπὰ μάτια του μ' ἐκύτταζαν μ' ἓνα βλακῶδες πείσμα.

— Τὶ ἔχεις νὰ μᾶς ξεχωρίσης; Δός του τὸν παρὰ του! ἔφώναξεν ἡ γυναῖκα μὲ θάρρος.

— Ποιὸν παρᾶ; ἐρώτησα παραξενευόμενος.

— Δός τουτον! Δός τουτον! Θὰ σὲ πάω ἔστην ἀστυνομία. Δός του τὰ ἑκατὸν πενήντα ρούβλια, ποῦ τοῦ ἐπῆρες ἔστην Ὀντέσσα.

Τί ἐπρεπε νὰ κάμω; Αὐτὴ ἡ διαβολογυναῖκα εἴμποροῦσε βέβαια, μεθυσμένη καθὼς ἦτον, ν' ἀναστατώσῃ τὴν ἀστυνομίαν καὶ τότε αἱ ἀρχαὶ τοῦ χωριοῦ, αὐστηραὶ διὰ τοὺς ταξειδεύον-
τας ὅπως ἔμεις θὰ μᾶς συνελάμβαναν. Καὶ ποῖος ἤμποροῦσε νὰ προῖδῃ τὰ ἐλακόλουθα μιᾶς τοιούτης συλλήψεως διὰ τὸν Σάρκο καὶ δι' ἐμέ; Ἦρχισα λοιπὸν νὰ καταφέρνω τὴν γυναῖκα διπλωματικῶς, πράγμα τὸ ὁποῖον δὲν μοῦ ἐκόστισε καὶ πολὺ. Καλὰ κακὰ μὲ τρεῖς μπουτίλιες κρασί, τὴν καθυσύχασα. Ἐπεσε κατάχαμα ἀνάμεσα εἰς τὰ πελόνια καὶ ἐκοιμήθη Ἐπλάγιασα καὶ τὸν Σάρκο καὶ τὴν ἐπομένην, τὰ χαράγματα ἐφύγαμεν ἀπὸ τὸ χωριό, ἀφίνοντες τὴν γυναῖκα μὲ τὰ πελόνια.

Ἄρρωστος ἀπὸ τὴν μέθην τῆς προηγουμένης μὲ τὸ πρό-
σωπον πρισμμένο καὶ ζαρωμένο ἔφτυνε διαρκῶς καὶ ἀνεστέναζε βαθείᾳ. Ἐπεχείρησα νὰ τοῦ ὀμιλήσω, δὲν μοῦ ἀπαντοῦσε καὶ ἔσειε μόνον τὴν κεφαλὴν ὡσὰν ἄλλογο κουρασμένο.

Ἡ ἡμέρα ἐγένετο θερμὴ καὶ ὁ ἀῆρ ἦτο γεμάτος βαρείας ἀναθυμιάσεις ἀπὸ τὸ νοτισμένον ἔδαφος, σκεπασμένον ἀπὸ πυ-
κνὴν καὶ ὑψηλὴν χλόην ἢ ὁποῖα σχεδὸν ἐφθανεν ὡς τοὺς ὤ-
μους μας. Τὸ πᾶν, τριγύρω μας, ἀκίνητοῦσε· ἡ πράσινη βε-
λουδένια θάλασσα ἀνύψωνε πρὸς τὸν οὐρανὸν τὰ πλούσια ἀ-
ρώματά της, τόσο δυνατὰ ὥστε μᾶς ἤρχετο ζάλη.

(Συνέχεια)

Μετάφρ. Α. Ι. Κ.

HONNORÉ DE BALZAC

Η ΜΗΤΡΙΑ

ΔΡΑΜΑ ΕΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΠΕΝΤΕ

(Συνέχεια ἀπὸ τὴν σελ. 271).

ΣΚΗΝΗ ΙΙΙ.

Οἱ αὐτοί, ὁ Ἀνακριτῆς, Σιαμπώ, Μπωντριγιόν.

Ο ΑΝΑΚΡ. (Χαιρετᾶ) Κύριε εἰσαγγελεῦ, ἰδοὺ ὁ κύριος Μπωντριγιόν, φαρμακοποιός.

PAMEA. Ὁ κύριος Μπωντριγιόν δὲν εἶδε τὸν κατηγορού-
μενον;

Ο ΑΝΑΚΡ. Ὁχι· τώρα ἐφθασε, ὁ δὲ χωροφύλαξ, ὁ σταλεὶς εἰς ἀναζήτησίν του, δὲν τὸν ἀφῆκε οὐδὲ στιγμὴν.

PAMEA. Θὰ μάθωμεν τὴν ἀλήθειαν! Ἄς πλησιάσουν ὁ κύ-
ριος Μπωντριγιόν καὶ ὁ κατηγορούμενος.

Ο ΑΝΑΚΡ. Πλησιάσατε, κύριε Μπωντριγιόν, (τῷ Σιαμπώ) καὶ σεῖς ἐπίσης.

PAMEA. Κύριε Μπωντριγιόν, ἀναγνωρίζετε ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος πρὸ δύο ἡμερῶν ἠγόρασεν ἀρσενικόν;

ΜΠΩΝ. (παρατηρῶν τὸν Σιαμπώ). Αὐτὸς εἶνε!

ΣΙΑΜ. Δὲν σᾶς εἶπα, κύριε Μπωντριγιόν, ὅτι ἦτο γιὰ τοὺς ποντικούς, οἱ ὁποῖοι ἔτρωγαν ὅλα καὶ αὐτὸ ἀκόμη τὸ σπῆτι, καὶ ὅτι τὸ ἀγόραζα γιὰ τὴν κυρία;

Ο ΑΝΑΚΡ. Τὸν ἀκούετε, κυρία; Ἴδου ποῖον εἶνε τὸ σύ-
στημά του. Ὑποστηρίζει, ὅτι τὸν ἐστείλατε σεῖς ἢ ἰδίᾳ ν' ἀ-
γοράσῃ αὐτὴν τὴν οὐσίαν, καὶ ὅτι σᾶς παρέδωκε τὸ δέμα, ὅ-
πως τὸ παρέλαβε ἀπὸ τὸν κύριον Μπωντριγιόν.

ΓΕΡΤΡ. Εἶνε ἀληθές, κύριε.

Ο ΑΝΑΚΡ. Δύνασθε τότε νὰ μᾶς παρουσιάσετε τὸ ἀποστα-
λὲν ὑπὸ τοῦ κυρίου Μπωντριγιόν δέμα· τὸ δέμα πρέπει νὰ φέρῃ
τὴν σφραγίδά του, καὶ ἐὰν τὸ ἀναγνωρίσῃ ὡς σῶον καὶ ἀκέ-
ραιον, τότε αἱ τόσον σοβαρὰ ἀποδείξεις, αἱ ἐπιβαρύνουσαι τὸν
ἀρχιεπιστάτην σας, θὰ ἐκλείψουν. Δὲν θὰ ἔχωμεν πλέον, ἢ
ν' ἀναμείνωμεν τὴν ἐκκθσιν τοῦ ἱατροῦ, ὁ ὁποῖος κάμνει τὴν
αὐτοψίαν.

ΓΕΡΤΡ. Τὸ δέμα, κύριε, δὲν ἀφῆκε τὸ γραφεῖον τοῦ ὑπνο-
δωματίου μου (Ἐξέρχεται).

ΣΙΑΜ. Ἄχ! στρατηγέ μου ἐσώθηκα!

Ο ΣΤΡΑΤ. Ὁ καυμένος ὁ Σιαμπώ!

PAMEΛ. Στρατηγέ, θά εἴμεθα εὐτυχεῖς ἀποδεικνύοντες τὴν ἀθωότητα τοῦ ἀρχιεπιστάτου σας· θά μείνωμεν δὲ καταμαγευμένοι, ἐὰν νικηθῶμεν.

ΓΕΡΤΡ. (Ἐπανερχομένη) Ἰδοῦ, κύριοι. (ὀίδει τὸ δέμα· ὁ ἀνακριτὴς μετὰ τοῦ Μπωντριγιὸν καὶ τοῦ Ραμέλ, ἐξετάζουσιν αὐτό).

ΜΠΩΝ. (Θέτων τὰ δίοπτρά του) Εἶνε ἀνεπαφον, κύριοι, ἐντελῶς ἀνεπαφον· ἰδοῦ ἡ σφραγίς μου δύο φορὰς, σῶα καὶ ἀκεραία.

Ο ΑΝΑΚΡ. Κρύψατέ το καλῶς, κυρία, διότι πρό τινος χρόνου τὰ δικαστήρια δὲν δικάζουν εἰμὴ δηλητηριάσεις.

ΓΕΡΤΡ. Βλέπετε, κύριε, ἦτο εἰς τὸ γραφεῖόν μου· καὶ μόνον ἐγὼ ἢ ὁ στρατηγὸς ἔχομεν τὸ κλειδί (ἐπανεισέρχεται εἰς τὸ δωμάτιόν της).

PAMEΛ. Στρατηγέ, δὲν θά περιμείνωμεν τὴν ἔκθεσιν τῶνπραγματογνωμόνων. Ἡ κυρία ἔνδειξις, ἡ ὁποία, ὁμολογήσατέ το, ἦτο σοβαρωτάτη, διότι ὅλη ἡ πόλις ὠμίλει περὶ αὐτῆς, ἐξέλιπε· καὶ ἐπειδὴ ἔχομεν πεποιθήσιν ἐπὶ τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς ἀκεραιότητος τοῦ ἱατροῦ Βερνόν (ἡ Γερτρούδη ἐπανέρχεται), Σιαμπῶ εἶσθε ἐλεύθερος. (Κίνημα χαρᾶς παρ' ὄλοις) Ἄλλὰ βλέπετε, φίλε μου, εἰς ποίας φοβερὰς ὑπονοίας ἐκτίθεται τις, ὅταν κάμνη κακὴν διοίκησιν εἰς τὸ σπίτι του.

ΣΙΑΜ. Κύριέ μου, ρωτήστε τὸ στρατηγὸ μου, ἂν δὲν εἶμαι ἀρνάκι· ἀλλὰ ἡ γυναῖκά μου, Θεὸς σχωρέσ' την, ἦταν ἡ ποῖο κακιά, ποῦ μποροῦσε νὰ γείνη... καὶ ἕνας ἄγγελος δὲν θά τὴν ὑπέφερε. Ἄν καμμιὰ φορὰ τὴν ἔφερα ἔς τὸν ὀρθὸ λόγον, (ποιεῖ ἐμφαντικὴν κίνησιν) ἢ δυσάρεστες στιγμὲς ποῦ μ' ἐκάματε νὰ περάσω ἐδῶ εἶνε μιὰ σκληρὴ τιμωρία, ὦ! πολὺ σκληρὴ!..... Νὰ σὲ πιάσουν γιὰ δηλητηριαστή, καὶ νὰ ξέρης ὅτι εἶσαι ἀθῶος, νὰ βλέπης πῶς εἶσαι ἔς τὰ χέρια τῆς δικαιοσύνης..... (Κλαίει).

Ο ΣΤΡΑΤ. Ἐ! καλὰ, νὰ ποῦ σὲ ἀθῶωσαν.

ΝΑΠΟΛ. Μπαμπᾶ, γιατί ἔγεινε ἡ δικαιοσύνη;

Ο ΣΤΡΑΤ. Κύριοι, ἡ δικαιοσύνη δὲν ἔπρεπε νὰ περιπίπτῃ εἰς τοιαύτας πλάνας.

ΓΕΡΤΡ. Ἐχει πάντοτε κάτι τι τὸ ἀπαίσιον ἢ δικαιοσύνη! ... Καὶ πάντοτε θά λέγουν κακὸ δι' αὐτὸν τὸν πτωχὸν ἄνθρωπον, ὡς ἐκ τῆς ἐνταῦθα ἀφίξεώς σας.

PAMEΛ. Κυρία, ἡ δικαιοσύνη δὲν ἔχει τίποτε τὸ ἀπαίσιον διὰ τοὺς ἀθῶους. Βλέπετε, ὅτι ὁ Σιαμπῶ ἀφέθη ἀμέσως ἐλεύθερος... (παρτηρῶν τὴν Γερτρούδην). Ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι ζῶσιν ἀνευ τύψεων, οἱ ὁποῖοι δὲν τρέφουσιν εἰμὴ αἰσθήματα εὐγενῆ αὐταπαρνήσεως δὲν ἔχουν τίποτε νὰ φοβοῦνται ἀπὸ τὴν δικαιοσύνην.

ΓΕΡΤΡ. Κύριε δὲν γνωρίζετε τοὺς ἀνθρώπους αὐτοῦ τοῦ

τόπου. Μετὰ δέκα ἔτη, θά λέγουν, ὅτι ὁ Σιαμπῶ ἐδηλητηρίασε τὴν γυναῖκά του, ὅτι ἦλθαν οἱ δικασταί... καὶ ὅτι ἀνευ τῆς προστασίας μας...

Ο ΣΤΡΑΤ. Ἐλα, ἔλα, Γερτρούδη... Οἱ κύριοι ἔκαμαν τὸ καθῆκον των. (Ὁ Φελίξ ἐτοιμάζει ἐπὶ στοργγύλου τραπέζιου, ἀριστερὰ εἰς τὸ βᾶθος, πᾶν ὅ,τι ἀπαιτεῖται διὰ τὸν καφέ) Κύριοι δύναμαι νὰ σᾶς προσφέρω ἕναν καφέ;

Ο ΑΝΑΚΡ. Εὐχαριστῶ, στρατηγέ· τὸ ἐπεῖγον τῆς ὑποθέσεως ταύτης μᾶς ἠνάγκασε νὰ φύγωμεν αἰφνιδίως, ἡ δὲ σύζυγός μου περιμένει διὰ νὰ γευματίσωμεν εἰς Λουβιέ (Μεταβαίνει εἰς τὸ ἀνδρῶν διὰ νὰ συνομιλήσῃ μὲ τὸν Βερνόν).

Ο ΣΤΡΑΤ. (τῷ Ραμέλ) Καὶ σεῖς, κύριε, ὁ φίλος τοῦ Φερδινάνδου;

PAMEΛ. Ἄ! ἔχετε ἐν τῷ προσώπῳ του, στρατηγέ, τὴν εἰγενηστέραν καρδίαν, τὸν μᾶλλον χρηστὸν νέον καὶ τὸν λαμπρότερον χαρακτῆρα, ἀφ' ὅσους ποτὲ συνήντησα.

ΠΑΥΛΙΝ. Εἶνε πολὺ ἀγαπητὸς αὐτὸς ὁ εἰσαγγελεύς.

ΓΚΟΝΤΑΡ. Καὶ γιατί, παρακαλῶ; Μήπως διότι κάμνει τὸν πανηγυρικὸν τοῦ κυρίου Φερδινάνδου; ὦ! ὦ!

ΓΕΡΤΡ. (τῷ Ραμέλ) Ὅσάκις, κύριε, θά ἔχετε στιγμὰς ἐλευθέρως, νὰ ἔρχεσθε νὰ βλέπετε τὸν κύριον Σαρνύ. (Τῷ στρατηγῷ) Δὲν εἶν' ἔτσι, φίλε μου; θά ἐπωφελοῦμεθα καὶ ἡμεῖς.

Ο ΑΝΑΚΡ. (ἐπανερχόμενος ἐκ τοῦ ἀνδρῶν) Κύριε δὲ Λα Γκρανδιέρ, ὁ ἱατρός μας διέγνωσεν, ὅπως ὁ ἱατρός Βερνόν, ὅτι ὁ θάνατος προῦλθεν ἐκ χολέρας ἀσιατικῆς. Σᾶς παρακαλοῦμεν, κυρία κόμπσσα, καὶ ὑμᾶς, κύριε κόμπ, νὰ μᾶς συγχωρήσετε, διότι πρὸς στιγμὴν διαταράξαμεν τὴν οἰκιακὴν σας γαλήνην. (Ὁ στρατηγὸς συνοδεύει τὸν ἀνακριτὴν. Ὁ Σιαμπῶ ἐξέρχεται).

PAMEΛ. (τῇ Γερτρούδῃ ἐπὶ τοῦ προσκηνίου). Φυλαχθῆτε! Ὁ Θεὸς δὲν προστατεύει ἀποπειράς τόσον παρατόλμους, ὡς ἡ ἰδική σας. Ἐμάντευσα τὰ πάντα. Ἀπομονήσατε τὸν Φερδινάνδον, ἀφήσατέ τῷ ἐλεύθερον τὸν βίον καὶ ἀρκεσθῆτε εἰς τὸ νὰ εἶσθε εὐτυχῆς σύζυγος καὶ εὐτυχῆς μήτηρ. Ἡ ὁδός, ἢν ἀκολουθεῖτε, ὀδονγεῖ εἰς τὸ ἐγκλημα.

ΓΕΡΤΡ. Νὰ τὸν ἀπομονήσω; ! ἀλλὰ προτιμότερος ὁ θάνατος!

PAMEΛ. (ἰδίᾳ) Τὸ βλέπω καλῶς· πρέπει, νὰ πάρω ἀπ' ἐδῶ τὸν Φερδινάνδον. (Νεύει τῷ Φερδινάνδῳ, τὸν λαμβάνει ἐκ τοῦ βραχίονος καὶ ἐξέρχονται).

Ο ΣΤΡΑΤ. Τέλος πάντων ἀπληλλάγημεν ἀπ' αὐτούς. (Τῇ Γερτρούδῃ) Εἰπέ νὰ σερβίρουν τὸν καφέ.

ΓΕΡΤΡ. Παυλίνα, σήμανε διὰ τὸν καφέ (ἡ Παυλίνα σημαίνει).

ΣΚΗΝΗ IV.

Οἱ αὐτοί, πλὴν τοῦ Φερδινάνδου, Ραμέλ, τοῦ Ἀνακριτοῦ
καὶ Μπωντριγιόν.

ΓΚΟΝΤ. (ἰδίᾳ) Θὰ μάθω ἔς τὴ στιγμῇ, ἂν ἡ Παυλίνα ἀγαπᾷ τὸν κύριον Φερδινάνδον. (Παρατηρῶν τὸν Ναπολέοντα) Αὐτός ὁ μάγκας, ποῦ ῥωτᾷ γιατί ἔγεινε ἡ δικαιοσύνη, μοῦ φαίνεται καλὸς γιὰ καμμιά φάρσα, θὰ μοῦ χρησιμεύσῃ (Ὁ Φελίξ ἐμφανίζεται).

ΓΕΡΤΡ. (τῷ Φελίξ) Τὸν καφέ. (Ὁ Φελίξ προσκομίζει τὴν τράπεζαν ἐφ' ἧς οἱ κύαθοι).

ΓΚΟΝΤΡ. (Λαμβάνων τὸν Ναπολέοντα κατὰ μέρος) Θέλεις νὰ κάμῃς ἓνα παιχίδι;

ΝΑΠΟΛ. Ναί, ναί! Ξέρετε κανένα;

ΓΚΟΝΤΑΡ. Ἔλα ὁδῶ, θὰ σοῦ πῶ πῶς θὰ τὰ καταφέρῃς. (Ὁ Γκοντάρ προχωρεῖ μέχρι τοῦ ἀνδῆρου μὲ τὸν Ναπολέοντα).

Ο ΣΤΡΑΤ. Παυλίνα, τὸν καφέ μου (Ἡ Παυλίνα τὸν κομίζει) εἶνε ὀλίγο πικρός. (Ἡ Παυλίνα τῷ δίδει ζάκχαριν) Εὐχαριστῶ μικροῦλα.

ΓΕΡΤΡ. Κύριε δὲ Ριμονβίλλ;

Ο ΣΤΡΑΤ. Γκοντάρ;

ΓΕΡΤΡ. Κύριε δὲ Ριμονβίλλ;

Ο ΣΤΡΑΤ. Γκοντάρ, ἡ γυναϊκά μου σᾶς ρωτᾷ ἂν θέλετε καφέ!

ΓΚΟΝΤΑΡ. Εὐχαρίστως, κυρία κόμπσσα (καταλαμβάνει κατόλληλον θέσιν διὰ νὰ παρατηρῇ τὴν Παυλίαν).

Ο ΣΤΡΑΤ. ὦ! τί εὐχάριστον ποῦ εἶνε νὰ πέρνῃς τὸν καφέ σου ἔτσι ἀναπαυμένος.

ΝΑΠΟΛ. Μαμά, μαμά! ὁ καλὸς μου Φερδινάνδος ἔπεσε κι' ἔσπασε τὸ πόδι του. Νά! τὸν φέρνουν!

ΒΕΡΝΟΝ. Ἄ, μπᾶ!

Ο ΣΤΡΑΤ. Τί δυστύχημα!

ΠΑΥΛ. Ἄ, Θεέ μου! (πίπτει ἐπὶ μιᾶς καθέδρας).

ΓΕΡΤΡ. Τί λὲς τώρα;

ΝΑΠΟΛ. Τῶπα γι' ἀστεῖο! Ἦθελα νὰ ὀδῶ ἂν τὸν ἀγαπάτε τὸν καλὸ μου φίλο.

ΓΕΡΤΡ. εἶνε πολὺ κακὸ αὐτὸ ποῦ κάμνεις· καὶ δὲν σ' ἐπίστευα ἰκανὸν νὰ εὐρίσκῃς τέτοιες πονηρίες.

ΝΑΠΟΛ. (χαμπλοφῶνως) Ὁ Γκοντάρ.....

ΓΚΟΝΤΑΡ. (ἰδίᾳ) Τὸν ἀγαπᾷ.... ἐπιάσθη εἰς τὴν ποντικοπαγίδα μου, ἡ ὁποία εἶνε ἀλάνθαστος.

ΓΕΡΤΡ. (τῷ Γκοντάρ, προσφέρουσα μικρὸν ποτήριον) Ξεύρετε, κύριε, ὅτι θὰ ἐγίνεσθε κάκιστος παιδαγωγός; εἶνε πολὺ κακὸν νὰ μανθάνετε ἔς ἓνα παιδί παρομοίας πονηρίας.

ΓΚΟΝΤΑΡ. Θὰ εὑρετε, ὅτι ἔπραξα θαυμάσια, ὅταν μάθετε, ὅτι μὲ αὐτὸ τὸ μικρὸν στρατήγημα, ἠδυνήθην ν' ἀνακαλύψω τὸν ἀντίπαλόν μου (δεικνύει τὸν Φερδινάνδον, ὅστις εἰσέρχεται).

ΓΕΡΤΡ. (Ἀφίνουσα νὰ πέσῃ ἡ ζαχαροδόχη) Αὐτός!

ΓΚΟΝΤΑΡ. (ἰδίᾳ) Κι' αὐτὴ ἀκόμη.

ΓΕΡΤΡ. (ὕψηλοφῶνως) Μ' ἐτρομάξατε!

Ο ΣΤΡΑΤ. (ἐγειρόμενος) Τί ἔχεις, ἀγαπητό μου παιδί;

ΓΕΡΤΡ. Τίποτε· μία ἀστειότης τοῦ κυρίου, ὁ ὁποῖος μοῦ ἔλεγεν, ὅτι ἐπανήρχετο ὁ εἰσαγγελεύς. Φελίξ, πάρε αὐτὴν τὴν ζαχαριέρα καὶ φέρε μας μίαν ἄλλην. (Ὁ Φελίξ συναρίζει τὰ τεμάχια τῆς ζαχαροδόχης καὶ ἐξέρχεται).

ΒΕΡΝΟΝ. Σήμερον εἶνε ἡ ἡμέρα τῶν ἐπεισοδίων.

ΓΕΡΤΡ. Κύριε Φερδινάνδε θὰ σᾶς φέρουν ζάχαρη (ἰδίᾳ). Δὲν τὴν βλέπει. (ὕψηλοφῶνως) Παυλίνα, δὲν βάζεις ἓνα κομμάτι ζάχαρι εἰς τὸν καφέ τοῦ πατρός σου;

ΝΑΠΟΛ. Ἄ! μάλιστα ἐκείνη ἐτρόμαξε πάρα πολὺ· ἔκαμε: Ἄχ!

ΠΑΥΛ. Θὰ σωπάσης, μικρὲ ψεύτη; Ὅλο θὰ μὲ πειράζῃς. (Κάθηται πλησίον τοῦ πατρός της καὶ λαμβάνει ἐφημερίδα).

ΓΕΡΤΡ. (ἰδίᾳ) Νὰ εἶνε ἄρά γε ἀληθές; καὶ ἐγὼ ποῦ τὴν ἔντυσα τόσον καλά! (Τῷ Γκοντάρ) Ἐὰν ἔχετε δίκαιον, ὁ γάμος σας θὰ γείνη ἐντὸς δέκα πέντε ἡμερῶν. (Ὑψηλοφῶνως) Κύριε Φερδινάνδε, ὁ καφές σας.

ΓΚΟΝΤ. (ἰδίᾳ) Ἐπίασα λοιπὸν δύο ἔς τὴν ποντικοπαγίδα μου! Καὶ ὁ στρατηγὸς τόσον ἥρεμος, τόσον ἥσυχος, καὶ αὐτὸ τὸ σπῆτι τόσον εἰρηνικόν! Αὐτὸ δὲ θὰ εἶνε νόστιμο! μένω, θέλω νὰ παίξω οὐτίστ. ὦ! δὲν πανδρεύομαι πειά! (Δεικνύων τὸν Φερδινάνδον) Νά, ἓνας ἀνθρωπος εὐτυχής! ἀγαπώμενος ἀπὸ δύο γυναϊκας ὠραίας, θελκτικᾶς! Τὴ ἀνακατωσούρης! Μὰ τί ἔχει τάχα περισσότερον ἀπὸ μένα, ὁ ὁποῖος ἔχω 40 χιλιάδας φράγκων εἰσόδημα.

ΓΕΡΤΡ. Παυλίνα, κόρη μου, δόσε τὰ χαρτιὰ εἰς τοὺς κυρίους διὰ τὸ οὐτίστ. Πλησιάζει ἐννεὰ καὶ ἂν θέλουν νὰ κάμουν τὴν παρτίδα τους, δὲν πρέπει νὰ χάνουν τὸν καιρὸ (Ἡ Παυλίνα τακτοποιεῖ τὰ παιγνιόχαρτα). Ἔλα, Ναπολέον, πὲ καληνύκτα εἰς τοὺς κυρίους καὶ μὴν κάνῃς ἀταξίες, ὅπως ὄλες τῆς βραδυές, γιὰ νὰ ἔχουν καλὴν ἰδέαν γιὰ σένα.

ΝΑΠΟΛ. Καληνύχτα, μπαμπᾶ! Πῶς εἶνε λοιπὸν καμωμένη ἡ δικαιοσύνη;

Ο ΣΤΡΑΤ. Ὅπως ἓνας τυφλός! καληνύκτα, μικρὲ μου. πὸνΝΑΠΟΛ. Καληνύχτα, κύριε Βερνόν. Ἀπὸ τί γίνεται λοιπὸν ἡ δικαιοσύνη;

ΒΕΡΝΟΝ. Ἀπὸ ὄλες μας τῆς ἀμαρτίας. Νά, ἅμα κάμῃς καμμιά ἀνοησία σοῦ δίδουν ξύλο· νά, ἡ δικαιοσύνη.

ΝΑΠΟΛ. Δὲν ἔφαγα ποτέ μου ξύλο.

ΒΕΡΝΟΝ. Τότε δὲν σοῦκαμαν ποτὲ δικαιοσύνη!

ΝΑΠΟΛ. Καλινύχτα, καλέ μου Φερδινάνδε, καλινύχτα, Παυλίνα, ἀντίο, κύριε Γκοντάρ. . . .

ΓΚΟΝΤ. Δὲ Ριμονβίλλ.

ΝΑΠΟΛ. (πλησιάζων πρὸς τὴν μητέρα του) Ἕμουν καλός; (Ἡ Γεοτρούδη τὸν ἀσπάζεται. — Εἰσέρχεται ἡ Μαργαρίτα)

Ο ΣΤΡΑΤ. Ἔχω τὸ ρήγα.

ΒΕΡΝΟΝ. Ἔχω τὴ ντάμα.

ΦΕΡΔΙΝ. (τῷ Γκοντάρ) Κύριε, εἴμεθα μαζί.

ΓΕΡΤΡ. (τῷ Ναπολέοντι, παρατηροῦσα τὴν Μαργαρίταν) Νὰ πῆς καλὰ τὴν προσευχή σου, νὰ μὴ συγχίσης τὴ Μαργαρίτα.. πῆγαινε, ἀγάπη μου.

ΝΑΠΟΛΕΩΝ. Στάσου Ἀγάπη!... γιατί ἔγεινε ἡ ἀγάπη; (Ἀπέρχεται μετὰ τῆς Μαργαρίτας).

(Ἀκολουθεῖ)

Μετάφρ. Αἴμ.

ΓΕΛΟΙΟ

Ἦ γέλω οὐραϊο, μὲς τὴν πυκνὴ κι' ἀσίλευτην ἀγριάδα
Τὸ πρῶτο χνουδι σου ἤσκιωσε τὴ ρόδινη μορφή.
Ὅμως ποτὲ δὲν ἤχησε τόσο βαθυὰ ἡ κοιλάδα
Ἀπὸ τὸ ρόδο τὸ ἄλικον ὡς τὴν ἀχνὴ κορφή.

Τ' ἀγουρα ἀμπέλια ἐβότρυσαν· νερὸ σὰν πρωτοβρόχι
Δεμένο στὰ σγουρόκλαδα μὲ τὸν ἀγέρα ἠχεῖ
Καὶ στήνει ὁ ἴσκιος μέσα του τὴν πράσινην ἀπόχη
Νὰ πιάση τὴν ἀρπὰ δροσιά, τὴ γλυκερὴ βροχή.

Μὰ ἀπλώνεσαι σὰν ἀνεμος, ὦ γέλω οὐραϊο, καὶ γύρα
Μέσα ἀπ' τοὺς ἀγουρους καρποὺς καὶ μέσα ἀπ' τὰ κλαδιά
Σὰν τοῦ ἀλαφιοῦ τὰ κέρατα ξανοίγοντας μιὰ λύρα
Χύνεσαι ἀπάρθεος ἠχός, γιὰ μιὰ πληγὴ βαρυὰ.

ΔΕΗΣΕΣ

1

Ἦ ἐσὺ Ἀθηνᾶ ποῦ με βοηθᾷς, ὦ θεὰ γαλανομάτα,
Ρίξε τὸ γνέφι τὸ ἀλαφρὸ καὶ σκέπε τὸ κορμί μου.
Καὶ δεῖχνε μου τὴν πράσινη τῆς θάλασσας τὴ στράτα.
Ἄς εἶνε, σ' ὄσους ἀγαπῶ, σὰν πρωτοβρόχ' ἡ ὄρμή μου.

2

Τὰ σκαλιστὰ λαγωνικὰ στὸ δυσμικὸ κυνήγι
Τὸ πληγωμένο ἀκολουθᾷν, σὰν τὴ φωτνά, γεράκι.
Ἄσε τὴν ἄγρια του ψυχὴ στὴ λαγκαδιὰ νὰ φύγη.
Βοήθα το, Ἀρτεμιδα καλή, μὲ βολικὸ ἀγεράκι.

3

Ἦ Πόθε, ποῦ τὰ ὠραῖα μαλλιά σου γέρνουν τὰ σταφύλια,
Ἔλα κι' ἀκούμπα ἀπίνου μου τ' ὀλόμορφο κεφάλι
Γιὰ νὰ δροσάνω ἀπ' τὸν καρπὸ τὸν ὠριμο τὰ χεῖλια
Τόσο εἶν' ἡ θλίψη μου ἀγουρη καὶ ἡ οἶψα μου μεγάλη!

Ἄγγελος Σικελιανός

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΘΕΡΙΝΩΝ ΘΕΑΤΡΩΝ

Διὰ τὰ ξύλινα παραπήγματα — κατὰ τινες θερινὰ θέατρα — τῶν συνοικιῶν, καθὼς καὶ τῶν κέντρων, νέα καὶ παλαιά, ὅσο καὶ ἂν θελήσῃ κανεὶς νὰ ἱστορήσῃ τὴν ἀνιστόρητη θερινὴ ἱστορία τῶν παραστάσεων των, δὲ θὰ κατωρθώσῃ νὰ φανῇ πιστευτός — ὁμιλῶ σὲ κείνους ποῦ ἐννοοῦν τὸ θέατρον κέντρον γενικῆς μορφώσεως — διότι τόσο πολὺ οἰκτρὰ ἔπεσε τὰρα τελευταία ἡ σύγχρονος ἑλληνικὴ σκηνή,

ὥστε ἀντὶ τὰ περιγράφωνται τὰ χάλια τῆς καλλίτερα εἶνε ν' ἀποσιωπαίνωνται πρὸς ἀποφυγὴν τῆς ἀηδίας.

Βέβαια, ἐγὼ τοῦλάχιστον δὲν περίμενα μεγάλα πράγματα ἀπὸ τὸ ἑλληνικὸ θέατρο — καὶ ὅταν λέγω θέατρο ἐννοῶ τοὺς ἠθοποιούς — τί εἰρωνεία λέξεως! καὶ κατὰ συνέπειαν δὲν ἔπαθα ἀπὸ καμμιὰ desillusion.

Μ' ὅλα ταῦτα χρεωστῶ νὰ πῶ πῶς κάτι περίμενα ἀπὸ τὰ δυὸ θερινὰ θεάτρα, ἓνα τόσο δὲ κομματάκι εὐσυνειδησίας, ὄχι περισσότερο, ἐπερίμενα νὰ δῶ τὰ παθήματα μαθήματα, μὰ τίποτε.

Ἡ ἀσυνειδησία συνδυασθεῖσα μὲ τὴν βιομηχανικὴν ἐκμετάλλευσιν ὑπὸ τὴν οἰκτροτέραν μορφήν τῆς, μᾶς παρουσίασαν εἰς ὅλην τὴν περίοδο 4 καὶ 1/2 μηνῶν ἓνα σωρὸ νέαις καὶ παλαιαῖς φάρσαις, τόσο πληκτικαῖς τόσο κακῆς ἐκλογῆς, ὥστε τὸν ἀντίκτυπον ἀμέσως τὸν ἠσθάνθη τὸ ταμίειον.

Καὶ ἐδῶ ἀκριβῶς ἀνατέλλει ἓνα παρήγορο φωτεινὸ σημεῖο τῆς διαθέσεως τοῦ κοινῶ εἰς βᾶρος τοῦ ὁποῖου τόσα διαπράττονται ἀπὸ τῆς σκηνῆς καὶ τόσα λέγονται καὶ γράφονται.

Αὐτὸς ὁ Σίμων ὁ Κυρηναῖος ὁποῦ κάθε ἓνας τὸν ἠγγάρευε διὰ νὰ ἄρῃ τὸν σταυρὸν τῆς κακομοιριάς του, φαίνεται σὰν νὰ ἀλλάξε γνώμην γιὰ τοὺς ἐκμεταλλευτὰς τῆς περιεργείας του, καὶ σὰν ν' ἀπεφάσισε νὰ δώσῃ ἓνα τέρμα στὴν ἀσυνειδησία τῶν ἑλλήνων ἠθοποιῶν τῶν θερινῶν θεάτρων, οἱ ὅποιοι μὲ γελοίας ἀξιώσεις παρουσιάζονται καὶ μᾶς σερβίρουν ὅ,τι ἡ ἀγραμματοσύνη καὶ ἡ κλασικὴ τεμπελιά των εὐρήκε προ... χειρότερο.

Εἶπα πῶς κάτι περίμενα ἀπὸ δύο θεάτρα.

Δὲν διστάζω νὰ τὰ ὀνομάσω.

Τὸ ἓνα τῆς «Νεαπόλεως».

Τὸ ἄλλο τῆς «Νέας Σκηνῆς».

Καὶ τὰ δύο στὴν ἀρχὴ ἔδωκαν τὴν ἐλπίδα πῶς περιλαμβάνουν τὸ ἀνθρωπινότερο προσωπικό. Ἀλλὰ δυστυχῶς λίγαις παραστάσεις ἔφθασαν γιὰ ν' ἀποδείξουν κάρβουνα τὸ θηραυρὸ.

Καὶ ὅσο γιὰ τὴ «Νεάπολι» δὲν ἔχω τίποτε ἄλλο νὰ πῶ παρὰ νὰ παραπέμφω τοὺς ἀμφιβάλλοντας εἰς τὴν σειρὰν τῶν παραστάσεων καὶ τῶν . . . εἰσπράξεων.

Ὅσο δὲ γιὰ τὴ «Νέα Σκηνή» αὐτὴ τώρα καθὼς κατήχησε μοιάζει μὲ γρητὰ ὀγδοντάρα τριτσασμένη καὶ κατασουφρωμένη ποῦ ἐπειδὴ ἐφόρεσε μπεροῦκα, ἔβαλε ψεύτικα δόντια (ιδὲ καὶ πρόληψιν ἠθοποιῶν) καὶ καταφτιασιδῶθηκε ἔχει τὴ γελοία ἀξίωσι νὰ τὴν περνοῦν γιὰ ν' εἶα.

Καὶ ἐν ὅσῳ μὲν αὐτὴ ἡ γρητὰ περιορίζεται στοὺς νεανικοὺς ἀκ-

κισμούς τῆς, πάει καὶ ἔρχεται τὸ πρᾶγμα. Μὰ ὅταν δείχνῃ κάποια ὑποπτα σημεῖα μεταβολῆς τῶν διαθέσεων, ὅταν χωρὶς νὰ συμβουλευθῇ τὸ καθρέφτη τῆς κοινῆς ἐκτιμήσεως ξετσιπώνεται τόσο ἄσχημα καὶ ἀνασκευμπώνεται καὶ παίζει τὴν «Ἐκκλησιάζουσα» τότε, θαρρῶ πῶς γιατρεία καμμιὰ δὲν ὑπάρχει, οὔτε στῆς Αὐστριακαῖς τράπεζαις ποῦ σ' αὐταῖς εἶχαν πρωτομαζωχθῇ τὰ λίγα χρήματα ποῦ ἄσκοπα, ἠλίθια καὶ πεισματάρικα ξοδεύτηκαν γιὰ νὰ γελοιοποιήσουν ἓνα τόσο μεγάλο σκοπὸ.

Καὶ τώρα ποιά ὄλοι τὸ λένε εἶναι καιρὸς νὰ μᾶς ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὴν ὀχληρὰ παρουσία του τὸ ζουριασμένο αὐτὸ μωρό, ποῦ θέλησε τόσο γλήγορα νὰ πεθάνῃ, γιὰτί — ὄλοι τὸ λένε — ζωὴ δὲν ἔχει καὶ ἄδικα τυραννιέται στῆς τελευταίας του στιγμαῖς.

Πολὺ πικρὰ τὰ λόγια μου. Πρῶτος ἐγὼ τὸ νοιώθω. Μὰ ἡ ἀλήθεια εἶναι νόμος, καὶ ὁ νόμος πρέπει νὰ ἰπερισχύσῃ. *Dura lex, sed lex.*

Γι' αὐτὸ ὅποιος σήμερα ἔχει τὸ θράσος νὰ γράφῃ καλὰ λόγια γιὰ τὸ σύγχρονο θέατρο — ἐξαιρῶ τὸ Βασιλικὸ γιὰτί ἐκεῖ ἡ πειθαρχία ἔχει τὰ καλὰ τῆς ἀποτελέσματα — ἢ πολὺ - πολὺ ἀσυνείδητος θὰ εἶνε, ἢ μὲ μετάφρασιν καὶ μὲ πρωτότυπα δράματα — ὁ θεὸς νὰ βάλῃ τὸ χέρι του σ' αὐτὰ τὰ πρωτότυπα — θὰ ἐπλημμύρισε τὰ θερινὰ παραπήγματα.

Π. Α. Καλογερέκος

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ ΚΟΥΛΟΥΜΠΗΣ

Ὁ ἀκούραστος ἱστοριοδίφης κ. Ἡλίας Τσιτσέλης ἐκ τοῦ μετ' ὀλίγον ἐκδοθησομένου ἔργου του «Σύμμικτα Κεφαλληνίας» διὰ τὸ ὁποῖον ἐκτενῶς ἐπιφυλασσόμεθα νὰ γράψωμεν, εἶχε τὴν καλοσύνην νὰ μᾶς ἐπιτρέψῃ νὰ δημοσιεύσωμεν τὸ κατωτέρω σονέττο.

Τὸ σονέττο αὐτὸ εἶναι χαρακτηριστικώτατον διὰ τὴν τέχνην του καὶ τὴν γλώσσαν του, γραμμένο πρὸ δύο αἰώνων ἀπὸ κάποιου Ληξουριώτην ποιητὴν Φραγκίσκου Κουλούμπην.

Ὁ Φραγκίσκος Κουλούμπης ἐκ Ληξουρίου ἐγεννήθη τὸ 1688. Ἐσπούδασε, προστατευθεὶς ὑπὸ Φιλαδελφείας Μελετίου τοῦ Τυπάλδου, τὰ ἐγκύκλια ἐν τῷ Φλαγγινιακῷ Φροντιστηρίῳ τῆς Ἱερωσύνης δὲ ὀρεγόμενος ἐχειροτονήθη διάκονος τῷ 1708 μὲν 20 ἐτῶν. Ἐγραφε θρησκευτικὰ ποιήματα καὶ ἔγινε μέλος καὶ τῆς ἐν Ἐνετίᾳ Ἀκαδημίας τῶν Ἀβλαβῶν (Illesi). Κατὰ οἰκογενειακὰ σημεῖωματα, ἀπέστη τοῦ πατρίου δόγματος διότι ἐστάλη ὡς ἀποστολικὸς ἀπεσταλ-

μένος εἰς Χειμάραν ὅπου καὶ ἀπέθανεν ἄγνωστον πότε. Σώζεται εἰς ἓνα σπανιώτατον βιβλιαράκι, φιδάριόν του εἰς γλώσσαν δημοτικὴν ποιηθὲν εἰς τὴν μετὰστασιν τῆς Πανάγου.

Ἐάν εἰς ἄρμα λαμπρὸν, στὰ χρυσομένα
 Τῶν Ἀγγέλων φτερά, ἐπέτα ἡ θεία
 Μητέρα τοῦ Θεοῦ, εἰς τὴν ὁποία
 Ἦσαν ὄλα τὰ κάλλη μαζωμένα,

Τοῦτα βλέπουσα ἡ Γῆ, μὲ πικραμένα
 Μάτια, μὲ στεναγμούς, εἶπε: — Μαρία
 Πού μ' ἀφίνεις ἐδῶ στὴν ἐρημία,
 Ἦ πῶς νὰ ζήσω ἄγῳ χωρὶς ἐσέν;

Εἶνε πολεμικὸς νόμος νὰ σέρνῃ
 Πίσω του ὁ Νικητὴς τοὺς νικημένους
 Ὅταν θριμβδικὴν δόξαν λαβαίνει,

Και ἔμὲ καὶ τοὺς υἱούς μου ὑποκειμένους
 Ἐκχμες Μαρία, λοιπὸν τυχάνει
 Νὰ μᾶς σύρῃς αὐτοῦ γλυκὰ δεμένους.

Ἡ ΕΙΚΟΝΑ ΤΟΥ ΛΕΙΨΑΝΟΥ ΤΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ

Ὁ κ. Φρ. Καρρέρ, Ζακύνθιος λόγιος κατέχει εἰκόνα τοῦ λειψάνου τοῦ Σολωμοῦ καθὼς καὶ ποιήματα ἀνέκδοτα τοῦ ποιητοῦ, ἄγνωστον ποίας ἐποχῆς. Ὁ κ. Καρρέρ ὀνειρεύεται μίαν ἰδικὴν του ἔκδοσιν τῶν σωζομένων τοῦ ποιητοῦ εἰς τὴν ὁποίαν θὰ προτάξῃ τὴν ἀνωτέρω εἰκόνα.

ΑΝΕΚΔΟΤΟΝ ΕἰΣ ΤΟΝ ΣΟΛΩΜΟΝ

Ἀπὸ τὰ ἀνέκδοτα εἰς τὸν Σολωμὸν εἶναι καὶ τὰ ἑξῆς: Ὅταν ὁ θεῖος ποιητὴς ἔγραψε τὸ μεγαλόπνευστο ἐκείνο ἐπίγραμμα τῶν Ψαράων ἐπήγε εἰς κάποιον σεβαστὸν τῶν μαθηματικῶν καθηγητὴν (μᾶς διαφεύγει τὸνομά του) καὶ τοῦ τὸ ἀπήγγειλε. Ὁ καθηγητὴς μὲ παγετώδη ἀδιαφορίαν ὑποδεχθεὶς τὴν ἀπαγγελίαν τῶν στίχων, μοῦ λές παιδί μου, τοῦ λέγει, ποῖο πρακτικὸ ἀποτέλεσμα ἐβγήκε μὲ τὸ ποίημά σου αὐτό;

ΤΟ ΠΑΘΗΜΑ ΤΟΥ ΣΟΥΤΣΟΥ

Κάποτε διηγούνται πῶς ὁ Σούτσος μεταβὰς εἰς τὴν Κέρκυραν ἐζήτησε νὰ ἐπισκεφθῇ τὸν ποιητὴν τῶν Ἐλευθέρων Πολιορκημένων. Ἐπήγε στὸ σπίτι τοῦ ποιητοῦ, ἐβρόντησε τὴν πόρτα κι' ἐβγήκεν ὁ ὑπρέτης εἰς τὸν ὁποῖον μὲ μιὰ κουφότητα τοῦ ἔδωσε τὸ ἐπισκεπτήριό του καὶ τοῦ εἶπε: — Πήγαινε το στὸν ἀφέντι σου καὶ πές του πῶς ὁ ποιητὴς ὁ Σούτσος εἶναι κάτω!

Σὲ λιγάκι ὁ ὑπρέτης ἐπέστρεψε μὲ τὸ ἐπισκεπτήριον στὰ χέρια: — Ὁ Κόντες ἐπρόσταξε νὰ σὰς πῶ, κύριε, πῶς δὲν γνωρίζει κανένα Σούτσου ποιητὴν!

Ἡ φώρα τοῦ κυρίου αὐτοτιτλοφορουμένου ποιητοῦ ἐκόπηκε στὴ μέση. Ἐπῆρε τὰ βρεμμένα του ἔφυγε χωρὶς νὰ λάβῃ τὴν τιμὴν κτλ.

Ο ΞΕΝΟΣ ΤΥΠΟΣ ΔΙΑ ΤΟΝ ΑΚΡΙΤΑ

Πέρνομε ἀπὸ τὴν Ἐπιθεώρησιν τῶν Ἐπιθεωρήσεων τῆς Revue Mondiale τὰ ὀλίγα αὐτὰ λόγια γραμμένα ἀπὸ τὸν κ. Ary René.

Ἐπὶ ὀλίγου ἔλαβα τὸν «Ἀκρίταν», ἐπιθεώρησιν νέων ποιητῶν, ἡ ὁποία ἐκδίδεται εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ ἡ ὁποία εἶναι ἡ ἐνσάρκωσις τῆς νεοελληνικῆς φιλολογίας. Σημειώνομεν πρὸ πάντων εἰς τὸν ἀριθμὸν αὐτὸν ἓνα χρονογράφημα τοῦ Πέτρου Ζητουσιάτη ἀναφερόμενον εἰς τὸν Λουὶ Μενάρ, εἶναι ἀνέκδοτα καὶ ἀναμνήσεις χαριτωμένοι, ἀναμνήσεις, μὲ τὰς ὁποίας ἔζησεν ὁ συγγραφεὺς, κατὰ τὴν διαμονὴν του εἰς τὸ Παρίσι. Ἀλλὰ θὰ ὀμιλήσω ἐκτενέστερον περὶ τῆς ἐπιθεωρήσεως αὐτῆς, ἡ ὁποία μοῦ φαίνεται ἀξία ἐνδιαφέροντος».

Ary René

ΜΙΚΡΑΙ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΕἰΣ ΤΟΝ «ΑΚΡΙΤΑΝ»,

Ἐπειδὴ οἱ πλείστοι τῶν κ. κ. συνδρομητῶν μας προτιμοῦν τὸν «Ἀκρίταν» ὡς μηνιαίαν ἐπιθεώρησιν, προβαίνομεν εἰς πραγματοποίησιν τῆς ἐπιθημίας των, ἡ ὁποία εἶναι καὶ ἰδική μας ἐπιθυμία.

Ὅλα τὰ ξένα φιλολογικὰ περιοδικὰ εἶναι μηνιαία καὶ τοῦτο γίνεταί διὰ πολλοὺς λόγους, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ πλέον σπουδαῖος εἶναι νὰ δίδεται καιρὸς ὅπως συγκεντρώνεται ἡ καθαρὴ καὶ σημαντικὴ ὕλη τοῦ περιοδικοῦ.

Αὐτὸ τὸ ἐσκέφθημεν ἐνωρίς, ἀλλ' ἀφήσαμεν νὰ τὸ πραγματο-

ποιήσωμεν τώρα πού ἔκλεισεν ἡ πρώτη ἑξαμηνία τοῦ περιοδικοῦ.

Ὁ « Ἀκρίτας » λοιπὸν θὰ ἐκδίδεται κάθε μῆνα μὲ τρία καὶ ἄνω τυπογραφικὰ φύλλα τὸ τεύχος, δηλαδὴ μὲ 50 ἕως 70 σελίδες.

Ὅποιος, χωρὶς πείσματα καὶ φανατισμούς βλέπει τὰ πράγματα, θὰ διέκρινε τὴν ἀπὸ τεύχος σὲ τεύχος σημαντικὴν καὶ ὑφ' ὅλας τὰς ἐπόψεις εὐγενικὴν προσπάθειαν πρὸς πρόοδον καὶ βελτίωσιν τοῦ περιοδικοῦ. Τὴν τελειωτικὴν ὅμως μορφήν πρέπει νὰ παρέλθῃ ἀκόμη καιρὸς διὰ νὰ τὴν λάβῃ. Καὶ εἴμεθα τόσο εὐλκρινεῖς, ὥστε νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι ὁ « Ἀκρίτας » δὲν εἶναι παρὰ στὴν ἀρχὴν του καὶ δὲν εἶπε μὴδὲ τὸ ἄλφα του ἀκόμη.

Πρὸς τὸ παρὸν, ἅς κρατοῦν τὰ σκῆπτρα ἄλλα περιοδικὰ, πού πολὺ σύντομα ὑπόσχονται ν' ἀναγεννήσουν τὴν Ἑλλάδα.

Ὡρα καλή!

Ἡ Διεύθυνσις

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Εἶναι πολὺ ἀστείος ὁ Μεσολογγίτης ἐκεῖνος κύριος, ὁ ὁποῖος μᾶς ἐπέστρεψε τὸν « Ἀκρίτα », χωρὶς νὰ μᾶς σημειώσῃ καὶ τ' ὄνομά του. Ἐπιθέτομεν ὅτι δὲν μπορούμε νὰ μυρυσώμε καὶ τὰ δάχτυλά μας γιὰ νὰ δοῦμε ποιὸς εἶναι καὶ νὰ μὴν τοῦ ξαναστείλωμε τὸ τεύχος. Ἐπιθέτομεν δηλαδὴ.

— Ἀφίνομεν δὲ καὶ κάποιον δάσκαλον εἰς τὸ Τρίκερι, εἰς τὸν ὁποῖον θὰ ψάλλωμε τὰ χάλια του, δημοσιεύοντες καὶ τὸ ὄνομά του, ἂν δὲν σπεύσῃ νὰ μᾶς ἐξοφλήσῃ τὰ δέκα (ἀριθ. 10) τεύχη πού κατέστρεψε.

— Τὸ τέλος τοῦ Τραγουδιοῦ τῆς Ἀντωνίας ἔμεινε διὰ τὸ ἄλλο τεύχος ἕνεκα πληθώρας ὕλης.

Παρόραμα, εἰς τὴν « Ὁρέστειαν τοῦ Αἰσχύλου στίχος 21. Ἀντί: Μὰ τὼρ' ἅς πάρουν τὰ βάσανά μου τέλος. Γράφει: Μὰ τὼρ' ἅς πάρουν ποῖά τὰ βάσανά μου τέλος.

Ὅσοι ἐκ τῶν κ. κ. συνδρομητῶν δὲν ἐξόφλησαν ἀκόμη τὴν συνδρομὴν των παρακαλοῦνται ὅπως ἀποστείλωσι ταύτην διὰ ταχυδρομικῆς ἢ τραπεζικῆς ἐπιταγῆς ἐντὸς ἐνεστημένης ἐπιστολῆς πρὸς τὸν Γραμματεῖα τῆς Διευθύνσεως κ. Δ. Τζεράχην. Γραφεῖα « Ἀκρίτα », Πλουτάρχου 32.

L'EUROPEEN

COURRIER INTERNATIONAL HEBDOMADAIRE

Politique, Droit international,

Questions sociales, Littérature, Art

COMITÉ DE DIRECTION

BJÖRNSTJERNE BJÖRNSSON, J. NOVICOW
NICOLAS SALMERON, CHARLES SEIGNOBOS

ABONNEMENTS

	Un an.	Six mois	Trois mois
France	12 fr.	7 fr.	3 fr. 50
Union	15 fr.	8 fr.	4 fr. >

Π Α Τ Ρ Ι Σ

Η ΜΟΝΗ ΕΝ ΤΩ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ
ΕΝ ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙΩ.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ - ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ Μ. ΣΙΜΟΣ

ΑΙ ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑΙ

Ἐν τῷ Ἑσώτερικῷ	ἐτησίᾳ	φρ.	40
Ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ	>	>	50
Ἐν Ρωσσίᾳ καὶ Περσίᾳ	>	Ρούβλ.	20
Ἐξάμηνιοι τὰ ἡμίση.			

Γ. ΜΠΡΕΛΗΣ

ΟΔΟΝΤΟΙΑΤΡΟΣ ΤΗΣ Β. ΑΥΛΑΣ
Βραβευθεὶς εἰς ἀπάσας τὰς Εὐρωπαϊκὰς ἐκθέσεις
ΠΛΑΤΕΙΑ ΟΜΟΝΟΙΑΣ, ΟΔΟΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ, 2

Ὅσοι πάσχετε ἀπὸ τὰ δόντια καὶ τὰ οὖλα, ζητήσατε τὴν θεραπείαν σας ἀπὸ τὸν ὀδοντοίατρον κ. Ἰγγλέσσην. Θὰ ἀπαλλαγῆτε ἀμέσως ἀπὸ τοὺς πόνους καὶ θὰ θεραπευθῆτε ριζικῶς. Συνιστᾶται παρὰ χιλιάδων θεραπευθέντων. Ὅδος Σταδίου 51. Ἐναντι τοῦ Ἐθνικοῦ Τυπογραφείου.

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΟΣ

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΠΕΙΡΑΪΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ	ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ
Ἐτησίᾳ 15	Ἐτησίᾳ φρ. χρ. 20
Ἐξάμην. 8	Ἐξάμ. > > 10

ΑΙ ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑΙ

Δι' ἀγγελίας καὶ διατριβὰς

ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΣΥΜΦΩΝΙΑΙ

ΑΚΡΙΤΑΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΣ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΤΗΣ ΚΙΝΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΤΗΝ 1 ΚΑΙ 15 ΕΚΑΣΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΟΔΟΣ ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ 32

Διευθυντής: Σ. ΣΚΙΠΗΣ

Γραμματεὺς: Δ. ΤΖΕΡΑΧΗΣ

ΠΡΟΣΕΧΗ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

Πέτρον Ζητουνιάτη : Jean Moréas. —

Α. Κοροτίδου: Συναισθηματικὴ μνήμη καὶ φαντασία. Ψυχολογικὴ μελέτη. — **Σ. Δε Βιάζης:** Ἡ πρώτη ἐθνικὴ μας ναυτιλία 1800-1807. Ἱστορικὸν σημεῖωμα. — Ὁ Κάλβος καὶ ὁ Φώσκολος. — Ὁ Κάλβος ἐν Κερκύρα. — **Arne Hammer:** Ἀνέκδοτοι ἐπιστολαὶ τοῦ Ἰψεν. Μετάφρ. Α. Κ. — **Αἰμυλίας Κούρτελη:** Μαρκίζα. Διήγημα. — **Μ. Σιγούρου:** Μία Ἀγγλὶς ποιήτρια. — Ἄγνωστοι Ζακύνθιοι ποιηταί, Γεώργ. Λαγουδιάρης. — **Δ. Δεβάρη:** Γιάννης Τράστας. Ρομάντζο. — «Chiaro di Luza». — «Ἡρωϊκὴ συμφωνία». Πεζὰ ποιήματα. Μετάφρ. Fingal.

ΣΥΝΕΧΕΙΑΙ

Δ. Βουτυρά: Ὁ Καμπούρης. — **Μ. Γκόρκυ:** Ὁ Σύντροφός μου. — **Βαλζάκ:** Ἡ Μητροιά. — **Ὁφφμαν:** Τὸ τραγοῦδι τῆς Ἀντωνίας. — **Ἐκκερμανν:** Γκαϊτε.

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

Μάρκου Αὐγέρου: Ἡ ψυχὴς τῶν δένδρων. — **Αἰμυλίας Κούρτελη:** Τὸ παλληκάρι. — Στοιχειωμένος πύργος. — Ἰσκιώματα. — **Ρώμου Φιλύρα:** Εἰδωλολάτρης. — **Ἀγγέλου Σικελιανού:** Τραγοῦδι τοῦ νοῦ καὶ τῶν ματιῶν.